PROJEKT NR 191/2026

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ OSTRZESZÓW

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie uchwalenia planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) oraz w nawiązaniu do uchwały Nr LXXI/686/2024 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta i Gminy Ostrzeszów, Rada Miejska Ostrzeszów uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się plan ogólny miasta i gminy Ostrzeszów, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Ostrzeszów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Burmistrz Miasta i Gminy Ostrzeszów

Patryk Jędrowiak

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

- Ostrzeszów 2026 -

Pracownia Planowania Przestrzennego
3P PROJEKT Paweł Pach
siedz.: 51-505 Wrocław, ul. Amerigo Vespucciego 18/7
tel.: +48 604-709-885, e-mail: biuro3pprojekt@o2.pl
NIP 882-179-00-36, REGON 021826376

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

Opracowanie sporządzili:

dr inż. Paweł Pach PLANISTA PRZESTRZENNY - URBANISTA ul. Czereśniowa 2A, 55-003 Wojnowice tel. 604 709 885	dr inż. Paweł Pach – kierujący zespołem	
	dr inż. Piotr Kryczka	Piotr Kryczka
	mgr inż. Piotr Łuszczek	Piotr Łuszczek
	mgr inż. Adrian Porada	Adrian Porada
	mgr inż. Klaudia Pupin	Klaudia Pupin

Wrocław, 25 lipca 2025 r.
(aktualizacja 14 października 2025 r., 7 listopada 2025 r., 24 lutego 2026 r.)

SPIS TREŚCI

1. Podstawa formalno – prawna sporządzenia prognozy ... 4
2. Przedmiot, cel i zakres prognozy ... 5
3. Metodyka sporządzenia prognozy ... 5
4. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami ... 6
5. Określenie, analiza i ocena stanu i funkcjonowania środowiska ... 8
5.1. Położenie administracyjne i sieć osadnicza ... 8
5.2. Położenie geograficzne ... 9
5.3. Rzeźba terenu i budowa geologiczna ... 9
5.4. Warunki wodne ... 10
5.5. Warunki glebowe ... 12
5.6 Warunki klimatyczne ... 16
5.7 Fauna i flora ... 18
5.8 Obszary objęte ochroną prawną ... 19
5.9 Analiza stanu środowiska oraz identyfikacja źródeł zagrożeń dla środowiska przyrodniczego ... 25
6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu ogólnego ... 36
7. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem ... 37
8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ... 39
9. Ocena rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych ... 40
9.1 Streszczenie i ocena przyjętych rozwiązań projektowych ... 40
9.2 Ocena planowanego zagospodarowania na terenach położonych poza granicami obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ... 42
9.3 Zachowanie właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania ... 42
10. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego planu miejscowego oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy ... 43
10.1 Cele ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym ... 43
10.2 Cele ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym ... 43
10.3 Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym ... 44
11. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko wynikające z projektowanych stref planistycznych i gminnego standardu urbanistycznego ... 47
11.1. Możliwe oddziaływania na elementy środowiska ... 47
11.2. Analiza i ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska ... 49
11.3 Ocena oddziaływania planowanych farm fotowoltaicznych ... 50
12. Ocena skutków dla istniejących form ochrony przyrody oraz innych obszarów chronionych ... 55
13. Generalna prognoza rozwiązań przestrzennych na formy ochrony przyrody i poza nimi ... 57
14. Ocena zmian w krajobrazie ... 58
15. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu ... 60
16. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego ... 61
17. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania ... 62
18. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko ... 63
19. Streszczenie w języku niespecjalistycznym ... 63

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Lokalizacja miasta i gminy Ostrzeszów na tle powiatu ostrzeszowskiego i województwa wielkopolskiego ... 8
Rysunek 2 Hipsometria miasta i gminy Ostrzeszów ... 10
Rysunek 3 Przestrzenne rozmieszczenie użytkowania gruntów i ich klasyfikacja ... 15
Rysunek 4 Stan/potencjał ekologiczny JCWP na podstawie danych z lat 2016-2021 ... 27
Rysunek 5 JCWPd na obszarze gminy Ostrzeszów ... 28
Rysunek 6 Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 w województwie wielkopolskim w 2023 roku (po lewej) Rysunek 7 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM2,5 w województwie wielkopolskim w 2023 roku (po prawej). 31
Rysunek 8 Imisja hałasu drogowego w centrum miasta Ostrzeszów przy DK11 ... 34
Rysunek 9 Rozmieszczenie przestrzenne istniejących budynków w gminie w podziale na ich wysokość ... 59

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów (%) ... 15
Wykres 2 Średnie temperatury i opady w gminie Ostrzeszów ... 17
Wykres 3 Róża wiatrów dla gminy Ostrzeszów ... 17
Wykres 4 Przebieg uśrednionej dla 3 lat liczby dni z przekroczeniami poziomu docelowego przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne ozonu na poszczególnych stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim ... 30
Wykres 5 Przebieg 36 maksymalnej wartości 24-godzinowej stężenia pyłu PM10 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych województwa wielkopolskiego ... 30
Wykres 6 Przebieg wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM2,5 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim ... 31
Wykres 7 Przebieg wartości średnich rocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyle PM10 na stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim ... 31

SPIS TABEL

Tabela 1 Powierzchnia miasta i gminy Ostrzeszów w podziale na obręby ewidencyjne ... 8
Tabela 2 Udział gruntów według klas bonitacyjnych w gminie Ostrzeszów ... 13
Tabela 3 Udział klasoużytków i klas gruntów ... 13
Tabela 4 Struktura użytkowania gruntów ... 14
Tabela 5 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w gminie Ostrzeszów (stan na 31 XII 2023) ... 25
Tabela 6 Monitoring JCWPd nr 80 i 81 w 2022 roku na terenie powiatu ostrzeszowskiego ... 28
Tabela 7 Przewidywane oddziaływanie na środowisko wynikające z przyjętych rozwiązań projektowanych ... 48
Tabela 8 Ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska ... 49
Tabela 9 Syntetyczna ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska ... 50
Tabela 10 Ocena skutków dla istniejących form ochrony przyrody oraz innych obszarów chronionych ... 55
Tabela 11 Ocena potencjalnego oddziaływania planowanych stref planistycznych ... 57

ZAŁĄCZNIKI:

1. Oświadczenie kierującego zespołem o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
2. Załącznik graficzny do prognozy.

1. Podstawa formalno – prawna sporządzenia prognozy

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tj. Dz. U. z 204 r. poz. 1112 z późn. zm.);
- Uchwała nr LXXI/686/2024 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 25 kwietnia 2024 r. *w sprawie przystąpienia do planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów*.

Przy sporządzaniu prognozy uwzględniono przepisy prawne:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 1 września 2016 r. *w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395).
- Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183, z 2020 r. poz. 26);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. *w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000* (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 1713);
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (Dz. U. L 206 z 22 lipca 1992 r., str. 7);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1587);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (tj. Dz.U. 2024 poz. 1087 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (tj. Dz.U. 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. 2024 poz. 54 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 567);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 82);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1290).

Przy sporządzaniu prognozy uwzględniono przepisy prawne i opracowania:

- IGiPZ PAN. (2018). *Ocena potencjału obszarów wiejskich do rozwoju funkcji rolniczo-leśnej, przyrodniczo-krajobrazowej, turystyczno-rekreacyjnej, rezydencjalno-mieszkaniowej i społeczno-kulturowej. Raport końcowy.* Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN;
- UMWD (2019). *Plan Zagospodarowana Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.* Poznań, przyjęty uchwałą Nr V/70/19 z 25 marca 2019 roku Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolska 2020+
- Kondracki J., *Geografia Polski: mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 1994;
- Okołowicz W., Martyn D., *Regiony klimatyczne Polski, [w:] Atlas geograficzny Polski*, PPWK, Warszawa: 1979;
- EkoFormat. (2022). Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ostrzeszów w rejonie ulicy Tadeusza Kościuszki i ulicy Jana Pawła II, Środa Wielkopolska 2022 r.
- Makomaska-Juchiewicz, M.; Bonka, M. (2015). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Warszawa: Inspekcja Ochrony Środowiska;
- PIG, PIB. (2021). Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy;
- PIG (2001). Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski. 1:50000. Arkusz 693 – Międzybórz. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny.
- PIG (2002). Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski. 1:50000. Arkusz 694 – Ostrzeszów. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny.

- PIG (2004). Objaśnienia do mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000. Arkusz 695 – Doruchów Oławskie. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny
- Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2015-2020 z perspektywą do 2023 roku; Uchwała nr XXVIII/174/2017 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 23 lutego 2017 r.
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry;
- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (2019). Warszawa: Ministerstwo Środowiska;
- Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr LI/1000/23 z dnia 27 marca 2023 r.
- Zarząd Powiatu w Ostrzeszowie (2021). Raport o stanie powiatu ostrzeszowskiego, 2020 rok
- WIOŚ w Poznaniu, Deleagtura w Kaliszu. (2014). Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie ostrzeszowskim w roku 2014, Kalisz, 2015 r.
- GIOŚ. (2023). Ocena Jakości Wód Podziemnych na podstawie wyników Regionalnego Monitoringu Wód Podziemnych uzyskanych w 2022 roku z terenu województwa wielkopolskiego, Poznań, 2023;
- Ekostandard (2020). Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku, Poznań, 2020 r. przyjęty uchwałą Nr XXV/472/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego;
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa wielkopolskiego, Poznań, 2024 r., przyjęty uchwałą IV/92/24 z dnia 15 lipca 2024 r. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego;
- Woś, A. (1993). Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody. Zeszyty Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, nr. 20. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.
- GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska (2024), Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za 2023 rok, Poznań 2024
- Kamil Nabagło o środowisku (2023) Program Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Ostrzeszów na lata 2023- 2026, Ostrzeszów, 2023 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ostrzeszów (ze zmianami) – tekst ujednolicony uchwałą Nr XXXIX/330/2021 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 30 września 2021 r.
- Stelmach-Orzechowska, M. (2023). Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Odolanów.

2. Przedmiot, cel i zakres prognozy

Przedmiotem opracowania jest obszar objęty planem ogólnym miasta i gminy Ostrzeszów, sporządzanym na podstawie uchwały Nr LXXI/686/2024 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 25 kwietnia 2024 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzenia do planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów.*

Celem prognozy jest ocena wpływu projektowanych rozwiązań planistycznych związanych z projektowanym dokumentem na środowisko przyrodnicze. Opracowanie wykonane zostało w granicach objętych planem ogólnym miasta i gminy Ostrzeszów, równoznacznych z granicami administracyjnymi gminy.

3. Metodyka sporządzenia prognozy

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania ustaleń projektu planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów (zwanej w dalszej części opracowania prognozą), wynika z ustaleń zawartych w art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Natomiast zakres informacji wymaganych w prognozie został określony w art. 51 ust. 2 ww. ustawy.

Zgodnie z powyższym artykułem prognoza:

- **zawiera**:

1) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

3) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
4) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
5) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
6) oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

- **określa, analizuje i ocenia:**

1) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
4) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
5) przewidywane znaczące oddziaływania, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

- **przedstawia:**

1) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
2) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognozę wykonano przy uwzględnieniu *mixed method research*, w którym strategia pozyskiwania i analizowania danych dotyczy metod ilościowych i jakościowych. Dodatkowo wykorzystano metody porównawcze w celu weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania, jak również ich ewentualnej korelacji z celami ochrony środowiska na wyższym szczeblu. Sporządzenie prognozy poprzedziła wizja lokalna w celu określenia aktualnego sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu objętego planem oraz terenów sąsiednich. Dodatkowo przeprowadzono kwerendę literatury oraz dokumentów strategiczno-planistycznych oddziałujących na przedmioty ochrony środowiska.

4. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Projekt planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów składa się z danych przestrzennych tworzonych dla planu ogólnego oraz z uzasadnienia składającego się z części tekstowej i graficznej. Jego ustalenia

są zgodne z wymogami art. od 13a do 13h ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, stanowiącymi, że w planie ogólnym określa się strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, a także można określić obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej. Określanie stref planistycznych następuje rozłącznie z wykorzystaniem 13 typów stref określonych przepisami ww. ustawy i rozporządzeń wykonawczych. Gminne standardy urbanistyczne obejmują gminny katalog stref planistycznych oraz mogą obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej. W gminnym katalogu stref planistycznych określa się profil funkcjonalny stref planistycznych (zgodnie z zakresem ustalonym rozporządzeniem wykonawczym), a także podstawowe parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej). Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej mogą obejmować zasady zapewnienia dostępu do szkoły podstawowej oraz obszarów zieleni publicznej. W przedmiotowym projekcie uwzględniono: strefy planistyczne, gminny katalog stref planistycznych, obszar uzupełnienia zabudowy oraz obszar zabudowy śródmiejskiej. Nie określono gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności:

- politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego (przepis wejdzie w życie z dniem 1.07.2026 r. i nie dotyczy pierwszego planu ogólnego gminy uchwalanego w danej gminie);
- ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- znajdujące się na obszarze gminy:
  - formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,
  - obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
  - obszary gruntów zmeliorowanych,
  - tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
  - strefy ochronne ujęć wody,
  - obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
  - tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
  - udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
  - obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
  - zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951, 1688 i 1904), lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
  - obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
  - tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
  - obszary ograniczonego użytkowania,
  - obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub
  - remediacji,
  - obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
  - obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
  - grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne,
  - zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
  - obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;

- rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe;
- opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

5. Określenie, analiza i ocena stanu i funkcjonowania środowiska

5.1. Położenie administracyjne i sieć osadnicza

Rysunek 1 Lokalizacja miasta i gminy Ostrzeszów na tle powiatu ostrzeszowskiego i województwa

Miasto i gmina Ostrzeszów położone są w południowej części województwa wielkopolskiego i w centralnej części powiatu ostrzeszowskiego, w odległości ok. 150 km od stolicy województwa i ok. 80 km na północny-wschód od stolicy Dolnego Śląska. Obszar gminy zajmuje centralną część powiatu ostrzeszowskiego. Od strony północnej graniczy z gminami: Przygodzice (powiat ostrowski) oraz Mikstat (powiat ostrzeszowski), od wschodu z gminami: Grabów nad Prosną oraz Doruchów (powiat ostrzeszowski), od południa z gminami: Kępno (powiat kępiński) oraz Kobyla Góra (powiat ostrzeszowski), od zachodu z gminą Sośnie (powiat ostrowski).

Powierzchnia miasta i gminy wynosi 187,4 km^2 (18738 ha), co stanowi 24,27% powiatu. Według danych Banku Danych Lokalnych (Kategoria: Ludność, Grupa: Stan ludności, Podgrupa: Ludność wg grup wieku i płci) gmina Ostrzeszów w 2023 roku była zamieszkiwana przez 23 767 mieszkańców (w tym 13 593 mieszkańców miasta), czyli 43,6 % ludności powiatu. W skład gminy wchodzą cztery jednostki pomocnicze miasta Ostrzeszowa – dzielnice (1-4) oraz 20 sołectw obejmujących obszar wiejski (Bledzianów, Jesiona, Kochłowy, Koprysy, Kotowskie, Kozły, Kuźniki, Marydół, Myje, Niedźwiedź, Olszyna, Pustkowie Południe, Pustkowie Północ, Rogaszyce, Rojów, Siedlików, Szklarka Myślenicka, Szklarka Przygodzicka, Turze oraz Zajączki).

Tabela 1 Powierzchnia miasta i gminy Ostrzeszów w podziale na obręby ewidencyjne

Lp.	Obręb geodezyjny	Pow. [ha]	Lp.	Obręb geodezyjny	Pow. [ha]
1	Bledzianów	902,7613	**14**	Olszyna	756,3550
2	Jesiona	204,8116	**15**	**Ostrzeszów - miasto**	**1212,9808**
3	Kochłowy	706,5300	**16**	Ostrzeszów Pustkowie	1193,1043
4	Korpysy	422,4486	**17**	Rogaszyce	2600,1963
5	Kotowskie	474,4174	**18**	Rojów	1688,9750
6	Kozły	156,6797	**19**	Siedlików	1227,1903
7	Kuźniki	1559,8630	**20**	Szklarka Myślniewska	1928,2540
8	Marydół	1282,2884	**21**	Szklarka Przygodzicka	770,8701
9	Myje	418,6553	**22**	Turze	328,4062
10	Niedźwiedź	375,3021	**23**	Zajączki	527,4510
				Powierzchnia całkowita	**19737,5**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych tut. urzędu

5.2. Położenie geograficzne

Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 1994) obszar gminy Ostrzeszów położony jest w megaregionie Pozaapejskiej Europy Środowej, prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowoeuropejskiej, makroregionach: Nizina Południowowielkopolska, Obniżenie Milicko-Głogowskie, Wał Trzebnicki oraz w mezoregionach: Kotlina Milicka, Wzgórza Ostrzeszowskie, Kotlina Grabowska, Wysoczyzna Wieruszowska.

Od strony zachodniej gminę Ostrzeszów obejmuje Kotlina Milicka (Odolanowska), która stanowi równinne obniżenie po zlodowaceniu środkowoeuropejskim. Poza terenem gminy kotlinę zajmują liczne zabagnienia i stawy hodowlane. Największą środkową część przecina teren krajobrazu nizin: fluwioglacjalne, równinne i faliste związane z Wzgórzami Ostrzeszowskimi. Ich najwyższe wzniesienia przekraczają 250 m n.p.m. (Kobyla Góra 284 m n.p.m. – leżąca na południe od terenu gminy, Bałczyna – 278 m n.p.m. – leżąca na południe od miasta Ostrzeszów). Od północnego wschodu gminę Ostrzeszów obejmuje teren pozostałości wydm glacjalno-rzecznych Kotlina Grabowska. Niewielki fragment na południu stanowi Wysoczyzna Wieruszowska, która stanowi zespół kęp wysoczyznowych równin morenowych. Deniwelacje terenu sięgają 147 m.[1]

Kotlina Milicka to mezoregion fizycznogeograficzny, stanowiący wschodnią część Obniżenia Milicko-Głogowskiego. zajmujący powierzchnię około 850 km² i znajduje się na wysokości ok. 100-110 m n.p.m. Graniczy od północy z Wysoczyzną Kaliską, od północnego zachodu z Kotliną Żmigrodzką, od zachodu i południa ze Wzgórzami Twardogórskimi, a od wschodu ze Wzgórzami Ostrzeszowskimi. Powstanie kotliny jest związane ze stadiałem Warty zlodowacenia południowowpolskiego. Oprócz lasów i łąk, krajobraz regionu został zdominowany przesz stawy rybne w dorzeczu Baryczy, tzw. Stawy Milickie, które stanowią podstawę intensywnej gospodarki hodowlanej.

Wzgórza Twardogórskie to niewielki mezoregion, stanowiący wschodnią część Wału Trzebnickiego, o powierzchni około 304 km², na wysokości od 220 do 272 m n.p.m. Od północy graniczy z Kotliną Milicką, od zachodu z Kotliną Żmigrodzką i Wzgórzami Trzebnickimi, od południa z Równiną Oleśnicką, a od wschodu ze Wzgórzami Ostrzeszowskimi. Mezoregion Wzgórz Twardowskich jest morenowym i zalesionym pasem wzgórz, które od południowego zachodu zamykają Kotlinę Milicką.

Wzgórza Ostrzeszowskie to mezoregion fizycznogeograficzny o powierzchni 288 km^2, który obejmuje pasmo wzniesień rozciągnięte wzdłuż osi trzech miast: Mikstat, Ostrzeszów i Twardogóry. Najwyższym wzniesieniem tego pasma jest Kobyla Góra - 284 m n.p.m.

5.3. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Pod względem fizyczno-geograficznym miasto i gmina Ostrzeszów leży obrębie mezoregionu Wzgórza Ostrzeszowskie, który jest częścią makroregionu Wał Trzebnicki. Wzgórza Ostrzeszowskie stanowią jego wschodnią końcową część. Są także wododziałem między zlewniami rzek Prosny i Baryczy.

Rzeźba terenu jest wynikiem erozji i akumulacji prowadzonych przez lodowiec oraz późniejsze procesy wietrzenia i działalności wodnej. W morfologii wzgórz zaznaczają się wyraźnie dwie części: południowa i północna. Granica między nimi przebiega na wysokości miasta Ostrzeszowa. Wzgórza Ostrzeszowskie charakteryzuje zróżnicowana rzeźba terenu. Najwyższym wzniesieniem tego pasma, a zarazem całego województwa wielkopolskiego jest Kobyla Góra o wysokości 278 m n.p.m.

Pod względem tektonicznym gmina Ostrzeszów należy do monokliny przedsudeckiej, składającej się z serii skalnych, które zostały skumulowane od czerwonego spągowca po dolną jurę, z pokrywą utworów kenozoicznych w stropie.

[1] Kondracki J. (1994). *Geografia Polski: mezoregionu fizyczno-geograficzne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN

Gmina Ostrzeszów charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, obejmującą Wzgórza Ostrzeszowskie, stanowiące najwyższe wzniesienia Wielkopolski i najwyżej położone miejsce między Sudetami a Pomorzem. Dodatkowo, gmina posiada łagodne zbocza i liczne cieki wodne.

Rysunek 2 Hipsometria miasta i gminy Ostrzeszów

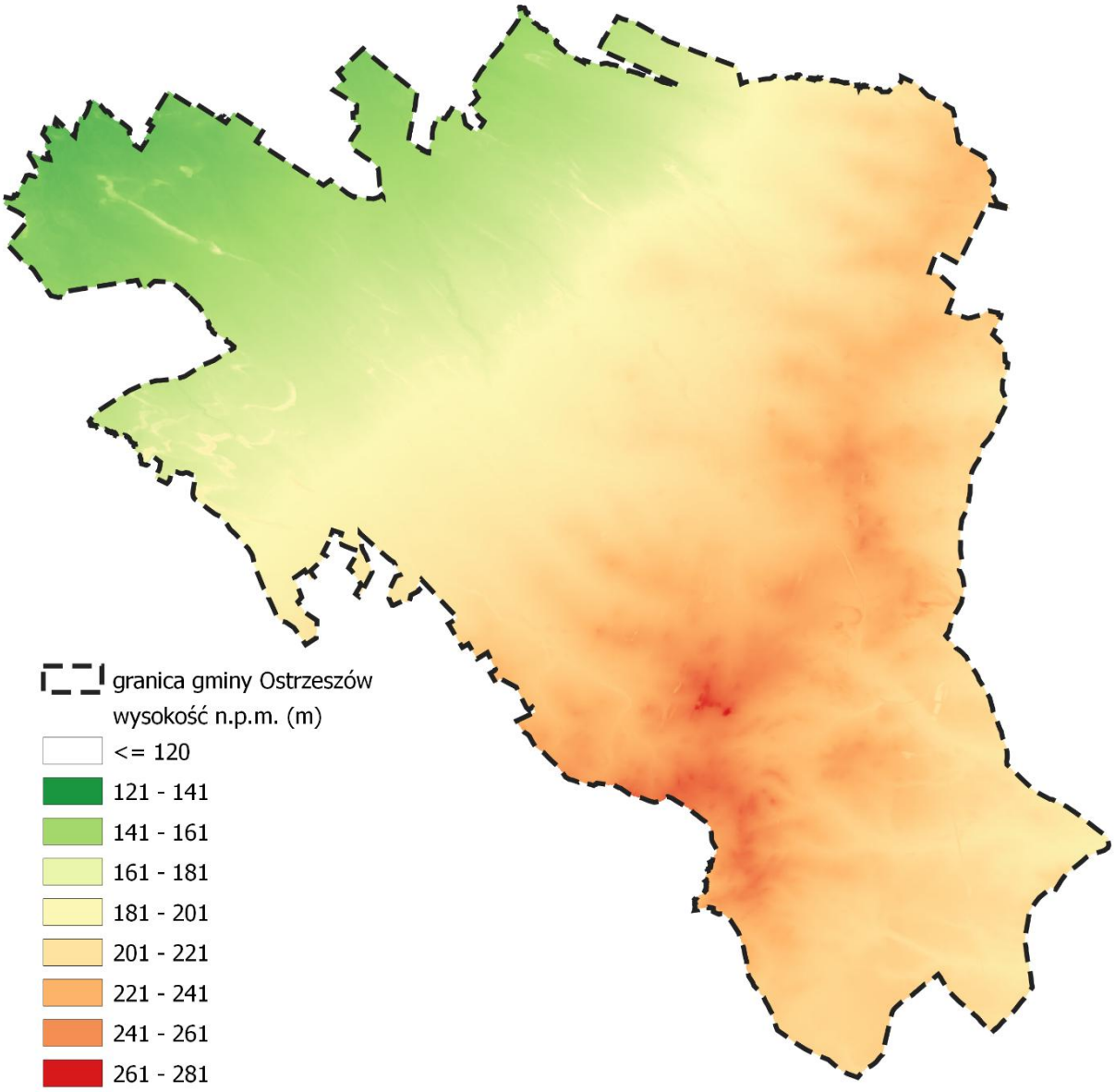

Źródło: opracowanie własne na podstawie Numerycznego Modelu Terenu

5.4. Warunki wodne

5.4.1 Wody powierzchniowe

Gmina Ostrzeszów znajduje się na pograniczu dwóch zlewni rzek: Barycz, wpadającej do Odry oraz Prosny, wpadającej do Warty. Główne rzeki, które przepływają przez jej teren to rzeki:

- Złotnica, której całkowita długość to 36 km, (w gminie ok. 10 km) – dopływ rzeki Barycz,
- Strzegowa/ Dąbrówka (Rów Bledzianowski), której całkowita długość to 31 km (w gminie ok. 12 km) – dopływ rzeki Barycz. Na terenie gminy nie ma dużych jezior ani innych większych naturalnych zbiorników wodnych. W gminie Ostrzeszów występują natomiast licznie stawy hodowlane, głównie w okolicach miejscowości Bledzianów, Rojów i Rogaszyce.

Rzeki występujące na obszarze gminy Ostrzeszów mają charakter cieków nizinnych, o niewielkich przepływach, charakteryzujące się systematycznym wzrostem stanu wód w okresie od listopada do

lutego, kulminacją w okresie wiosennym (luty-marzec) spowodowaną wodami roztopowymi, następnie systematycznym spadkiem w okresie od marca do czerwca i niskim, ustabilizowanym stanem wód w okresie letnim.

Na obszarze gminy brak jest większych, naturalnych zbiorników wodnych – występują jedynie niewielkie kompleksy stawów rybnych w okolicach Bledzianowa, Rojowa i Rogaszyc, a także zbiorniki wodne powstałe w wyrobiskach po eksploatacji glin i iłów.

Jednostki gospodarowania wodami (jednolitych części wód powierzchniowych – JCWP) występujące na obszarze miasta i gminy Ostrzeszów:

- Barycz do Dąbrówki o kodzie RW60001014119,
- Prosna od Strugi Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej o kodzie RW600011184359,
- Młynówka o kodzie RW6000101843545,
- Niesób do Dopływu z Krążkowych o kodzie RW60001618423,
- Zaleski Rów o kodzie RW600010184349,
- Złotnica o kodzie RW600010141699.

Cieki podstawowe zlewni Baryczy to:

- Jednolite części wód Złotnica: Dopływ spod Lubelszczyka, Złotnica, Dopływ spod Rojowa, Dopływ spod Kuźnik,Dopływ z Szklarki Myślniewskiej;
- Jednolite części wód Dąbrówka: Strzegowa, Dąbrówka, Dopływ spod Potaśni, Dopływ z Rejmanki, Dopływ spod Siedlikowa.

Cieki podstawowe zlewni Prosny to:

- Jednolite części wód Młynówka: Dopływ z Bukownicy, Młynówka.
- Jednolite części wód Zaleski Rów: Dopływ z Młyna Kozak, Dopływ spod Rogaszyc, Zaleski Rów.
- Jednolite części wód Niesób do Dopływu z Krążkowych: Parzynowska Struga.

5.4.2 Wody podziemne

Według Atlasu hydrogeologicznego Polski, obszar miasta i gminy Ostrzeszów leży w regionie wielkopolskim – XIII, podregionie Wielkopolsko- Śląskim, rejonie Obornik Śląskim – Trzebnicy – Ostrzeszowa, a północno zachodni fragment gminy należy do rejonu Kotliny Odolanowskiej. W profilu hydrogeologicznym gminy występują trzy piętra wodonośne:

- czwartorzędowe – związane z utworami czwartorzędowymi (np. piaski, gliny), które mogą zawierać duże ilości wody,
- neogeńskie – wiązane z utworami neogeńskimi (np. piaski, zlepieńce), które również mogą być wodonośne.
- kredowe – wiązane z utworami kredowymi (np. kredą, marglem), które mogą również zawierać wodę.

Wyróżnia się je jako użyteczne piętra wodonośne.

Obszar opracowania leży w granicach dwóch jednostek gospodarowania wodami (podziemnych jednolitych części wód - JCWPd) o kodach:

- PLGW600080 Region Środkowej Odry,
- PLGW600081 Region Wodny Warty.

Fragment północno-wschodniej części gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 303 – Pradolina Barycz-Głogów (E), który podlega ochronie ze względu na strategiczne znaczenie zasobów wodnych. Jest to zbiornik położony wzdłuż rzeki Baryczy. Tworzą go przepuszczalne utwory piaszczysto-żwirowe, w których występują dwa poziomy wodonośne – przypowierzchniowy i głębszy. Obszar zbiornika w większości pokrywają tereny rolnicze i leśne. Stan chemiczny wód jest na ogół dobry, a ich jakość mieści się w klasach I–III. Ze względu na podwyższone stężenia żelaza i manganu, przekraczające normy dla wód pitnych, wymagają one prostego uzdatnienia

przed spożyciem. Z uwagi na brak naturalnej izolacji od powierzchni terenu, wody te są narażone na zanieczyszczenia, a ich jakość może wykazywać lokalne wahania.

5.5. Warunki glebowe

Teren gminy Ostrzeszów posiada klimat średnio sprzyjający rozwojowi rolnictwa, a niekorzystne warunki glebowe dodatkowo ograniczają możliwości intensywnej produkcji rolnej. Obszar posiada dość niski potencjał agroekologiczny ze względu na małą przydatność rolniczą gleb – przeważają grunty orne IV i V klasy. Grunty orne pierwszej i drugiej klasy w ogóle nie występują. Cały powiat ostrzeszowski charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem gospodarstw, o niskim współczynniku bonitacji (0,67). Gleby są tu mało urodzajne i mało żyzne, nadające się jedynie do uprawy mniej wymagających roślin.

Gleby występujące na terenie gminy Ostrzeszów są ściśle związane z rodzajem skał, na których zostały utworzone oraz warunkami glebotwórczymi. Wyróżniamy tu następujące typy gleb:

- **Gleby bielicowe** – tworzące się na różnego rodzaju piaskach, w których następuje proces bielicowania, czyli wymywania niektórych związków chemicznych z gleby. Są one często mało żyzne, ponieważ proces bielicowania prowadzi do wymywania składników odżywczych z gleby. Gleby te mogą być trudne w uprawie i wymagają stosowania nawozów, aby zwiększyć ich produktywność.
- **Gleby brunatne** – powstające na glinach zwałowych, piaskach i piaskowcach. Wśród nich wyróżniamy:
  - **Brunatno-kwaśne** – tworzące się na podłożach bogatych w fosfor, potas, wapń i magnez. Te gleby mogą być stosunkowo żyzne, zwłaszcza jeśli są bogate w fosfor, potas, wapń i magnez. Mogą stanowić dobre podłoże dla upraw rolniczych, ale mogą wymagać regulacji pH, jeśli są zbyt kwaśne.
  - **Brunatno-wyługowane** – cechują się wyługowaniem górnej części profilu z kationów zasadowych i brakiem węglanu wapnia, co ogranicza ich żyzność. Są one mniej żyzne, ponieważ są wyługowane z kationów zasadowych i pozbawione węglanu wapnia. Ich rolnicze wykorzystanie może być ograniczone, a uprawy na nich mogą wymagać intensywniejszego nawożenia i wapnowania.
- **Mady** – gleby powstałe w wyniku nagromadzenia się materiałów niesionych przez wody rzeczne. Są zazwyczaj żyzne i dobrze nawodnione, co czyni je odpowiednimi do upraw intensywnych. Są to jedne z najcenniejszych gleb rolniczych, choć mogą być narażone na zalewanie.
- **Gleby murszowe** – powstające na skutek zmurszenia utworów organicznych w warunkach ograniczonej dostępności tlenu. Mają wysoką zawartość materii organicznej, co czyni je żyznymi. Jednakże ich wykorzystanie rolnicze może być ograniczone przez warunki wodne, szczególnie jeśli gleby te są zbyt wilgotne.
- **Gleby glejowe** – tworzące się w wyniku procesu oglejenia, wymagające wysokiego poziomu wód gruntowych. Są to gleby silnie nawodnione, co może prowadzić do problemów z drenażem. Mogą być bardziej odpowiednie do pastwisk lub jako obszary chronione.

Gmina Ostrzeszów mimo niskiego potencjału rolniczego posiada zróżnicowane rozmieszczenie tych gleb w przestrzeni, w szczególności zależny od lokalnych warunków glebowych. Najlepsze gleby do intensywnej uprawy znajdują się tam, gdzie występują mady i gleby brunatno-kwaśne. Należy uwzględnić specyficzne potrzeby związane z zarządzaniem glebami, takie jak nawożenie, wapnowanie czy melioracja, aby optymalnie wykorzystać ich potencjał rolniczy. Gleby bardziej wilgotne, jak gleby glejowe i murszowe, mogą wymagać specjalnych środków ochronnych lub specyficznego użytkowania. W przypadku gleb mniej żyznych, takich jak gleby bielicowe i brunatno-wyługowane, ważne jest zrównoważone zarządzanie, które pomoże zapobiec dalszej degradacji i zachować ich funkcje ekologiczne.

W gminie dominują gleby klasy V oraz VI. Gleby klasy V określa się jako słabe, charakteryzujące się niską żyznością, ubogim składem organicznym, a także podatnością na wahania poziomu wód gruntowych. To ogranicza ich przydatność do intensywnej produkcji rolnej, co może wpływać na

mniejsze plony i konieczność stosowania dodatkowych środków poprawiających jakość gleby. Gleby klasy VI są najsłabsze i najbardziej nieurodzajne, nadające się głównie do zalesienia. Ich przydatność do rolnictwa jest bardzo ograniczona, co sugeruje, że obszary te mogą być bardziej odpowiednie do przekształcenia na tereny leśne lub zachowania jako naturalne siedliska.

Grunty średnich klas (IV) stanowią tylko nieco ponad 15% powierzchni gruntów ornych i występują w nieregularnych, rozczłonkowanych kompleksach, z większymi skupiskami na linii północny wschód i południowy wschód (głównie na terenie obrębów: Rojów, Ostrzeszów, Olszyna, Turze, Kochłowy, Rogaszyce, Siedlików i Zajączki). Choć te gleby są bardziej żyzne, ich ograniczona powierzchnia i rozczłonkowanie mogą utrudniać efektywną działalność rolniczą na większą skalę. Znaczące obszary użytków zielonych znajdują się w północnej i południowej części gminy. Są to głównie średnie i słabe użytki zielone, które są ważne z punktu widzenia siedliskowego. Zmiana ich użytkowania, np. na cele rolnicze lub budowlane, jest niewskazana, ponieważ mogłoby to prowadzić do degradacji siedlisk przyrodniczych i utraty wartości ekologicznych.

Ze względu na dominację gleb słabej i najsłabszej jakości, w gminie Ostrzeszów bardziej odpowiednie może być rolnictwo ekstensywne, które nie wymaga intensywnego użytkowania gleby. Może to obejmować np. pastwiska, zalesienie gleb klasy VI oraz uprawy mniej wymagających roślin.

Tabela 2 Udział gruntów według klas bonitacyjnych w gminie Ostrzeszów

klasa	grunty orne (%)	użytki zielone (%)	ogółem (%)
I	-	-	-
II	-	-	-
III	1,27	0,26	2,03
IV	15,23	3,71	13,70
V	34,75	18,21	32,44
VI	47,42	77,82	50,67
VIz	1,33	-	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB

Tabela 3 Udział klasoużytków i klas gruntów

l.p.	użytek	powierzchnia [ha]	udział [%]
1	Użytki rolne	9 585,736	48,59
W tym			
2	Grunty orne	6922,860	72,22
	Sady	15,366	0,16
	Łąki	1569,390	16,37
	Pastwiska	1078,120	11,25
3	Użytki zielone	7 357,404	37,29
W tym			
4	Lasy i grunty leśne	7317,480	99,46
	Tereny zadrzewione i zakrzewione	39,924	0,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB

Zanieczyszczenie obszarowe gleb na obszarze gminy spowodowane jest wieloma czynnikami. Przede wszystkim wyraźnie istotny wpływ na jakość gleb ma gospodarka rolna, komunalna oraz aktywność gospodarcza w przypadku zakładów przemysłowych lub usługowych. Intensywna produkcja rolna, powszechne stosowanie wydajniejszych technik uprawy, nawozów mineralnych oraz środków ochrony roślin wpływać może na pogorszenie jakości gleb oraz może mieć szkodliwy wpływ na organizmy w niej żyjące. W przypadku obfitych opadów i spływu wód z pól uprawnych do wód powierzchniowych, bądź cieków wystąpić może zjawisko użyźnienia zbiorników wodnych orz silnego rozwoju i zakwitu roślin wodnych (np. glonów). W przypadku stosowania pestycydów nastąpić może zniszczenie występujących w ekosystemie organizmów, w tym organizmów pożytecznych, a w ostateczności do przerwania łańcucha pokarmowego również dla organizmów, które stanowią naturalnych wrogów dla szkodników. Innymi źródłami zanieczyszczeń obszarowych, przyczyniających się do pogorszenia jakości gleb są kwaśne deszcze i zanieczyszczenia pochodzenia komunalnego, w tym

niska emisja. Zjawisko kwaśnych deszczy przyczynia się do uszkodzenia drzew, zakwaszania jezior i rzek, erozji gleby orz przedostawania się szkodliwych metali ciężkich do gleb, zakłóca procesy fotosyntezy, jak również może przyczynić się do zwiększonej umieralności gatunków zwierząt.

Na bardziej nachylonych terenach gminy występuje erozja gleby, która prowadzi do jej degradacji. Jest to problem szczególnie na obszarach o stromym ukształtowaniu terenu, gdzie woda deszczowa lub topniejący śnieg mogą zmywać warstwę wierzchnią gleby, która zawiera najwięcej składników odżywczych. Erozja gleby obniża jej wartość bonitacyjną, co wpływa na zmniejszenie wydajności rolnictwa. Gleby na terenach zalewowych są narażone na podmakanie i wypłukiwanie cennych składników odżywczych przez powolny spływ wód z dolin rzeki. To powoduje degradację jakości gleb na tych obszarach, co z kolei może obniżyć plony i utrudnić prowadzenie działalności rolniczej. Aby przeciwdziałać degradacji naturalnej, konieczne jest rozważenie zmiany struktury użytkowania gleb, np. przez wprowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, zalesianie nachylonych terenów, czy też wprowadzenie roślinności zatrzymującej wodę i przeciwdziałającej erozji.

Wzrost stosowania chemikaliów w rolnictwie, takich jak nawozy i pestycydy, może prowadzić do chemicznej degradacji gleb. Zwiększa się także presja na gleby ze względu na przeznaczanie ich na cele nierolnicze, co powoduje zmniejszenie powierzchni użytków rolnych. W gminie przeważają gleby o kwaśnym odczynie, co jest spowodowane głównie przez naturalne warunki klimatyczno-glebowe. Kwaśność gleby może być również zwiększana przez zanieczyszczenia przemysłowe, komunikacyjne oraz niektóre nawozy. Kwaśne gleby mogą być mniej żyzne i wymagają regularnego wapnowania oraz odpowiedniego nawożenia, aby poprawić ich odczyn i zwiększyć produktywność. Aby zapobiec chemicznej degradacji gleb i poprawić ich jakość, konieczne jest stosowanie zabiegów agrotechnicznych takich jak wapnowanie oraz odpowiednie nawożenie. Dzięki temu można utrzymać dobre właściwości gleb i zapewnić wysoką jakość oraz wydajność produkcji rolniczej.

Obszary zurbanizowane gminy (tereny zabudowane i drogi) zajmują powierzchnię 1407,42 ha, co stanowi 7,13% powierzchni gminy. Z bilansu terenów wynika również, że użytki rolne (grunty orne, sady, pastwiska oraz łąki) zajmują niemal połowę powierzchni gminy, czyli 48,59% jej powierzchni ogólnej. Powierzchnia lasów i gruntów zadrzewionych wynosi natomiast 37,29% powierzchni gminy – zgodnie z Tab. 4 i Wyk.1.

Tabela 4 Struktura użytkowania gruntów

Kategoria		Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
użytki rolne	grunty orne	6922,86	35,09
	sady	15,37	0,08
	łąki	1569,39	7,96
	pastwiska	1078,12	5,46
	razem	9585,74	48,59
nieużytki		144,60	0,73
lasy i zadrzewienia		7357,41	37,29
wody		338,76	1,72
tereny zabudowane		600,39	3,04
drogi		807,03	4,09
pozostałe		895,65	4,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów (%)

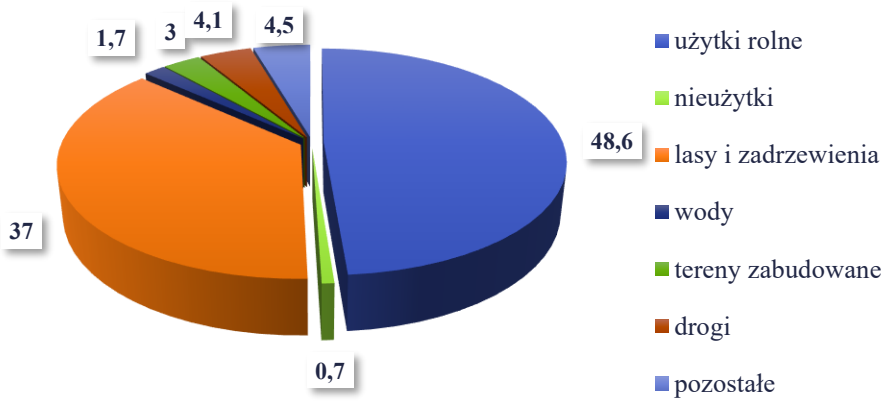

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB

Na podstawie zgromadzonych danych można stwierdzić, że największy udział funkcji o charakterze antropogenicznym w gminie Ostrzeszów dotyczy przemysłu i produkcji rolniczej (4,34% ogólnej powierzchni gminy – 856,87 ha). Powierzchnia zabudowy mieszkaniowej wynosi w sumie 361,12 ha, co stanowi prawe 2% ogólnej powierzchni gminy. Mniejszy udział funkcji w gminie dotyczy usług (ok. 0,66% powierzchni gminy) oraz rekreacji (0,11% powierzchni gminy).

Rysunek 3 Przestrzenne rozmieszczenie użytkowania gruntów i ich klasyfikacja

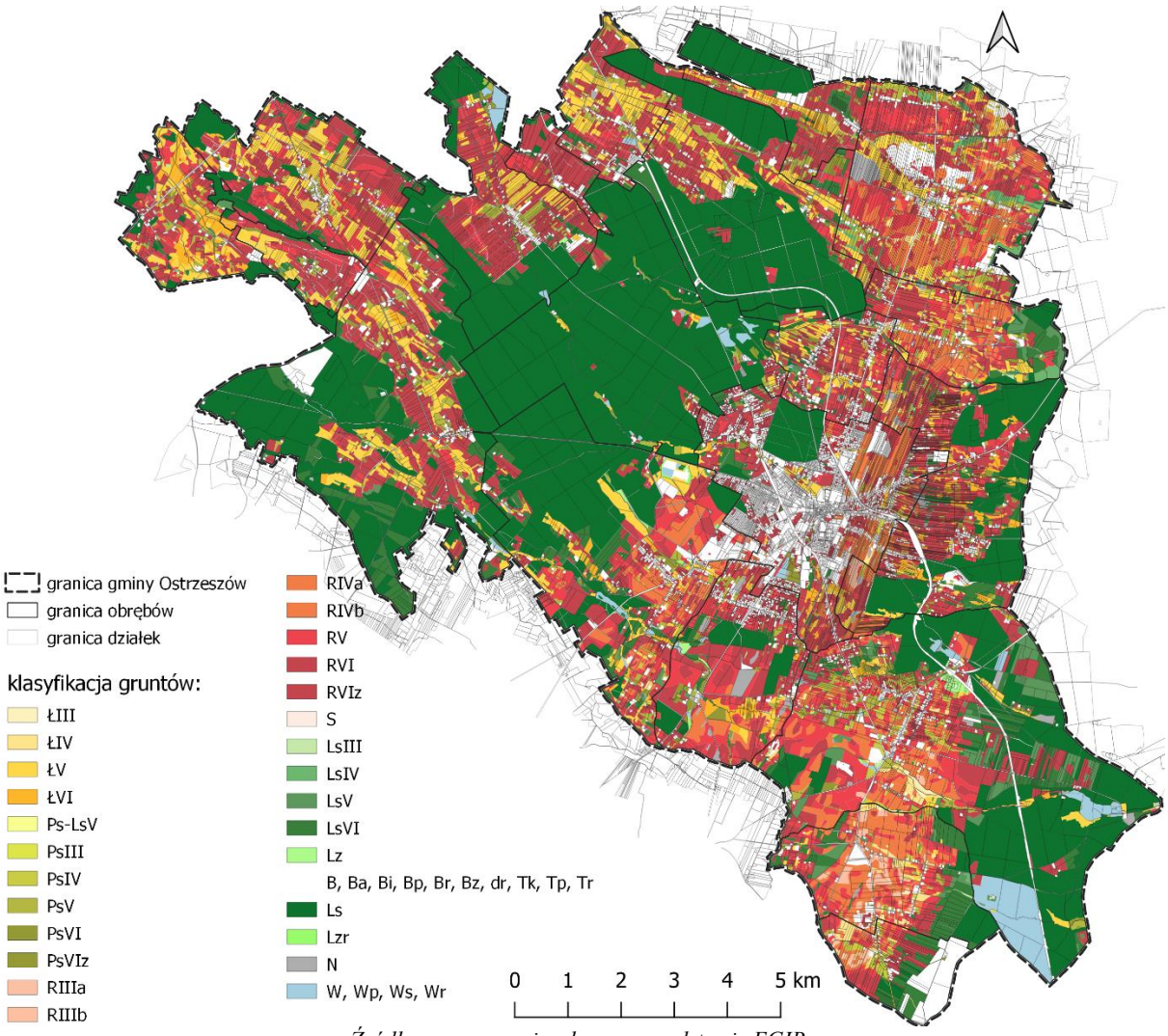

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB

5.6 Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem na regiony klimatyczne Polski (wg W. Okołowicz, D. Martyn) gmina Ostrzeszów znajduje się w granicach regionu śląsko-wielkopolskiego, natomiast wg. A. Wosia znajduje się w regionie XVI – Południowopolskim, w którego skład wchodzi południowa część Niziny Wielkopolskiej. Region charakteryzuje się dużą liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, w tych z liczbą dni pochmurnych, bez opadu w ilości 49, umiarkowanie chłodną i bez opadów. Klimat tego regionu ma najwięcej podobnych cech do stosunków klimatycznych panujących w Regionie Środkowowielkopolskim (XV). Świadczy o tym rysująca się bardzo słabo granica klimatyczna między tymi regionami. W omawianym regionie na uwagę zasługuje wspomniana duża liczba umiarkowanie ciepłych dni w roku, a jednocześnie przy tym pochmurnych i bez opadu. Do licznych należą także dni bardzo ciepłe z pogodą pochmurną, również bez opadu. Największy wpływ mają tu masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego, które decydują o przejściowości klimatu. Masy powietrza polarno-morskiego powodują latem zachmurzenie, ochłodzenie i wzrost wilgotności, zimą zaś przynoszą ocieplenie, odwilż i mgły. Masy powietrza polarno-kontynentalnego z kolei latem przynoszą piękną, suchą i upalną pogodę, a zimą pogodę słoneczną, suchą i mroźną. Klimat gminy charakteryzuje się, wobec tego następującymi parametrami, odpowiadającymi charakterystyce Niziny Wielkopolskiej:

- dominacja wiatrów południowo-zachodnich oraz północno-zachodnich;
- średnia roczna prędkość wiatru 2,9 m/s;
- średnia temperatura roku 8°C;
- średnia roczna suma opadów 500-550 mm;

- okres wegetacyjny trwa ok. 200- 220 dni;
- najcieplejszy miesiąc- lipiec - 18°C;
- najchłodniejszy miesiąc – 2,2°C;
- średnia roczna wilgotność powietrza przekracza 80%;
- średnie trwanie pokrywy śnieżnej od 50 dni do 60 dni.

Klimat gminy Ostrzeszów charakteryzuje się zmiennymi warunkami klimatu lokalnego, podwyższonymi w stosunku do obszarów przyległych, z przewagą wiatrów zachodnich. Mimo niekorzystnych warunków glebowych, gmina należy do obszarów o korzystnym klimacie atmosferycznym dla produkcji rolniczej.

Wykres 2 Średnie temperatury i opady w gminie Ostrzeszów

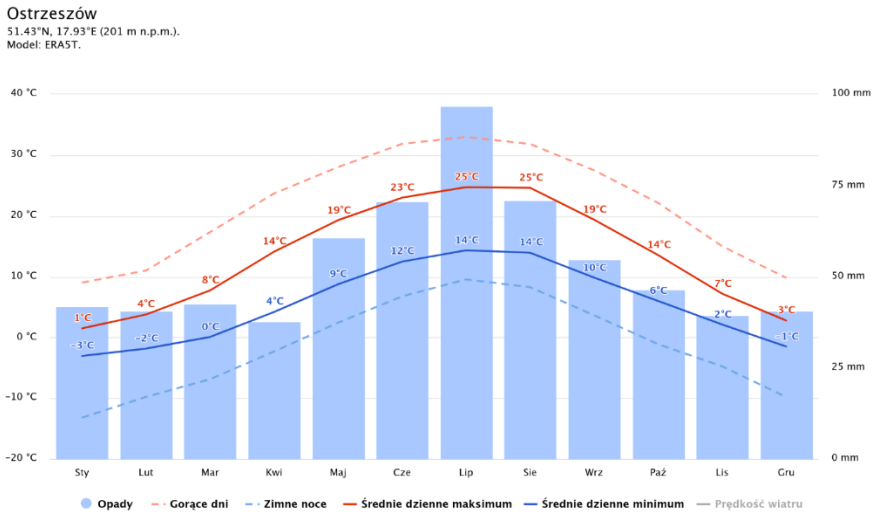

Źródło: oprac. wł. na podstawie https://www.meteoblue.com

Wykres 3 Róża wiatrów dla gminy Ostrzeszów

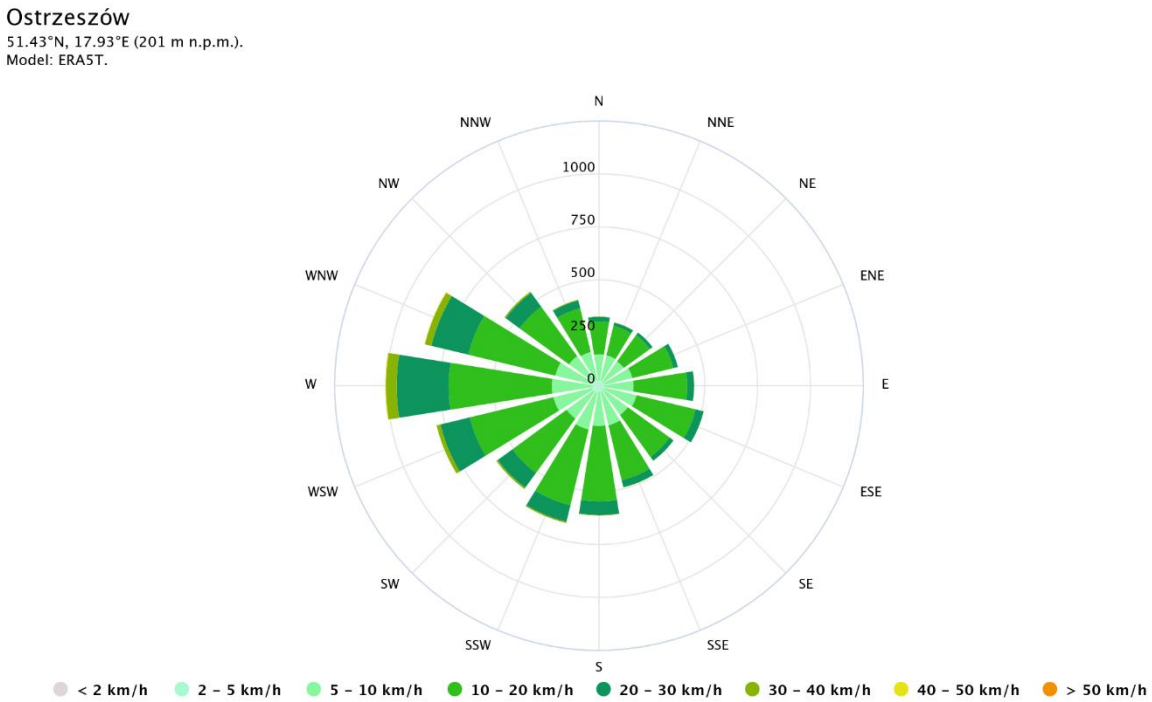

Źródło: oprac. wł. na podstawie https://www.meteoblue.com

5.7 Fauna i flora

Gmina Ostrzeszów charakteryzuje się dominacją gruntów rolnych przy dość wysokim wskaźnikiem lesistości (w 2023 roku lesistość gminy wyniosła niecałe 40%, co jest wyższe od średniej dla powiatu ostrzeszowskiego (35%) i wyższe od średniego poziomu dla województwa wielkopolskiego (26%). Wśród gruntów rolnych pojawiają się łąki i pastwiska. Szczególnie cenne przyrodniczo są łąki wilgotne oraz podmokłe, zlokalizowane w pobliżu cieków.

Stanowiska chronionej fauny

Zgodnie z danymi przyrodniczymi udostępnionymi w trybie informacji o środowisku przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Poznaniu[2], na obszarze gminy Ostrzeszów nie zidentyfikowano gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową wymienioną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej.*

Siedliska przyrodnicze

Bezpośrednio przy wschodniej granicy gminy, na obszarze gminy Doruchów, na terenie Rezerwatu Jodły Ostrzeszowskie, wzdłuż cieku wodnego, zidentyfikowano 3 typy siedlisk przyrodniczych (łącznie 4 siedliska), wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. *w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000*:

- **bory i lasy bagienne (91D0) -** obszary z drzewostanami iglastymi lub liściastymi, występujące na torfowiskach. Charakteryzują się silnie wilgotnym, kwaśnym podłożem torfowym, a w Polsce stanowią rzadki, ale zróżnicowany typ siedliskowy.
- **Jodłowy bór świętokrzyski (91P0) -** charakteryzuje się dominacją jodły pospolitej w drzewostanie, czasami z udziałem świerka i sosny, a w żyźniejszych warunkach również buka. Niższe warstwy lasu są zwykle dobrze rozwinięte. Siedlisko występuje na zboczach o niewielkim nachyleniu, w obniżeniach między wzniesieniami oraz w dolnych i środkowych partiach stoków. Gleby to głównie bielice właściwe, a czasem gleby brunatne wymywane.
- **łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0)** - ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszynki olszy szarej, olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Występują one w całej Polsce, przy czym miejscami są reprezentowane przez rozmaite podtypy.[3]

Korytarze ekologiczne

W północno-zachodniej części gminy Ostrzeszów oraz wzdłuż jej wschodniej granicy zlokalizowany jest Korytarz Ekologiczny Krajowy „Dolina Baryczy – północ" (dane na podstawie mapy korytarzy ekologicznych w Polsce z 2005 r.). Zgodnie z „Wykazem korytarzy ekologicznych wraz z ich przestrzennym rozmieszczeniem"[4] sporządzonym w 2012 r, korytarz ten uszczegółowił swoje granice oraz został podzielony na dwa korytarze ekologiczne „Wzniesienia południowej Wielkopolski" oraz „Stawy Milickie". Korytarze te obejmują w większości tereny leśne, stanowią istotne elementy lokalnego systemu przyrodniczego umożliwiając migrację zwierząt.

[2] Dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu z zakresu danych przyrodniczych [udostępnione 13.01.2025 r.]
[3] Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 oraz https://www.wigry.org.pl/siedliska/91e0.htm
[4] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

5.8 Obszary objęte ochroną prawną

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, ochrona zwierząt i roślin polega na:

- zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej,
- tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku,
- zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin,
- zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.

Ochrona zwierząt i roślin, jest realizowana w szczególności poprzez:

- obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo,
- ustanawianie ochrony gatunków zwierząt oraz roślin,
- ograniczanie możliwości pozyskiwania dziko występujących zwierząt oraz roślin,
- odtwarzanie populacji zwierząt i stanowisk roślin oraz zapewnianie reprodukcji dziko występujących zwierząt oraz roślin,
- zabezpieczanie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniem i pożarami,
- ograniczanie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni,
- zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupisk roślinności, zwłaszcza gdy przemawiają za tym potrzeby ochrony gleby, zwierząt, kształtowania klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem różnorodności biologicznej, równowagi przyrodniczej i zaspokajania potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych ludzi,
- nadzorowanie wprowadzania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Na system obszarów chronionych na obszarze gminy Ostrzeszów składa się jeden obszar objęty formą ochrony przyrody, wymieniony w Ustawie o ochronie przyrody.

5.8.1 Obszary chronione na podstawie Ustawy o ochronie przyrody

Na system obszarów chronionych na obszarze gminy Ostrzeszów składa się obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska". W sąsiedztwie gminy Ostrzeszów znajdują się również obszary objęte ochroną przyrody, które mimo położenia poza jej granicami administracyjnymi mają istotne znaczenie dla lokalnego środowiska naturalnego. Są to m.in. Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy" wraz z specjalnym obszarem ochrony siedlisk (PLH020041) oraz obszarem specjalnej ochrony ptaków (PLB020001), Rezerwaty Przyrody „Pieczyska" i „Wydymacz" oraz użytki ekologiczne. Bezpośrednio przy wschodniej granicy gminy Ostrzeszów, na obszarze gminy Doruchów, znajduje się Rezerwat Jodły Ostrzeszowskie oraz Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Jodły Ostrzeszowskie (PLH300059). Na terenie Rezerwatu, wzdłuż cieku wodnego, zidentyfikowano 3 typy siedlisk przyrodniczych (łącznie 4 siedliska), wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000:

- bory i lasy bagienne (91D0) - obszary z drzewostanami iglastymi lub liściastymi, występujące na torfowiskach. Charakteryzują się silnie wilgotnym, kwaśnym podłożem torfowym, a w Polsce stanowią rzadki, ale zróżnicowany typ siedliskowy.

- jodłowy bór świętokrzyski (91P0) - charakteryzuje się dominacją jodły pospolitej w drzewostanie, czasami z udziałem świerka i sosny, a w żyźniejszych warunkach również buka. Niższe warstwy lasu są zwykle dobrze rozwinięte. Siedlisko występuje na zboczach o niewielkim nachyleniu, w obniżeniach między wzniesieniami oraz w dolnych i środkowych partiach stoków. Gleby to głównie bielice właściwe, a czasem gleby brunatne wymywane.

- łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0) - ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszynki olszy szarej, olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz

topoli białej i czarnej. Występują one w całej Polsce, przy czym miejscami są reprezentowane przez rozmaite podtypy.

Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska"

Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" to teren o powierzchni około 87 tys. ha, obejmujący całą gminę Ostrzeszów oraz inne gminy w województwie wielkopolskim i dolnośląskim. Został ustanowiony w 1995 roku rozporządzeniem Wojewody Kaliskiego. Celem utworzenia tego obszaru jest ochrona różnorodnych ekosystemów, walorów estetycznych oraz krajobrazowych, a także zabezpieczenie terenów przed degradacją. W skład obszaru wchodzą kompleksy leśne, łąki, pastwiska oraz wody, stanowiące istotne elementy przyrodnicze regionu. Obszar ten pełni także funkcję korytarza ekologicznego, umożliwiając migrację gatunków roślin i zwierząt oraz zachowanie spójności ekologicznej w regionie. Jest to miejsce cenne zarówno z perspektywy ochrony przyrody, jak i rekreacji oraz edukacji ekologicznej.

Pomniki przyrody

W Polsce pomniki przyrody są chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 916). W ramach tej ustawy pomnikami przyrody mogą być:

- **Pojedyncze drzewa lub grupy drzew:** Drzewa o wyjątkowych cechach, takich jak wiek, rozmiar, forma czy rzadkość gatunkowa.
- **Formacje geologiczne:** Skały, jaskinie, źródła, które mają szczególne znaczenie geologiczne.
- **Obiekty przyrody nieożywionej:** Pomniki takie jak źródła mineralne, formacje skalne czy wulkaniczne.

Na obszarze gminy Ostrzeszów występuje 13 pomników przyrody:

- Dąb szypułkowy - Quercus robur – 7 pomników (w tym Dąb Izydor, Dąb Wincenty),
- Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa) – Wiąz Marian,
- Cis pospolity - Taxus baccata,
- Daglezja zielona (Jedlica Douglasa) - Pseudotsuga menziesii,
- Dąb czerwony - Quercus rubra,
- Lipa drobnolistna - Tilia cordata – 2 pomniki (w tym Michalina),
- Buk pospolity (Buk zwyczajny) – Fagus sylvatica

Rezerwat przyrody Jodły Ostrzeszowskie

W Polsce rezerwaty przyrody to jedna z obszarowych form ochrony przyrody. Rezerwat przyrody w brzmieniu Ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. (art. 13 ust. 1): "... obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi."

Rezerwat przyrody Jodły Ostrzeszowskie to teren o powierzchni około 8,73 ha. Został ustanowiony w 1963 roku, na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P z 1963 r. nr 43, poz. 214), które zostało utrzymane w mocy obwieszczeniem Wojewody Wielkopolskiego z dnia 4 października 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2001 r. nr 123 poz. 2401). Najnowszym aktem prawnym dotyczącym rezerwatu jest Zarządzenie Nr 8/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 25 stycznia w sprawie rezerwatu przyrody „ Jodły Ostrzeszowskie" (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 64 poz. 1366). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie lasu mieszanego z udziałem jodły pospolitej Abies alba,

świerka pospolitego Picea abies i buka zwyczajnego Fagus sylvatica na granicach naturalnego zasięgu ich występowania. Rezerwat nie posiada otuliny.

Rezerwat przyrody Pieczyska

Rezerwat przyrody Pieczyska to obszar o powierzchni 5,00 ha. Został ustanowiony na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 maja 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Najnowszym aktem prawnym regulującym status rezerwatu jest Zarządzenie Nr 11/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Pieczyska". Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym lasu mieszanego z występującym stanowiskiem jodły pospolitej i świerka pospolitego położonych w pobliżu granicy naturalnego zasięgu tych gatunków, a także śródleśnego torfowiska przejściowego. Rezerwat nie posiada otuliny.

Rezerwat przyrody Wydymacz

Rezerwat przyrody Wydymacz obejmuje powierzchnię 47,86 ha. Został ustanowiony na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Najnowszym aktem prawnym dotyczącym rezerwatu jest Zarządzenie Nr 1/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 7 marca 2011 r., zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Wydymacz". Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fitocenoz zespołów leśnych, stanowisk roślin chronionych, drzew o charakterze pomnikowym oraz miejsc bytowania ptaków wodnych. Rezerwat nie posiada otuliny.

Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Jodły Ostrzeszowskie (PLH300059)

Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Jodły Ostrzeszowskie (PLH300059) o powierzchni 8,58 ha zlokalizowany jest w gminie Doruchów, w powiecie Ostrzeszowskim, na terenie Nadleśnictwa Przedborów. Mimo niewielkiej powierzchni obszar jest znacznie zróżnicowany siedliskowo. Z zachodu na wschód w obniżeniu przez obiekt przepływa meandrujący ciek wodny, a przy południowo-wschodniej granicy obiektu wytworzyło się rozlewisko z szuwarem szeroko pałkowym. W południowo-zachodniej części odnotowano płaty ubogich florystycznie zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych.

Wśród dominujących tutaj zbiorowisk leśnych znaczną część obiektu zajmuje bór mieszany z sosną zwyczajną Pinus sylvestris, dębem szypułkowym Quercus robur, jodłą pospolitą Abies alba oraz ols porzeczkowy z olszą czarną Alnus incana, brzozą brodawkowatą Betula pendula, b. omszoną B. pubescens i świerkiem pospolitym Picea abies. Występują również płaty wyżynnego jodłowego boru mieszanego Abietetum polonicum ze znacznym udziałem buka pospolitego Fagus sylvatica. Na lekko zabagnionych siedliskach we wschodniej części terenu występuje łęg jesionowo-olszowy Fraxino-Alnetum z olchą czarną, jesionem wyniosłym Fraxinus excelsior oraz świerkiem pospolitym w domieszce. Niewielką powierzchnię zajmują płaty bagiennego boru świerkowego. Obszar sąsiaduje z lasami gospodarczymi, a od strony zachodniej z terenem odlesionym. W odległości ok. 150 m od jego północno-wschodniej granicy przebiega lokalna asfaltowa droga, łącząca Ostrzeszów z Doruchowem. Po jej drugiej stronie, na wysokości analizowanego obiektu, zlokalizowany jest rezerwat torfowiskowy Pieczyska.[5]

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą (PLH020041)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą (PLH020041) o powierzchni 82 026,38 ha położony jest na pograniczu województw dolnośląskiego i wielkopolskiego, obejmując tereny sześciu powiatów: milickiego, górowskiego, rawickiego, ostrowskiego, trzebnickiego oraz oleśnickiego. Obszar został wyznaczony jako teren mający znaczenie dla Wspólnoty na mocy decyzji

[5] Standardowy Formularz Danych Natura 2000 – Jodły Ostrzeszowskie
https://n2k-ws.gdos.gov.pl/wyszukiwarkaN2k/webresources/pdf/PLH300059

Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. (2009/93/WE), a formalnie zatwierdzony jako specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce 24 października 2023 r. Ostoja obejmuje rozległe kompleksy stawów rybnych, tereny leśne, łąki, mokradła i zbiorowiska wodne. W granicach obszaru występuje 14 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym torfowiska przejściowe i trzęsawiska, łęgi olszowo-jesionowe, grądy, bory bagienne, łąki selernicowe oraz starorzecza. Zidentyfikowano również obecność 16 gatunków z Załącznika II, reprezentujących zarówno florę, jak i faunę. Wśród cennych gatunków roślin występujących na terenie ostoi szczególnie istotny jest koleantus delikatny – efemeryczna trawa zasiedlająca okresowo odsłaniane brzegi stawów rybnych. W lasach ostoi powszechnie występuje również mopek - nietoperz objęty ochroną na mocy Dyrektywy Siedliskowej. Gatunek ten korzysta z licznych żerowisk, miejsc rojenia i zimowania zlokalizowanych na terenie ostoi.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczy (PLB020001)

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczy (PLB020001) o powierzchni 55 516,83 ha zlokalizowany jest na terenie województw dolnośląskiego i wielkopolskiego, obejmując powiaty: milicki, ostrowski, trzebnicki oraz oleśnicki. Obszar został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r., a obecnie obowiązującym aktem jest rozporządzenie z 2011 roku. Dolina Baryczy to ostoja ptasia o randze europejskiej oraz obszar wpisany na listę konwencji Ramsar. Występuje tu co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym na obszarze zasiedla się co najmniej 1% krajowej populacji takich gatunków jak: bączek, bąk, bielik, błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna, łabędź krzykliwy, podgorzałka, rybitwa czarna i rzeczna, zielonka, zimorodek, perkozy oraz wiele innych. Wysokie zagęszczenia obserwuje się u bociana białego, kani rudej, kropiatki i żurawia. W czasie migracji obszar stanowi ważne miejsce dla żurawia i gęsi zbożowej (ponad 4% populacji szlaku), a także dla dużych stad gęgawy i mieszanych gęsi, których liczebność sięga do 33 000 osobników.

Park Krajobrazowy Dolina Baryczy

Park Krajobrazowy Dolina Baryczy o powierzchni 86 336,54 ha został utworzony 1 lipca 1996 roku na mocy Rozporządzenia Wojewody Kaliskiego i Wojewody Wrocławskiego z dnia 3 czerwca 1996 r. dotyczącego utworzenia i ochrony parku krajobrazowego „Dolina Baryczy". Park położony jest na obszarze województw dolnośląskiego i wielkopolskiego, obejmując powiaty: oleśnicki, trzebnicki, ostrowski, rawicki oraz milicki. Celem ochrony jest zachowanie doliny rzeki Baryczy wraz z przyległymi łąkami, starorzeczami i terenami podmokłymi oraz ochrona stawów i innych zbiorników wodnych, które stanowią siedliska dla licznych chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Użytki Ekologiczne

Użytek ekologiczny „Łąki przy Kasztanie" o powierzchni 1,46 ha został ustanowiony uchwałą Nr L/282/2018 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 stycznia 2018 r. jako jeden z pięciu użytków objętych ochroną na mocy tego aktu. Położony jest na terenie gminy Sośnie, a jego głównym celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, a także ochrona populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
Obszar obejmuje śródleśną enklawę otoczoną zadrzewieniami i lasami. Występują tu przede wszystkim wilgotne łąki, szuwary oraz zarośla, które w wielu miejscach ulegają naturalnym procesom sukcesji i stopniowo zarastają drzewami i krzewami. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem roślinności związanej z siedliskami podmokłymi i torfowiskami przejściowymi, które świadczą o wysokiej wartości przyrodniczej terenu. Stwierdzono tu obecność kilku rzadkich, chronionych i zagrożonych gatunków roślin, w tym m.in. bobrka trójlistkowego oraz starca kędzierzawego – gatunku wpisanego na czerwoną listę roślin naczyniowych Wielkopolski. Oprócz cennej flory odnotowano również obecność typowych dla środowisk leśno-łąkowych gatunków ptaków, m.in. myszołowa zwyczajnego, dzięcioła dużego, świergotka drzewnego i zięby.

Użytek ekologiczny „Łąki na Koninie” o powierzchni 1,99 ha został ustanowiony uchwałą Nr L/282/2018 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 stycznia 2018 r. Położony jest na terenie gminy Sośnie. Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, a także ochrona populacji rzadkich i chronionych gatunków. Obszar obejmuje śródleśną enklawę położoną nad Meresznicą, z dominującymi siedliskami wilgotnych łąk i szuwarów. Teren ten jest w części porośnięty przez olchę czarną oraz roślinność ekspansywną, co wskazuje na trwający proces naturalnej sukcesji. Szczególną wartość krajobrazową i przyrodniczą przedstawia występujący w części zachodniej stary dąb szypułkowy o okazałych rozmiarach, będący cennym elementem biocenotycznym i potencjalnym siedliskiem dla ptaków i owadów. W użytku stwierdzono występowanie wielu charakterystycznych gatunków roślin związanych z siedliskami wilgotnymi. Teren ten pełni również ważną funkcję jako siedlisko ptaków, w tym gatunków takich jak bocian czarny oraz inne ptaki środowisk leśno-łąkowych.

Na terenie gminy Doruchów uchwałą nr XIX/80/2004 Rady Gminy Doruchów z dnia 21 czerwca 2004 r. ustanowiono dwa użytki ekologiczne, które tworzą zespół cennych przyrodniczo obszarów położonych w Leśnictwie Przytocznica, na gruntach wsi Przytocznica (działka nr 80/2). Pierwszy z nich obejmuje powierzchnię 0,61 ha i pełni funkcję pastwiska VI klasy, natomiast drugi, większy – o powierzchni 1,51 ha – stanowi pastwisko V klasy.
Oba obszary cechuje obecność gleb torfowych oraz mozaiki zbiorowisk nieleśnych z udziałem roślinności torfowiskowej. Pomimo braku szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej, charakter tych siedlisk wskazuje na ich znaczenie dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej i ochrony naturalnych procesów ekologicznych w krajobrazie rolniczo-leśnym. Użytki pełnią istotną funkcję jako enklawy siedlisk podmokłych, typowych dla terenów o dużym potencjale retencyjnym i przyrodniczym.

5.8.2 Obszary chronione na podstawie ustawy Prawo wodne

Strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych

Strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych znajdują się w obrębach ewidencyjnych Ostrzeszów- miasto, Myje, Szklarka Myślniewska.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, dostępnymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w granicach gminy Ostrzeszów obszary szczególnego zagrożenia powodziowego nie występują.

Wały przeciwpowodziowe

Na terenie gminy nie występują również wały przeciwpowodziowe, dla których w celu zapewnienia szczelności i stabilności obowiązują przepisy odrębne wynikające z art. 176 ustawy Prawo wodne, w szczególności przepisy dla obszarów zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego.

5.8.3 Obiekty i obszary chronione na podstawie Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Na obszarze gminy Ostrzeszów znajduje się 22 obiekty wpisane do rejestru zabytków. Wskazane zespoły kościelne, zespoły folwarczne, dworskie i parki podworskie podlegają bezwzględnej ochronie konserwatorskiej.

Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkim wykazie zabytków

Wykaz w gminnej ewidencji zabytków zawiera dane dotyczące wykazu zabytków architektury i budownictwa i obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Na obszarze gminy Ostrzeszów występuje 313 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Znaczna większość obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków (243 z 313) zlokalizowana jest w granicach miasta Ostrzeszów.

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkim wykazie zabytków

Na obszarze gminy Ostrzeszów występuje znacząca liczba stanowisk archeologicznych, skupiających fakty osadnicze. Na obszarze gminy Ostrzeszów występują 134 stanowiska archeologiczne ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Każde z nich posiada indywidulany nr Archeologicznego Zdjęcia Polski. Ponadto, występują dodatkowe stanowiska archiwalne o potencjalnym zachowaniu faktów historycznych bez nadanego nr AZP.

5.8.4 Obszary chronione na podstawie Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Grunty rolne klasy bonitacyjnej I-III

Uwzględniając klasyfikację bonitacyjną (Rys. 3, Tab. 2, Wyk. 1), na terenie gminy Ostrzeszów przeważają grunty klas V i VI. Grunty rolne klas I i II nie występują na terenie gminy Ostrzeszów, a grunty rolne klas III obejmują zaledwie ok. 2% wszystkich gruntów rolnych

Lasy

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosi 7317,48 ha, co stanowi 37,1% ogólnej powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w obrębach Rojów, Kuźniki, Szklarka Myśliniewska, Rogaszyce i Marydół, a mniejsze zespoły leśne występują w pobliżu wsi Ostrzeszów Pustkowie, Szklarka Przygodzicka, Bledzianów, Olszyna, Kotowskie, Turze, Korpysy i Kochłowy. Lasy pełnią funkcje wodochronne, chronią brzegi rzek przed erozją, zabezpieczają przed powodziami i zatrzymują zanieczyszczenia. Lasy gminy Ostrzeszów zarządzane są przez Nadleśnictwo Przedborów. Składają się głównie z lasów mieszanych z dominacją sosny oraz obecnością dębów i brzóz. Szczególnie cenna jest roślinność leśna w dolinach rzecznych, pełniąca funkcje ekologiczne i korytarzy migracyjnych dla zwierząt. Lasy ochronne mają zadania glebochronne, wodochronne i zdrowotno-rekreacyjne, a gospodarka leśna w gminie opiera się na zasadach trwałości i zrównoważonego wykorzystania zasobów leśnych.

5.8.5 Obszary chronione na podstawie Ustawy Prawo geologiczne i górnicze

Obszary występowania złóż kopalin

Ze względu na swój charakter, Miasto i gmina Ostrzeszów posiada mało urozmaiconą budowę geologiczną. Mało urozmaicona budowa geologiczna gminy wiąże się z występowaniem niewielkiej ilości kopalin. Występują tu niewielkie złoża piasków i żwirów, surowce szklarskie i ilaste do ceramiki budowlanej. Wzgórza Ostrzeszowskie mają bardziej skomplikowaną budowę, gdzie utwory plejstoceńskie, osiągające ponad 70 metrów miąższości, podścielone są iłami plioceńskimi.

W granicach miasta i gminy Ostrzeszów występują następujące złoża:

1. Piasków i żwirów: „Rogaszyce”, „Rogaszyce III”, „Rogaszyce IV”, „Rogaszyce V”, „Rogaszyce VI”, „Rogaszyce VII”;
2. Surowców ilastych ceramiki budowlanej: „Budy Olszyna”, „Rojów”, „Rojów 2”, „Rojów I”, „Rojów II”;
3. Surowców szklarskich: „Olszyna”.

Z wymienianych złóż surowców mineralnych, tylko dwa złoża – „Rogaszyce IV", „Rogaszyce VII" są obecnie eksploatowane i podsiadają aktywną koncesję na wydobycie. Natomiast złoża „Rogaszyce III", „Rojów 2", „Rojów II" są eksploatowane okresowo.

Tabela 5 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w gminie Ostrzeszów (stan na 31 XII 2023)

Lp.	Nazwa złoża	Typ surowca	Zasoby		Stan zagospodarowania
			geologiczne bilansowe [ha]	przemysłowe [ha]	
1.	„Rogaszyce"	piaski i żwiry	1087	-	Z
2.	„Rogaszyce III"	piaski i żwiry	104	-	Z
3.	„Rogaszyce IV"	piaski i żwiry	322	-	E
4.	„Rogaszyce V"	piaski i żwiry	91	-	Z
5.	„Rogaszyce VI"	piaski i żwiry	320	-	Z
6.	„Rogaszyce VII"	piaski i żwiry	719	719	E
7.	Budy Olszyna	surowce ilaste ceramiki budowlanej	1364	-	Z
8.	Rojów	surowce ilaste ceramiki budowlanej	70	-	Z
9.	Rojów 2	surowce ilaste ceramiki budowlanej	53	-	T
10.	Rojów I	surowce ilaste ceramiki budowlanej	49	-	Z
11.	Rojów II	surowce ilaste ceramiki budowlanej	23	-	T
12.	Olszyna	surowce szklarskie	1,4	-	P

Wyjaśnienie oznaczeń: P – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie, T – złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo, Z – złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *PIG, BIP. (2024). Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023. Warszawa: Państwowy Instytut Geologiczny ujęć, Państwowy Instytut Badawczy.*

5.9 Analiza stanu środowiska oraz identyfikacja źródeł zagrożeń dla środowiska przyrodniczego

Na podstawie poniższej analizy, stan środowiska na obszarze objętym opracowaniem można określić jako dobry. Poziom zanieczyszczeń gleb, wody i powietrza nie przekracza dopuszczalnych norm. Nie funkcjonują tu obiekty, urządzenia i instalacje wpływające znacząco negatywnie na środowisko i stanowiące dla niego istotne zagrożenie.

5.9.1 Pole elektromagnetyczne

Źródłem pola elektromagnetycznego na obszarze gminy są obiekty związane z funkcjonowaniem sieci elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych (napowietrzne linie średniego napięcia, stacje transformatorowe, bądź maszty i stacje bazowe). Obszar gminy jest zelektryfikowany. Zaopatrzenie w energię elektryczną w gminie odbywa się przy pomocy napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych: wysokiego napięcia 110 kV relacji Kępno – Ostrzeszów- Ostrów Wielkopolski. Dystrybucja energii elektrycznej odbywa się za pośrednictwem napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV. Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia przebiegają w większości przez tereny niezabudowane i nie powodują zagrożenia dla zdrowia ludzi. Na obszarze gminy występują również stacje bazowe telefonii komórkowej, zlokalizowane głównie poza terenami zamieszkiwanymi przez ludzi. Dodatkowym źródłem pola elektromagnetycznego mogą być

także istniejące stacje transformatorowe. Nie przewiduje się jednak z tego powodu negatywnego wpływu pola elektromagnetycznego na środowisko i zdrowie mieszkańców.

5.9.2 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Obszar opracowania położony jest w granicach Jednolitych Części Wód Powierzchniowych - jednej z podstawowych jednostek gospodarki wodnej na terenie Polski. Poszczególne strefy wód - Granice Jednolitych Części Wód: JCW – rzeczne oraz Jednolite Części Wód: JCW poddawane są monitoringowi pod względem składu chemicznego oraz składu i potencjału ekologicznego. Przeprowadzone badania dostarczają również informacji o składzie chemicznym wód, wskazując dla poszczególnych związków chemicznych wskaźniki, normy oraz ocenę składu.

Zgodnie z obowiązującym podziałem, na omawianym terenie gminy Ostrzeszów można wydzielić 6 jednolitych części wód powierzchniowych, które przedstawiono na Rys. 5.

→ Barycz do Dąbrówki (na rysunku 13 oznaczona nr 1),
→ Młynówka (2),
→ Niesób do Dopływu z Krążkowych (3),
→ Prosna od Strugi Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej (4) – tylko zlewnia, sam ciek nie przepływa przez obszar gminy,
→ Zaleski Rów (5),
→ Złotnica (6).

Stan ekologiczny JCWP Barycz do Dąbrówki (1) według przeprowadzonych badań, dotyczących stanu wód, na lata 2010-2012 został oceniony jako zły, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako zagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano poniżej stanu dobrego, natomiast ostateczna ocena tej JCWP określona została jako zła. Obszar ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2027 rok.

Dla drugiego JCWP: Młynówka (2) stan ekologiczny określony został jako umiarkowany, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako zagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano jako dobry, ostateczna ocena tej JCWP natomiast określona została jako zła. Obszar ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2021 rok.

Dla kolejnego JCWP: Niesób do Dopływu z Krążkowych (3) stan ekologiczny określony został jako umiarkowany, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako zagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano jako poniżej stanu dobrego, ostateczna ocena tej JCWP natomiast określona została jako zła. Obszar ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2021 rok

Dla JCWP: Prosna od Strugi Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej (4) w 2019 r. stan ekologiczny określony został jako dobry i powyżej dobrego, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako niezagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano jako dobry, ostateczna ocena tej JCWP również określona została jako dobra. Obszar ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2015 rok.

Stan ekologiczny JCWP: Zaleski Rów (5) określony został jako umiarkowany, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako zagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano jako dobry, ostateczna ocena tej JCWP natomiast określona została jako zła. Obszar ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2021 rok.

Dla JCWP Złotnica (6) stan ekologiczny określony został jako poniżej dobrego, a ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako zagrożona. Stan chemiczny zakwalifikowano jako dobry, ostateczna ocena tej JCWP natomiast określona została jako dobra. Obszar

ten został zakwalifikowany do II klasy elementów biologicznych, a termin osiągnięcia celów środowiskowych został wyznaczony na 2021 rok.[6]

Z przeprowadzonego monitoringu wynika, że ogólna ocena wód powierzchniowych na obszarze gminy Ostrzeszów wskazuje silnie zmienioną część wód, głównie zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych. Na ocenę tą wpływ mają poszczególne składowe, m. in. ocena stanu chemicznego, ocena i potencjał stanu ekologicznego oraz klasy poszczególnych elementów chemiczno-biologicznych i fizykochemicznych wód. Badania wskazują na umiarkowany lub poniżej dobrego, a miejscami również dobry potencjał/stan ekologiczny.

Rysunek 4 Stan/potencjał ekologiczny JCWP na podstawie danych z lat 2016-2021

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2023- 2026, 2023 r.

5.9.3 Zanieczyszczenie wód podziemnych

Gmina Ostrzeszów leży w zasięgu podlegających ochronie głównych zbiorników wód podziemnych.

Zachodnia i północna część gminy położona jest w zasięgu GZWP nr 303 „Pradolina Barycz Głogów (E)". GZWP 303 jest zbiornikiem czwartorzędowym typu pradolinnego, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 199 tys. m3/d przy jednostkowej wielkości tych zasobów 1,42 l/s km^2.[7]

Zbiornik ma kluczowe znaczenie dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną w tym rejonie. Obszar gminy leży w granicach dwóch jednostek gospodarowania wodami (jednolitych części wód podziemnych – JCWPd) „Region Środkowej Odry" o kodzie PLGW600080 (północna, zachodnia i centralna część gminy) oraz PLGW600081 „Region Warty" (wschodnia i południowa część gminy), które pod względem stanu chemicznego i ilościowego wód ocenione zostały jako niezagrożone.

W 2022 roku przeprowadzono monitoring JCWPd nr 80 w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Szklarka Przygodzicka. W tabeli poniżej przedstawiono wyniki z roku 2022 dla punktów pomiarowych zlokalizowanych w powiecie ostrzeszowskim. Przeważają wody o niezadowalającej jakości.

[6] WIOŚ. (2018). *Ocena jakości wód podziemnych na podstawie monitoringu regionalnego na terenie woj. wielkopolskiego w 2023 roku. Rok 2024*. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
[7] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2023- 2026, Ostrzeszów 2023

Rysunek 5 JCWPd na obszarze gminy Ostrzeszów

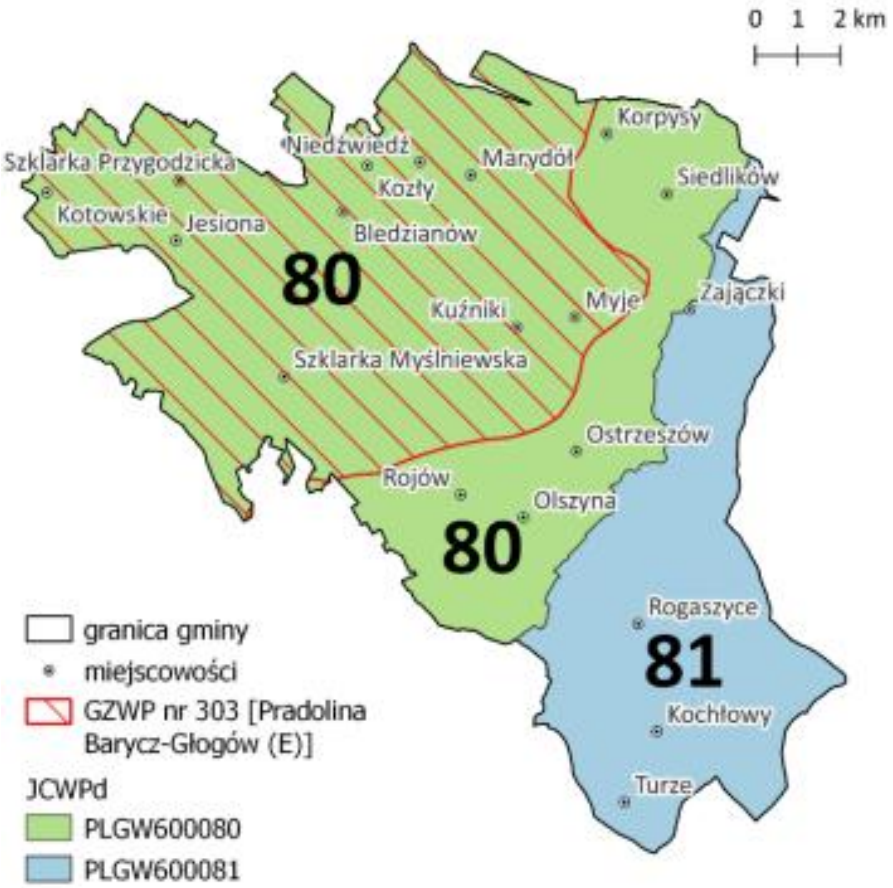

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2023- 2026, Ostrzeszów 2023

Stan jednolitych części wód podziemnych nr 80 i 81 został również określony w II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (II aPGW) przyjętej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Zgodnie z Oceną stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMiŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) dla obu omawianych JCWPd określono stan chemiczny – dobry oraz stan ilościowy – dobry.

Tabela 6 Monitoring JCWPd nr 80 i 81 w 2022 roku na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Nr JCWPd	rok	Miejscowość	Gmina	Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	Użytkowanie terenu	Końcowa klasa jakości
80	2022	Szklarka Przygodzicka	Ostrzeszów (gm. miejsko-wiejska)	2244	Zabudowa wiejska	IV – wody o niezadowalającej jakości
81	2022	Grabów nad Prosną	Grabów nad Prosną (gm. Miejsko-wiejska)	1813	Łąki i pastwiska	III – wody o zadowalającej jakości
81	2022	Plugawice	Doruchów (gm. wiejska)	1586	Zabudowa wiejska	IV – wody o niezadowalającej jakości

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska

5.9.4 Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Wśród źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie miasta i gminy Ostrzeszów, podobnie jak dla całego województwa wielkopolskiego, należy wymienić przede wszystkim; gospodarkę komunalną (nisko sprawne piece na paliwa stałe) oraz komunikację samochodową. W przypadku emisji bytowej często mamy do czynienia ze spalaniem wysokokalorycznych paliw oraz odpadów komunalnych w nieprzystosowanych do tego piecach. Do atmosfery emitowane są w takim przypadki szczególnie toksyczne substancje chemiczne, wdychane przez ludzi i zwierzęta oraz szkodliwie oddziałujące na rośliny, glebę i wodę. Zanieczyszczenie komunikacyjne związane są przede wszystkim z emisją gazów i spalin z silników samochodowych, w efekcie czego do atmosfery trafiają: tlenki węgla, tlenki azotu, węglowodory wielopierścieniowe aromatyczne, czy cząstki stałe i metale ciężkie. Ruch samochodowy wpływa również na emisję PM10 i PM2,5, m.in. poprzez ścieranie się klocków hamulcowych, zużycie opon, tarcie opon czy zdzieranie nawierzchni drogowej. Do zanieczyszczenia pochodzenia motoryzacyjnego zalicza się zwłaszcza przebiegające przez gminę drogi, w tym drogi krajowe nr 11 i 25,drogi wojewódzkie oraz pozostałe drogi powiatowe. Ze względu na intensywny rozwój mieszkalnictwa oraz wysoką dzienną migrację ludności go gmin sąsiednich, ruch komunikacyjny na obszarze gminy Ostrzeszów jest dość intensywny. Na pogorszenie czystości powietrza wpływ mają również zanieczyszczenia napływające spoza gminy. W pobliżu zlokalizowane są znacznie większe ośrodki: np. Kalisz czy Ostrów Wielkopolski emitujące do atmosfery zanieczyszczenia pyłowe i gazowe, docierające również do gminy Ostrzeszów. Źródła komunalno-bytowe są głównym emitorem bezno(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10, źródła komunikacyjne są głównym emitorem tlenków azotu, bezno(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10, zaś działalność przemysłowa tlenków siarki i tlenków azotu. Najbliższymi emitorami zanieczyszczeń w skali ponadlokalnej są pobliskie ośrodki miejskie: Kępno, Krotoszyn, Kalisz, Ostrów Wielkopolski, a także zakłady przemysłowe.

Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonuje się na podstawie pomiarów w ramach państwowego monitoringu. Gmina Ostrzeszów znajduje się w strefie podlegającej ocenie jakości powietrza, a mianowicie strefie wielkopolskiej. Na obszarze gminy w 2023 r. nie był prowadzony monitoring jakości powietrza, jednakże najbliżej położonymi punktami pomiarowymi były stacje pomiarowe w Kaliszu (przy ul. Wyszyńskiego). W stanowisku pomiarowym przy ul. Wyszyńskiego w Kaliszu przeprowadzano badania w sposób automatyczny oraz manualny, przy czym kontroli podlegały następujące składowe zanieczyszczeń: As(PM10), BaP(PM10), C_6H_6, Cd(PM10), CO, Ni(PM10), NO_2, O_3, Pb(PM10), PM10, PM25, SO_2.

Na obszarze mieście Kalisz, jak i na terenie całego województwa wielkopolskiego w 2023 r. nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężenia dwutlenku siarki, zarówno dla poziomu 1-godzinnego, jak i 24-godzinnego. Maksymalne stężenie 24-godzinne nie przekroczyły 32% dopuszczalnego poziomu. Najwyższe stężenia SO_2 w wieloleciu, wykazały pomiary prowadzone w Kaliszu. Jednocześnie, w całym analizowanym okresie, na żadnym stanowisku pomiarowym w województwie wielkopolskim nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu W punkcie pomiarowym w Kaliszu stężenie średnie NO_2 wyniosło 13 $\mu g/m^3$, zaś maksymalne 65 $\mu g/m^3$. W 2023 r. strefa wielkopolska oraz miasto Kalisz zostały zakwalifikowane do strefy A pod względem poziomu przekroczeń tlenku węgla (CO). W punkcie pomiarowym w Kaliszu nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu 8-godzinnego dla tlenku węgla, a maksymalne stężenie wyniosło w tym przypadku 2 mg/m^3. Nie odnotowano również przekroczenia dopuszczalnego poziomu benzenu (0,29 $\mu g/m^3$) Strefa wielkopolska oraz miasto Kalisz zostały zakwalifikowane, ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu stężenia ozonu do klasy A. Dopuszczalne stężenie ozonu nie zostało przekroczone w punkcie pomiarowym w Kaliszu (15 dni w roku) w zakresie uśrednionym dla 3 lat, w ciągu 25 dni w roku. W wyniku monitoringu jakości powietrza na terenie województwa strefa wielkopolska zakwalifikowana została do strefy klasy A pod względem stężenia PM10 na podstawie 24-godzinnych stężeń – strefy związanej z występowaniem przekroczenia

dopuszczalnych/ docelowych poziomów stężenia zanieczyszczeń, natomiast samo miasto Kalisz zakwalifikowane zostało do strefy A. W punkcie pomiarowym w Kaliszu stężenie średnioroczne wyniosło w 2023 r. 23 µg/m^3. Maksymalne dobowe stężenie wyniosło natomiast 40 µg/m^3. W okresie ostatniej dekady zauważalna jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego i obniżenie poziomu stężenia pyłu PM10, zarówno w Kaliszu, jak i dla całego obszaru województwa wielkopolskiego. W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 na obszarze województwa w 2023 r. nie zostały przekroczone w okresie średniorocznym dopuszczalne stężenia. Strefa wielkopolska i miasto Kalisz zostały zakwalifikowane do klasy A1. W punktach pomiarowych w Kaliszu średnioroczne stężenie PM2,5 wyniosło 17 µg/m^3. Analizując stężenia średnioroczne w okresie ostatniej dekady zauważalne jest zmniejszenie poziomu pyłu PM2,5 w obszarze całego województwa. Nie odnotowano również przekroczenia dopuszczalnego poziomu zawartości ołowiu, arsenu i kadmu w pyle PM10. W 2023 r. zakwalifikowano strefę wielkopolską do klasy C zawartości bezno(a)pireu w pyle PM10. W punkcie pomiarowym w Kaliszu nie odnotowano przekroczenia docelowej normy zawartości tego związku chemicznego, która w 2023 r. wyniosła 1 ng/m^3.[8]

Wykres 4 Przebieg uśrednionej dla 3 lat liczby dni z przekroczeniami poziomu docelowego przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne ozonu na poszczególnych stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim

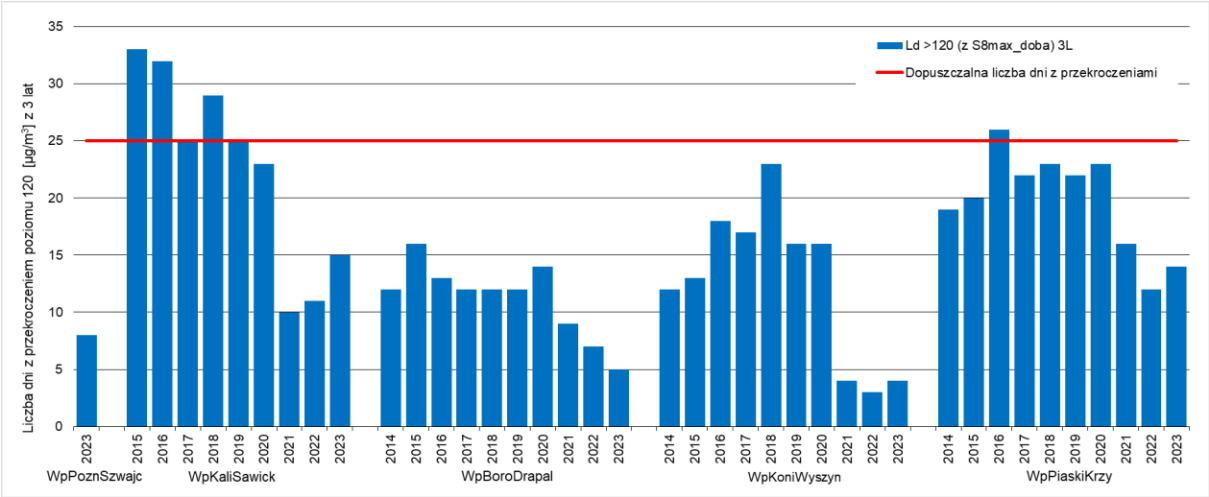

Roczna ocena jakości powietrza w województwie

źródło: GIOŚ, WIOŚ. (2024). Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

Wykres 5 Przebieg 36 maksymalnej wartości 24-godzinowej stężenia pyłu PM10 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych województwa wielkopolskiego

źródło: GIOŚ, WIOŚ. (2024). Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

[8] GIOŚ, WIOŚ. (2023). *Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2022.* Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu;

Wykres 6 Przebieg wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM2,5 na poszczególnych stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim

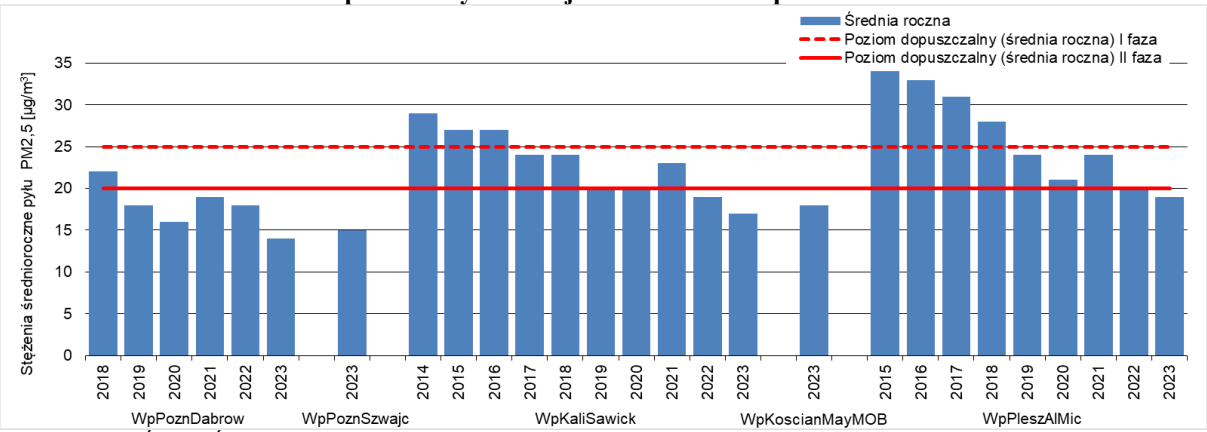

źródło: GIOŚ, WIOŚ. (2024). Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

Wykres 7 Przebieg wartości średnich rocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyle PM10 na stanowiskach pomiarowych w województwie wielkopolskim

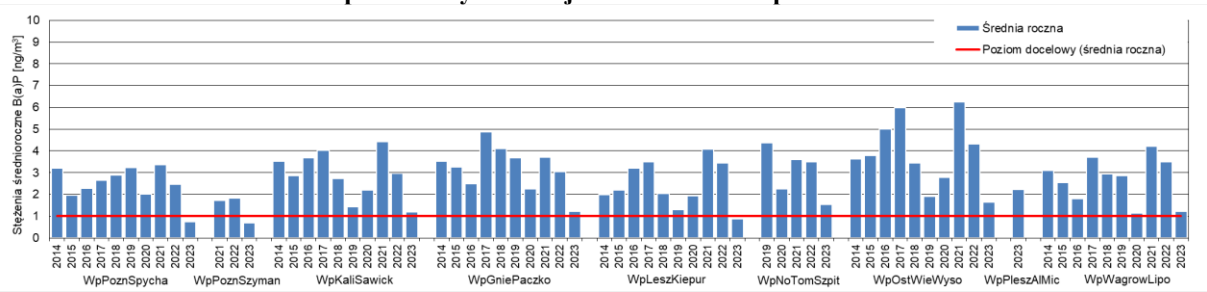

źródło: GIOŚ, WIOŚ. (2024). Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

Rysunek 6 Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 w województwie wielkopolskim w 2023 roku (po lewej)
Rysunek 7 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM2,5 w województwie wielkopolskim w 2023 roku (po prawej)

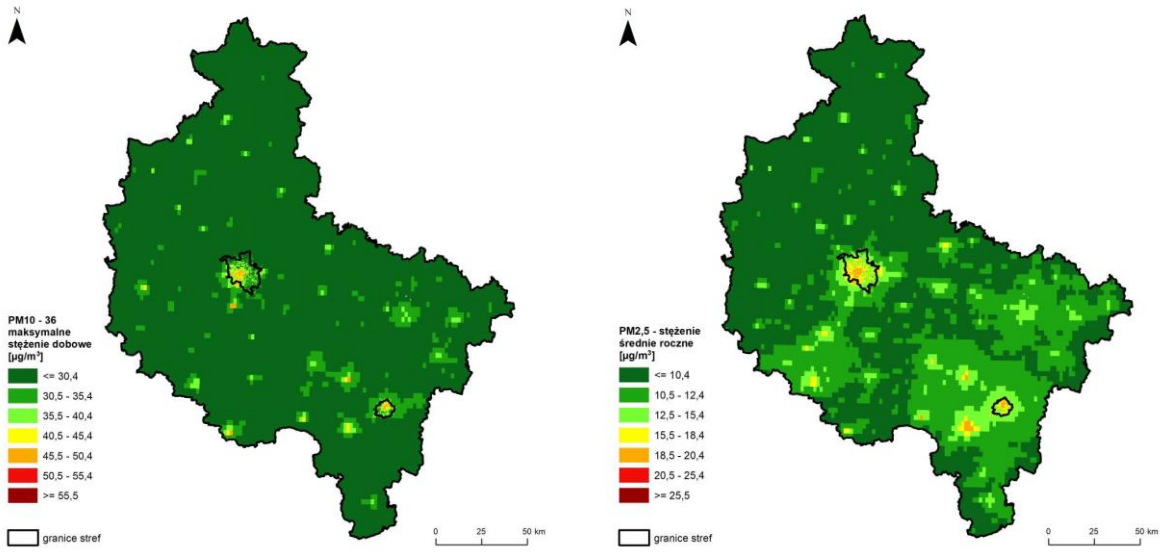

źródło: GIOŚ, WIOŚ. (2024). Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Poznań: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

Na obszarze gminy Ostrzeszów nie zidentyfikowano większych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza (np. przemysłowych). Zmiany w poziomie zanieczyszczeń powodowane są głównie przez emisję z indywidualnych systemów grzewczych (bytowo-komunalnych) i związane są z faktem, iż stężenie poszczególnych związków chemicznych w powietrzu wzrasta w sezonie grzewczym i maleje poza tym sezonem. Dodatkowo na poziom zanieczyszczeń w skali lokalnej wpływ może mieć napływ zanieczyszczeń spoza gminy, jak i okresowo z pól uprawnych (np. w okresie żniw). Biorąc pod uwagę wyniki pomiarów na poziomie wojewódzkim, należy oszacować, że poziom zanieczyszczeń powietrza na terenach gminy Ostrzeszów mieści się w obowiązujących normach bądź okresowo ulega zwiększeniu, zwłaszcza w okresie grzewczym.

5.9.5 Zanieczyszczenie gleby

Zanieczyszczenie obszarowe gleb na obszarze gminy spowodowane jest wieloma czynnikami. Przede wszystkim wyraźnie istotny wpływ na jakość gleb ma gospodarka rolna, komunalna oraz aktywność gospodarcza w przypadku zakładów przemysłowych, usługowych czy kopalnianych. Intensywna produkcja rolna, powszechne stosowanie wydajniejszych technik uprawy, nawozów mineralnych oraz środków ochrony roślin wpływać może na pogorszenie jakości gleb oraz mieć szkodliwy wpływ na organizmy w niej żyjące. W przypadku obfitych opadów i spływu wód z pól uprawnych do wód powierzchniowych, bądź cieków wystąpić może zjawisko użyźnienia zbiorników wodnych orz silnego rozwoju i zakwitu roślin wodnych (np. glonów). W przypadku stosowania pestycydów nastąpić może zniszczenie występujących w ekosystemie organizmów, w tym organizmów pożytecznych, a w ostateczności do przerwania łańcucha pokarmowego również dla organizmów, które stanowią naturalnych wrogów dla szkodników. Innymi źródłami zanieczyszczeń obszarowych, przyczyniających się do pogorszenia jakości gleb są kwaśne deszcze i zanieczyszczenia pochodzenia komunalnego, w tym niska emisja. Zjawisko kwaśnych deszczy przyczynia się do uszkodzenia drzew, zakwaszania jezior i rzek, erozji gleby orz przedostawania się szkodliwych metali ciężkich do gleb, zakłóca procesy fotosyntezy, jak również może przyczynić się do zwiększonej umieralności gatunków zwierząt.

5.9.6 Zanieczyszczenie hałasem

Głównym źródłem emisji hałasu jest komunikacja kołowa. Na terenie miasta emitorem hałasu są głownie sieci ulic, zwłaszcza głównych, a poza terenami miast najważniejsze drogi. Ze względu na

przebieg, natężenie ruchu oraz funkcję tranzytową najważniejszym szlakiem komunikacyjnym w gminie Ostrzeszów jest droga krajowa nr 11, która łączy Pomorze Środkowe z aglomeracją katowicką. Przez obszar przebiega również niewielki odcinek drogi krajowej nr 25, która z kolei łączy północną część Polski z Wrocławiem. Przebiegają tu także ważne odcinki drogi wojewódzkiej nr 444 – o długości ok. 50 km łącząca Krotoszyn z Ostrzeszowem oraz drogi wojewódzkiej nr 449 – o długości ok. 70 km łącząca Syców (woj. dolnośląskie) z Błaszkami (woj. łódzkie).

Drogi niższej rangi – gminne oraz powiatowe w zakresie generowanego hałasu jak i ważności komunikacyjnej mają mniejsze znaczenie.

Zgodnie z wynikami GPR 2020/2021 przez obszar gminy przebiegają odcinki dróg o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln/rok (tj. 8 200/dobę), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla których wymagane jest sporządzenie map akustycznych:

- droga krajowa nr 11 – odcinek ANTONIN /DK25/ - OSTRZESZÓW /UL. PIASTOWSKA (DW444)/ - około 3,5 mln pojazdów rocznie,
- droga krajowa nr 11 – odcinek OSTRZESZÓW /OBWODNICA: UL. PIASTOWSKA (DW444) - UL. KOŚCIUSZKI (DW449)/ - ok. 3,9 mln pojazdów rocznie,
- droga krajowa nr 11 – odcinek OSTRZESZÓW /UL. KOŚCIUSZKI (DW449)/ - W. KĘPNO PŁN. /S11/ - ok. 3,9 mln pojazdów rocznie.

Cały przebiegający przez obszar gminy odcinek drogi krajowej nr 11 objęty jest „Programem ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych i odcinka autostrady A2 (Konin – granica województwa)" określonym Uchwałą nr XII/232/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 października 2019 r., w którym m.in. zaproponowano zasięg strefy ograniczonej zabudowy mieszkaniowej mający na celu chronić mieszkańców przed nadmiernym hałasem[9].

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu dokonuje oceny stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego na podstawie wykonanych wyników pomiarów hałasu, zgromadzonych w bazie danych EHAŁAS, a także innych źródeł takich jak np. wyniki pomiarów poziomu hałasu emitowanego do środowiska, wykonanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w związku z realizacją obowiązków wynikających z przepisów prawa czy wyniki pomiarów hałasu w ramach analiz po realizacyjnych danych inwestycji. Zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego" za 2023 rok na omawianym terenie nie prowadzono monitoringu hałasu w zakresie komunikacji drogowej.

Głównym źródłem hałasu na terenie miasta i gminy Ostrzeszów jest ruch samochodowy, skoncentrowany przede wszystkim wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, takich jak droga krajowa nr 11 oraz drogi wojewódzkie i powiatowe. Hałas generowany przez transport drogowy jest szczególnie uciążliwy w ciągu dnia, kiedy natężenie ruchu osiąga największe wartości. Pomiary wykazały, że największy udział w emisji hałasu mają pojazdy ciężarowe poruszające się po kluczowych arteriach miasta. W wielu miejscach, szczególnie w rejonach o zwartej zabudowie mieszkaniowej oraz w pobliżu węzłów drogowych, odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. Planowana droga ekspresowa S11 prawdopodobnie zmieni oddziaływanie hałasu drogowego na terenie miasta i gminy w sposób odciążający ruch kołowy z istniejącej drogi krajowej nr 11 przebiegającej przez miasto Ostrzeszów, co pozytywnie wpłynie na immisję hałasu drogowego w tej części miasta. Analogicznej sytuacji należy spodziewać się po realizacji wschodniej obwodnicy miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 449. Rozwiązania projektowe planu ogólnego zostały dostosowane do uwzględnienia planowanych zmian układu komunikacyjnego gminy w wyniku realizacji wskazanych obwodnic. W bezpośrednim sąsiedztwie planowanej drogi ekspresowej S11

[9] Uchwała nr XII/232/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 października 2019 r. w sprawie określenia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych i odcinka autostrady A2 (Konin – granica województwa)"

zrezygnowano z wyznaczania obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ), aby nie dopuścić do realizacji nowych obiektów budowlanych narażonych na wzmożony hałas. Przebieg planowanej drogi ekspresowej S11 przecina korytarze ekologiczne na terenie gminy Ostrzeszów, co będzie miało negatywny wpływ na ich integralność i możliwość swobodnego przemieszczania się zwierząt w ramach tego korytarzy. Mając na uwadze jednak zakres przestrzenny tych korytarzy, rozwiązanie to jest nieuniknione i kluczowe dla funkcjonowanie korytarzy będzie zastosowanie rozwiązań mających na celu minimalizację skutków oddziaływania tego typu bariery drogowej. Jednocześnie przebieg planowanej drogi S11 nie koliduje z siedliskami gatunków chronionych i realizacja drogi nie będzie miała negatywnego wpływu na te gatunki.

Rysunek 8 Imisja hałasu drogowego w centrum miasta Ostrzeszów przy DK11

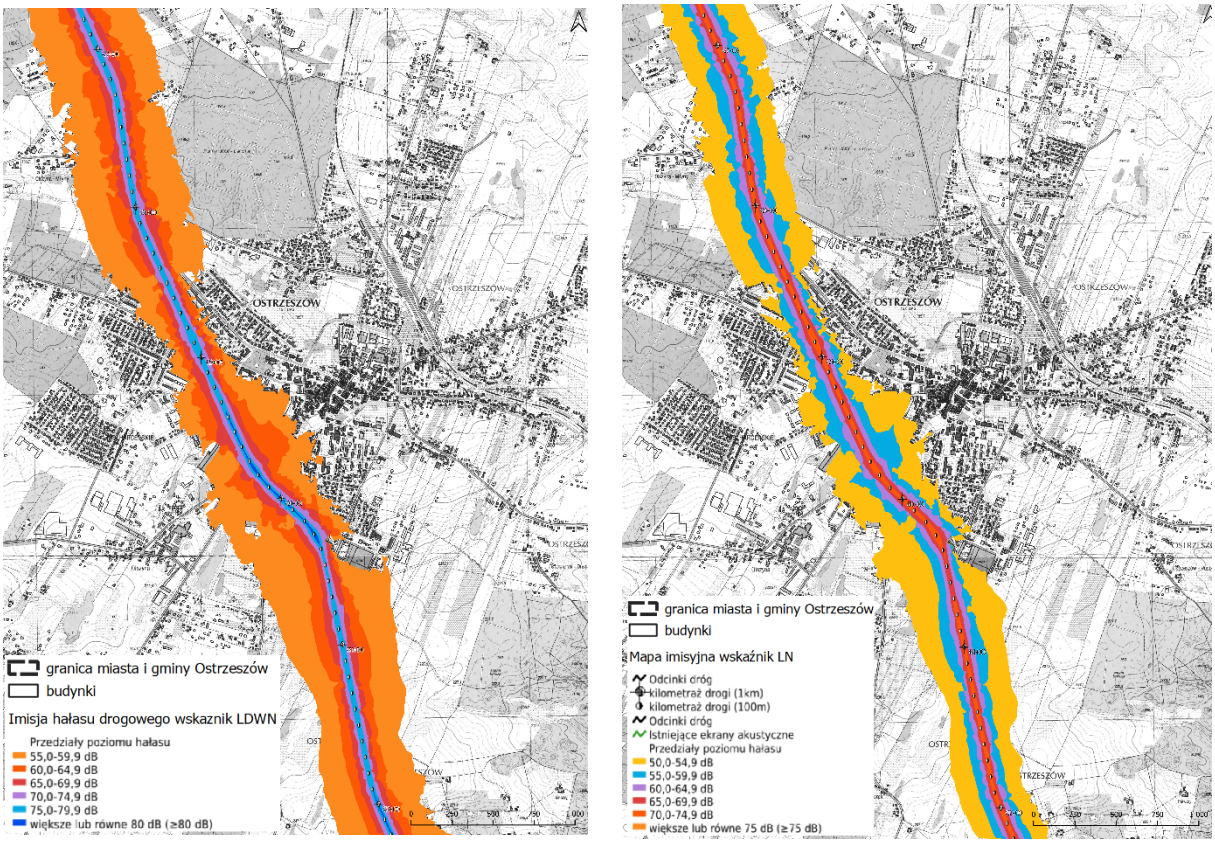

źródło: opracowanie własne na podstawie Strategiczne mapy hałasu 2022, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (https://www.gov.pl/web/gddkia/strategiczne-mapy-halasu-2022)

Poza hałasem drogowym na obszarze gminy okresowy hałas powoduje komunikacja kolejowa, związana z linią kolejową nr 272 „Kluczbork – Poznań Główny", na której odbywają się przewozy pasażerskie oraz towarowe. Hałas generowany przez linię kolejową jest szczególnie dotkliwy w nocy. Na obszarze gminy znajduje się również dworzec kolejowy w mieście Ostrzeszów. Na obszarze gminy w roku 2023 przeprowadzono badania poziomu hałasu generowanego przez ten rodzaj transportu. W *Ostrzeszowie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości poziomu hałasu o 4,6 dB w porze nocy, w przypadku punktu zlokalizowanego w mniejszej odległości od linii kolejowej, przy granicy posesji. W Słupi pod Kępnem poziom hałasu w porze nocy utrzymywał się na granicy wartości dopuszczalnej. W porze dnia we wszystkich punktach warunki akustyczne były poprawne. Zgodnie z przyjętą klasyfikacją, stan klimatu akustycznego w miejscu zidentyfikowanego przekroczenia dopuszczalnych standardów należy określić jako niedobry.*[10]

[10] GIS, Departament Monitoringu Środowiska, „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa wielkopolskiego" w roku 2023, Poznań, 2024

Na obszarze miasta i gminy Ostrzeszów istotnym źródłem hałasu jest więc również ruch kolejowy, związany z funkcjonującą siecią kolejową przebiegającą przez miasto i gminę. Przewozy pasażerskie oraz towarowe generują hałas zarówno w ciągu dnia, jak i w godzinach nocnych, przy czym największa uciążliwość występuje w porze nocnej, kiedy pojedyncze przejazdy pociągów są bardziej odczuwalne. Hałas kolejowy obejmuje zarówno dźwięki związane z przejazdem pociągów, jak i dźwięki towarzyszące manewrom na stacjach kolejowych.

W mniejszym stopniu oddziałują pozostałe drogi, kształtujące lokalną sieć komunikacyjną gminy. Ich użytkownikami są przede wszystkim mieszkańcy, a zwłaszcza ci, którzy dojeżdżają codziennie od pracy bądź w innych celach do większych ośrodków administracyjnych – np. do Ostrowa Wielkopolskiego lub Kalisza. Kolejnym źródłem hałasu w stopniu lokalnym mogą być zakłady przemysłowe oraz większe usługi. Na hałas narażone są bezpośrednio również obszary w bezpośrednim sąsiedztwie gminy. Emitorem zanieczyszczenia akustycznego będą w tym przypadku maszyny i urządzenia wykorzystywane do eksploatacji powierzchniowej surowców. Kolejnym źródłem hałasu jest działalność rolnicza, a w szczególności stosowane w rolnictwie maszyny i pojazdy (głównie kombajny). Stanowią one okresowe źródło hałasu i nieznacznie wpływają na pogorszenie stanu środowiska akustycznego na terenie gminy.

5.9.7 Zagrożenia pochodzenia antropogenicznego i biotycznego lasów

Na obszarze gminy Ostrzeszów lasy i zadrzewienia zajmują prawie 40%. Lasy koncentrują się głównie w obrębach Rojów, Kuźniki, Szklarka Myśliniewska, Rogaszyce i Marydół, a mniejsze zespoły leśne występują w pobliżu wsi Ostrzeszów Pustkowie, Szklarka Przygodzicka, Bledzianów, Olszyna, Kotowskie, Turze, Korpysy i Kochłowy.

Obserwowane są zjawiska degradacji przyrodniczej łąk i pastwisk. W wielu przypadkach odpowiada za to ekspansja drzew i sukcesja przyrodnicza niektórych gatunków roślin, zniekształcająca pierwotną szatę roślinną. Znaczna część lasów w wyniku oddziaływania gazów i pyłów ma uszkodzone drzewostany. Są one również zagrożone przez wiele czynników biotycznych (szkodliwe owady, pasożytnicze grzyby) jak również abiotycznych (oddziaływania zanieczyszczeń gazowych i pyłowych).

Do najpoważniejszych zagrożeń dla flory i fauny należeć mogą działania zwiększające intensywność gospodarki leśnej w formie nadmiernych wycinek, bądź utrzymywaniu niskiego wieku rębności. Ponadto do zagrożeń zaliczyć można osuszanie podmokłych fragmentów lasów, bądź też zagrożenia typu antropogenicznego, takie jak kreowanie dzikich wysypisk śmieci i niekontrolowana ekspansja turystyki.

5.9.8 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, dostępnymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie[11], w granicach obszaru objętego planem ogólnym i przedmiotową prognozą nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego.

5.9.9 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Według zestawienia Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (stan na dzień 01.10.2024 r.) na omawianym obszarze występuje jeden zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZRR) GLT S.A. Sp. K. o numerze identyfikacyjnym 3021330 przy ul. Wrocławskiej 45, 65-300 Rojów, który zajmuje się montażem i demontażem rusztowań, obrotem paliw i ich dystrybucją na rozlewni gazu.[12]

[11] Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie [online:] https://isok.gov.pl/hydroportal.html
[12] https://bip.poznan.wios.gov.pl/rejestryewidencje-i-archiwa/wydzial-inspekcji/zaklady-o-zwiekszonym-ryzyku-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowe/ (dostęp 20.05.2025 r.)

6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu ogólnego

W przypadku braku realizacji ustaleń niniejszego projektu planu ogólnego zakłada się, że na obszarze gminy nie powinny zajść gwałtowne zmiany poszczególnych składowych środowiska, jak również jakość środowiska przyrodniczego nie ulegnie znacznemu pogorszeniu. Niemniej, w przypadku braku realizacji niniejszego projektu proces inwestycyjno-budowlany zostanie wstrzymany, z uwagi na wygaszenie obowiązywania studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego z dniem 1 lipca 2026 r.

Projekt planu ogólnego wyznacza wyraźnie mniejszą powierzchnię stref planistycznych umożliwiających realizację zabudowy w porównaniu do dotychczasowo wyznaczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego określnych w dotychczas obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ostrzeszów (ze zmianami) – tekst ujednolicony uchwałą Nr XXXIX/330/2021 Rady Miejskiej Ostrzeszów z dnia 30 września 2021 r. (zwanego dalej Studium). Dotyczy to przede wszystkim terenów zabudowy mieszkaniowej, które wyznaczono w zgodzie z dotychczasowym użytkowaniem i jego bezpośrednim sąsiedztwem, natomiast perspektywiczne obszary wyznaczone w ww. studium pozostawiono w charakterze głównie rolniczym (strefa otwarta – SO). Ograniczenie powierzchniowe stref planistycznych, przewidzianych pod realizację zabudowy, przyczyni się jednocześnie do większej ochronny zasobów środowiska, które w przypadku omawianego projektu planu ogólnego podtrzymują dotychczasowe użytkowanie, np. rolnicze, bądź w postaci terenów zielonych. Dodatkowo w projekcie planu ogólnego wyznaczony został obszar uzupełnienia zabudowy (zwanego dalej OUZ), który ograniczy realizację przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy w oparciu o decyzje administracyjne w postaci decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Nie oznacza to jednak, że decyzje o warunkach zabudowy wydane przed wejściem w życie planu ogólnego tracą swoją moc. Decyzje te pozostaną w obrocie prawnym, niemniej jednak nie będzie można ich zmieniać w przypadku niezgodności z planem ogólnym gminy. Na pozostałym obszarze miasta i gminy Ostrzeszów ustalenia przeznaczeń terenów i zasad ich zagospodarowania następować będzie w toku opracowywania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie planu ogólnego wyznaczając strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ) i obszar zabudowy śródmiejskiej uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego dotyczące m. in. ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko, ochronę form ochrony przyrody oraz zasobów naturalnych. W zakresie form ochrony przyrody projekt planu ogólnego podtrzymuje dotychczasowe obszary, objęte ochroną, jak również w bardziej szczegółowy sposób uwzględnia ich lokalizację przestrzenną względem proponowanych rozwiązań urbanistycznych. Dokument ma również na celu uporządkowanie gospodarki przestrzennej na obszarze gminy oraz niwelację kolidujących ze sobą kierunków rozwoju przestrzennego.

Na podstawie porównania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową z chłonnością terenów niezabudowanych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w obowiązujących planach miejscowych oraz w lukach w zabudowie w ramach wyznaczonego OUZ, przeprowadzonego na etapie projektowym, projekt planu ogólnego zakłada ograniczenie ekspansji zabudowy na tereny rolnicze poprzez ograniczenie mieszkaniowych kierunków w zagospodarowaniu przestrzennego ze Studium i wyznaczenie znacznie mniejszych rezerw terenowych zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, jednorodzinnej i zagrodowej w ramach stref planistycznych SW, SJ i SZ. Wytyczone dotychczas obszary pod mieszkalnictwo zostały zweryfikowane w sposób odpowiadający racjonalnemu kształtowaniu przestrzeni w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy. W efekcie, zastosowanie niniejszej metody powoduje zmniejszenie presji środowiskowej poprzez koncentrację zabudowy w sąsiedztwie istniejących terenów zabudowanych, przeciwdziałając negatywnym skutkom rozproszenia przestrzennego.

7. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Na obszarze gminy występuje aktualnie jeden obiekt, który generuje bądź obarczony jest ryzykiem stworzenia wysokiego zagrożenia dla środowiska. Na obszarze części wiejskiej gminy Ostrzeszów jest zlokalizowany jeden zakład o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - GLT S.A. zlokalizowany przy ul. Wrocławska 45 w Rojowie (nr identyfikacyjny: 3021330). Zakład ten prowadzi działalność m. in. w zakresie sprzedaży, dystrybucji i transportu gazów płynnych. Jego lokalizację w planie ogólnym uwzględniono poprzez:

- objęcie zakładu strefą gospodarczą (SP),
- rozszerzenie możliwości inwestycyjnych w jego bezpośrednim sąsiedztwie wyłącznie w zakresie terenów przemysłowo-usługowych (planowa lokalna strefa aktywności gospodarczej)
- zachowanie znacznych odległości planowanych stref mieszkaniowych (SW, SJ i SZ) od tego zakładu.

W przyszłości dodatkową barierą między ww. zakładam a zabudowanymi miejscowości Rojów będzie planowana droga ekspresowa S11. Od zabudowań mieszkaniowo-usługowych poza granicami gminy Ostrzeszów naturalną separacją są istniejące użytki rolne i lasy. Z perspektywy zmniejszenia skutków potencjalnej awarii przemysłowej kluczowym jest niedopuszczenie do przeznaczenia na tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej obszaru w sąsiedztwie ww. zakładu od strony miejscowości Bierzów w gminie Kobyla Góra.

Na obszarze gminy występują także inne obiekty i obszary, które w istotny sposób wpływać mogą na jakość środowiska przyrodniczego, zarówno w obszarze, generującym uciążliwości, jak i w jego bezpośrednim otoczeniu. Obszary te związane są przede wszystkim z przemysłem – zakładami produkcyjnymi, obiektami magazynowymi i składowymi, odkrywkową eksploatacją czy infrastrukturą drogową. W projekcie planu ogólnego ograniczono inwestycje, które mogłyby wpłynąć negatywnie na stan środowiska przyrodniczego, zwłaszcza w obszarach przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, bądź mieszkaniowo-usługowej. W przypadku obszarów przewidzianych pod rozwój zabudowy usługowej bądź aktywności gospodarczej w strefach gospodarczych (SP) produkcji rolniczej (SR) istotnym będzie na etapie planów miejscowych wprowadzanie ograniczeń dot. lokalizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko w poszczególnych stopniach i dla poszczególnych funkcji, np. dla terenów o dominującej funkcji usługowej zaleca się lokalizację usług z wyłączeniem inwestycji, które mogą zawsze znacząco, bądź potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W strefach planistycznych SP i SR zaleca się na etapie projektów planów miejscowych ustalenie zakazu lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, z wyłączeniem dopuszczeń dla istniejącego zakładu w obrębie Rojów z równoczesnym zastosowaniem rozwiązań przestrzennych minimalizujących negatywne skutki potencjalnej awarii przemysłowej.

Wśród obszarów, które mogą powodować pogorszenie składowych środowiska, przewidzianych pod zagospodarowanie w projekcie planu ogólnego, znajdą się:

- strefy gospodarcze (SP) i strefy produkcji rolniczej (SR), na których w ramach profilu podstawowego i dodatkowego planuje się tereny dominującej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów, zabudowy usługowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, a znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów o dominującej zabudowie mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej (strefy planistyczne SJ i SZ);
- tereny dominującej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej (strefy planistyczne SP i SR), o znacznych powierzchniach, tworzących strefy aktywności gospodarczej zlokalizowane w kilku miejscach w mieście Ostrzeszów, a także w obrębach Rojów, Jesiona, Szklarka Myślniewska, Szklarka Przygodzka, Kozły i Zajączki;
- strefy górnictwa (SG) w obrębach Rogaszyce i Rojów;

- strefy komunikacji (SK) wyznaczone wzdłuż istniejącej drogi krajowej nr 11, istniejących dróg wojewódzkich oraz linii kolejowej;
- strefa infrastrukturalna (SI) wyznaczona wzdłuż planowanego przebiegu drogi ekspresowej S11.

Ewentualne, istniejące i przyszłe obiekty usytuowane w ww. lokalizacjach powodować mogą wzrost emisji zanieczyszczeń atmosferycznych, zanieczyszczeń powierzchniowych, wzrost produkcji ścieków przemysłowych, wzrost produkcji odpadów oraz przyczynić się do trwałego przekształcenia gruntów. W strefach górnictwa (SG) nadal dochodzić będzie do zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pyłem, emisji drgań pochodzenia wydobywczego oraz emisji hałasu. Poziom poszczególnych zanieczyszczeń uzależniony jest jednak od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, rodzaju zastosowanej technologii produkcji, przyjętego sposobu gospodarki odpadami, czy wprowadzonymi działaniami mającymi na celu rekompensatę przyrodniczą. Współczesna działalność gospodarcza poprzez rozwój technologiczny i cywilizacyjny oraz coraz większą świadomość ekologiczną charakteryzuje się relatywnie niskim poziomem negatywnego oddziaływania na środowisko.

Dodatkowo, na etapie sporządzania projektów planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko, zasadnym jest wprowadzenie dodatkowych ustaleń o charakterze proekologicznym w zakresie obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego:

- ograniczenia prowadzonych działalności, które nie powinny powodować ponadnormatywnych obciążeń środowiska uciążliwościami w zakresie hałasu, wibracji, emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, pola elektromagnetycznego;
- ograniczenia emisji substancji powodujących ryzyko w glebie, ziemi lub wodzie w sposób powodujący szkodę w środowisku;
- wprowadzenie zieleni separującej (izolacyjnej) w miejscach konfliktowego zagospodarowania w celu odsunięcia zabudowy od potencjalnego emitora zanieczyszczeń;
- zachowanie biologicznej obudowy śródlądowych wód powierzchniowych o szerokości zapewniającej ochronę wartości przyrodniczych zasobów wodnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymagań art. 232 ust. 1 i art. 233 ust 1 ustawy Prawo wodne w zakresie ograniczeń w grodzeniu nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych, przechodzenia przez te obszary oraz potrzeb wykonywania robót związanych z utrzymywaniem wód;
- separowanie obszarów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od infrastruktury transportowej poprzez wprowadzenie stref buforowych między obszarami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od infrastruktury transportowej, w szczególności poprzez planowanie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej (istniejącej drogi krajowej nr 11 oraz planowanej drogi ekspresowej S11) i istniejącej linii kolejowej zabudowy usługowej lub odsunięcie linii zabudowy;
- redukcji hałasu drogowego (obniżeniu emisji) poprzez stosowanie cichych nawierzchni drogowych, redukcję prędkości ruchu, uspokojenie ruchu (w szczególności na drodze krajowej nr 11 po realizacji drogi ekspresowej S11), zmiana natężenia ruchu (realizacja drogi ekspresowej S11);
- redukcji hałasu (ochrona przed ponadnormatywną emisją) poprzez ekrany przeciwhałasowe, półtunele, odpowiednie kształtowanie zagospodarowania terenu w pobliżu drogi (wspominane wyżej buforowanie);
- zachowanie odpowiednich proporcji między publicznymi obszarami zieleni a zabudową mieszkaniową, produkcyjną i usługową,
- zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych,

- zachowanie obszarów zapewniających wysoką zdolność retencyjną, w szczególności mokradła, bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska,
- zachowanie i uzupełnienie zadrzewień wzdłuż cieków, dróg i miedz,
- zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż rzek i potoków poprzez wprowadzenie stref buforowych między obszarami zabudowy a rzekami i potokami, w szczególności poprzez wyłączenie możliwości zabudowy, odsunięcie linii zabudowy lub zagospodarowanie zielenią.

8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na obszarze gminy występuje jeden obszar objęty formą ochrony przyrody, wymienioną w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody - obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska". Obszar ten położony jest na terenie województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Dla ww. obszaru nie ma obowiązujących aktów wykonawczych określających zakazy, nakazy i dopuszczenia co oznacza, że mimo statusu formalnego jako formy ochrony przyrody nie są obecnie egzekwowane konkretne ograniczenia w użytkowaniu terenu. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody, akty wykonawcze wydane na podstawie wcześniejszych ustaw utraciły moc, jeśli w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie nowej ustawy nie zostały wydane nowe akty wykonawcze. W związku z tym obszary takie jak obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska", choć formalnie utrzymały status chronionego krajobrazu, nie posiadają aktualnych aktów wykonawczych określających zakazy i nakazy obowiązujące na ich terenie. Oznacza to, że nie obowiązują na nich przepisy ograniczające działalność i sposoby zagospodarowania, które pierwotnie mogły wynikać z formy ochrony. Brak jasnych zasad i ograniczeń potęguje fakt, że cały obszar gminy znajduje się w granicach ww. obszaru, a sama gmina jest istotnie zdywersyfikowana funkcjonalno-przestrzennie. W projekcie planu ogólnego gminy przewidziano rozwiązania uwzględniające ochronę krajobrazu oraz traktowanie procesów planistycznych jako sztuki dobrej kontynuacji, nie wprowadzając zasad zabudowy i zagospodarowania terenu niezgodnie z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczymi, społecznymi i ekonomicznymi.

W sąsiedztwie granic miasta i gminy Ostrzeszów znajdują się również inne istotne formy ochrony przyrody:

- w ramach sieci Natura 2000 - specjalny obszar ochrony siedlisk „Jodły Ostrzeszowskie" (PLH300059), oraz Ostoja nad Baryczą (PLH020041), a także specjalny obszar ochrony ptaków „Dolina Baryczy" (PLB020001),
- rezerwaty przyrody: „Jodły Ostrzeszowskie", „Pieczyska" oraz „Wydymacz"
- park krajobrazowy „Dolina Baryczy"
- użytki ekologiczne: „Łąki przy Kasztanie", „Łąki na Koninie" oraz dwa użytki ekologiczne w Przytocznicy.

W omawianym projekcie planu ogólnego lasy, łąki i zadrzewienia pozostawione zostają w dotychczasowym użytkowaniu jako strefy otwarte (SO). Biorąc pod uwagę prawną ochronę ww. obszarów nie przewiduje się, że w przyszłości mogą nastąpić zaburzenia stanu i jakości środowiska naturalnego w granicach obszarów chronionych i ich bezpośrednim sąsiedztwie na podstawie rozwiązań przyjętych w analizowanych projekcie.

Poza obszarami zainwestowanymi na obszarze gminy prowadzona jest intensywna gospodarka rolna. Biorąc pod uwagę podtrzymanie dotychczasowej ochrony środowiska oraz bardzo niski stopień przekształcenia obszarów istotnych pod kątem przyrodniczym zakłada się, że realizacja zapisów projektu planu ogólnego wyznaczającego strefy otwarte (SO) nie wpłynie na pogorszenie stanu

środowiska. Należy mieć jednak na uwadze konieczność ustalenia szczegółowych przepisów z zakresu kształtowania zielonej i niebieskiej infrastruktury, ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu na etapie projektów planów miejscowych.

Obszar gminy charakteryzuje się umiarkowaną dynamiką przekształceń, zwłaszcza w kierunku zagospodarowania o wyższej intensywności. Obserwowany poziom zurbanizowania miasta i gminy charakteryzuje się zwiększoną dynamiką przekształceń środowiska w granicach miasta oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w miejscowościach Myje, Potaśnia, Olszyna i Rojów. Powstająca dotychczas zabudowa to w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, realizowana głównie na wolnych działkach budowlanych w pobliżu istniejącej zabudowy, z obserwowaną wyższą presją inwestycyjną w mieście Ostrzeszów oraz ww. miejscowościach. Wyznaczone w obowiązującym dotychczas Studium oraz w planach miejscowych obszary, przeznaczone pod realizację osiedli zabudowy mieszkaniowej w granicach administracyjnych miasta nie zostały dotychczas całkowicie skonsumowane. Analizowany projekt planu ogólnego wyznaczając strefy planistyczne w większości dostosowuje ich profil do ustaleń Studium oraz obowiązujących przeznaczeń terenów z planów miejscowych, stąd zakłada się, że przewidziane w nim funkcje nie spowodują istotnej zmiany składowych środowiska. Ponadto, dotychczasowe tereny zaplanowane w Studium pod zabudowę mieszkaniową uległy znacznemu pomniejszeniu.

9. Ocena rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych

9.1 Streszczenie i ocena przyjętych rozwiązań projektowych

Obszar opracowania planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów obejmuje całą gminę. Zgodnie z art. 13a ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan ogólny uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W planie ogólnym określa się strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, a także można określić obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej. Określanie stref planistycznych następuje rozłącznie z wykorzystaniem 13 typów stref planistycznych określonych przepisami ww. ustawy i rozporządzeń wykonawczych. Gminne standardy urbanistyczne obejmują gminny katalog stref planistycznych oraz mogą obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej. W gminnym katalogu stref planistycznych określa się profil funkcjonalny stref planistycznych (zgodnie z zakresem ustalonym rozporządzeniem wykonawczym), a także podstawowe parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej). Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej mogą obejmować zasady zapewnienia dostępu do szkoły podstawowej oraz obszarów zieleni publicznej.

Za wiodący cel projektu planu ogólnego uznano zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy w oparciu o nowoczesne sposoby gospodarowania potencjałem materialnym i społecznym. Zakładają one dążenie w kierunku rozwoju mieszkalnictwa wraz z towarzyszącymi usługami i zapleczem społecznym oraz wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze gminy, a także rozwoju usług w granicach zwartych układów przestrzennych poszczególnych jednostek urbanistycznych. Istotnym celem jest utrzymanie wysokich walorów środowiskowych i krajobrazowych gminy. Cele te realizowane są w projekcie Studium przez wyznaczenie terenów pod rozwój różnego typu stref planistycznych.

W projekcie planu ogólnego wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW) i jednorodzinną (SJ),
- strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) i strefy produkcji rolniczej (SR),
- strefy usługowe (SU), handlu wielkopowierzchniowego (SH) i strefy gospodarcze (SP),

- strefy zieleni i rekreacji (SN), cmentarzy (SC) i strefy otwarte (SO),
- strefy komunikacyjne (SK) i infrastrukturalne (SI),
- strefy górnictwa (SG).

W projekcie planu ogólnego w ramach gminnego standardu urbanistycznego określono podstawowe wskaźniki oraz parametry kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie wymogów dla wybranych stref planistycznych, w szczególności tych, w których zabudowa jest oczywistą formą zagospodarowania. Standardy te tworzone są poprzez wartości:

- maksymalnej intensywności zabudowy,
- maksymalnej wysokości zabudowy;
- maksymalnego udziału powierzchni zabudowy;
- minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Wartość minimalnej powierzchni biologicznie czynnej przyjęto przynajmniej na poziomie określonym w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. *w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*. Rozporządzenie to dopuszcza obniżenie wymaganego udziału PBC w strefie, na terenach, dla których obowiązujące plany miejscowe ustalają ten wskaźnik na poziomie niższym niż wymagany. Zasadę tę zastosowano jedynie na obszarach, dla których konieczność ta wynika z lokalnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych. Tego typu obszarem w Ostrzeszowie był obszar staromiejski.

Z uwagi na niewielkie pokrycie obowiązującymi planami miejscowymi części wiejskiej gminy Ostrzeszów, projekt planu ogólnego zakłada wyznaczenie OUZ zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. *w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy*. OUZ wyznaczono przede wszystkim zakładając potrzebę:

- zabezpieczenia wydawania decyzji o warunkach zabudowy na realizację nowych obiektów budowlanych w ramach istniejącej zabudowy, tj. rozszerzenia możliwości wynikających z art. 61 ust. 1a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dopuszczających poza obszarem uzupełniania zabudowy wyłącznie odbudowę, rozbudowę i nadbudowę obiektów budowlanych, a także zmianę zagospodarowania terenu w sposób inny niż budowa obiektu budowlanego – objęcie istniejącego zagospodarowania obszarem uzupełnienie zabudowy pozwoli na realizację także nowych obiektów budowlanych dopełniających istniejącą zabudowę;
- dopuszczenie realizacji przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy w oparciu o decyzje administracyjne w postaci decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- maksymalne wykorzystanie dopuszczonej maksymalnej powierzchni powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1 ww. rozporządzenia.

Ponado, historyczny układ urbanistyczny śródmieścia Ostrzeszowa wpisany do rejestru zabytków oraz jego najbliższe sąsiedztwo, cechujące się wysoką intensywnością zabudowy oraz występowaniem usług w ramach struktur mieszkaniowo-usługowych, objęto obszarem zabudowy śródmiejskiej (zwanym dalej jako OZŚ). Celem wyznaczenia OZŚ jest możliwość zastosowania przepisów w zakresie mniej restrykcyjnych wymogów dotyczących lokalizowania budynków (m.in. przesłaniania, czasu nasłonecznienia). Położenie terenu w wyznaczonym w planie ogólnym obszarze zabudowy śródmiejskiej umożliwia także zmniejszenie w planie miejscowym do 2/3 minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Sporządzając projekt planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wzięto pod uwagę znajdujące się na obszarze gminy:

- formy ochrony przyrody,
- obszary gruntów zmeliorowanych,

- strefy ochronne ujęć wody,
- tereny górnicze i obszary górnicze oraz udokumentowane złoża kopalin,
- zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków;
- tereny zamknięte;
- grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne,
- zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Przygotowano ustalenia w taki sposób, by w jak największym stopniu ograniczyć negatywne skutki oddziaływania proponowanych profili funkcjonalnych poszczególnych stref planistycznych na środowisko przyrodnicze, a także na zdrowie i życie mieszkańców.

9.2 Ocena planowanego zagospodarowania na terenach położonych poza granicami obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na terenach położonych poza granicami obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na obszarze miasta i gminy Ostrzeszów nie zidentyfikowano stanowisk zwierząt i roślin, a także siedlisk przyrodniczych gatunków objętych ochroną prawną. W celu ograniczenia negatywnego wpływu planowanego zainwestowania na ekosystem zwierząt i roślin postuluje się, o dokonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej gminy w ramach państwowego monitoringu przyrodniczego oraz ustalanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń zagospodarowania, w ramach którego zamierzenia inwestycyjne i prowadzona działalność nie będą stanowić zagrożenia wystąpienia znacząco negatywnych odziaływań na wyznaczone stanowiska zwierząt i roślin chronionych oraz siedlisk przyrodniczych.

Ponadto, pozytywnie ocenia się rozmieszczenie stref przestrzennych skutkujące zachowaniem ciągłości korytarza ekologicznego „Wzniesienia południowej Wielkopolski”, który w znacznej mierze zlokalizowany jest na strefie SO oraz ekstensywnej zabudowie, głównie respektującej istniejące, rozproszone zainwestowanie w gminie. Negatywnie ocenia się natomiast brak zachowania ciągłości korytarza ekologicznego „Stawy Milickie” w wyniku wyznaczenia strefy infrastrukturalnej (SI) w ciągu planowanej drogi ekspresowej S11. Realizacja tej drogi skutkować będzie znacznym ograniczeniem możliwości migracji zwierząt, dokonując fragmentyzacji zwartych terenów leśnych i otwartej przestrzeni rolniczej części wiejskiej gminy Ostrzeszów. Jest to jednak inwestycja celu publicznego na poziomie krajowym, dla której toczą się oddzielne postępowania w trybie strategicznej oceny odziaływania na środowisko.

9.3 Zachowanie właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania

W projekcie planu ogólnego zaproponowano rozwój funkcjonalny w oparciu o obecne, realne zagospodarowanie gminy, które ma zapewnić zarówno zachowanie właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania, jak również pozwolić na minimalizację konfliktów przestrzennych mogących pojawić się na styku dwóch różnych form użytkowania. Projekt planu ogólnego, zgodnie z wynikami porównania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie z chłonnością terenów niezabudowanych, racjonalizuje lokalizacje terenów przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej. Zwiększa udział terenów przewidzianych do wykorzystania wyłącznie rolniczego i leśnego (strefy planistyczne SO), względem kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych w Studium. Dla stref planistycznych związanych z zabudową (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR) w projekcie planu ogólnego zastosowano regulacje, których celem było zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w zieleń – dopuszczenie na wszystkich strefach planistycznych profili dodatkowych terenów zieleni naturalnej i wód.

10. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego planu miejscowego oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy

Podstawą dla formułowania ustaleń projektu planu ogólnego była zapisana w ustawie zasadniczej reguła zrównoważonego rozwoju, która zakłada taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa, a także województwa dolnośląskiego jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego.

10.1 Cele ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym

Na szczeblu międzynarodowym określono szczegółowe cele i zadania na rzecz ochrony środowiska, które zostały przyjęte w ramach następujących konwencji, deklaracji i porozumień, mających znaczenie dla prawa wspólnotowego:

- Szczyt Ziemi – Światowy Szczyt Zrównoważonego Rozwoju, Johanesburg, 2002 r.,
- Agenda 21 „Środowisko i Rozwój", Rio de Janeiro 1992 r.,
- Protokół z Kioto – Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmiany klimatu, Kioto, 1997 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmiany klimatu UNFCCC, Nowy Jork, 1992 r.,
- Konwencja z Aarhus ONZ/EKG o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, Aarhus, 1998 r.,
- Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, Espoo, 1991 r.,
- Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, Berno, 1979 r.,
- Konwencja Londyńska, Londyn, 1972 r.,
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, Ramsar, 1971 r.,
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, Bonn, 1979 r.,
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, Zgromadzenie Ogólne ONZ, Nowy Jork, 2015 r.,
- Konwencja Wenecka w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, Montreal, 1987 r.,
- Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych, Sztokholm, 2001 r.

10.2 Cele ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym

Na szczeblu wspólnotowym określono szczegółowe cele i zadania na rzecz ochrony środowiska, które zostały przyjęte w ramach następujących konwencji, deklaracji i porozumień:

- Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, 16.04.2013 r.,
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, komunikat Komisji Europejskiej, 3 marca 2010 r.,
- Europejska konwencja krajobrazowa, Florencja, 20.10.2000 r.

10.3 Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym

Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele 6. Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie z ostatnim przeglądem wspólnotowej polityki ochrony środowiska do najważniejszych wyzwań należy zaliczyć:

- *działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju;*
- *przystosowanie do zmian klimatu;*
- *ochrona różnorodności biologicznej.*

Polityka ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej w systemie dokumentów strategicznych stanowi doprecyzowanie zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (w skrócie SOR). Dokument zarysowuje cele główne oraz cele szczegółowe, dotyczące m. in. ochrony zdrowia, gospodarki i klimatu, które są wspierane poprzez tzw. cele horyzontalne (dotyczące m. in. efektywności instrumentów ochrony środowiska). Celem głównym Polityki Ekologicznej Państwa 2030 (w skrócie PEP2030) jest Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który stanowi jednocześnie jeden z celów SOR. PEP2030 wyznacza trzy cele szczegółowe[13]:

- Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;
- Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;
- Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Celami horyzontalnymi są:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa;
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

W realizacji celów środowiskowych dokument często podkreśla istotną rolę planowania przestrzennego jako narzędzia do kształtowania przestrzeni i racjonalnego gospodarowania środowiskiem przyrodniczym. Rolą polityki przestrzennej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa, które to powinno być zapewnione poprzez odpowiednie zarządzanie państwem na wszystkich szczeblach administracji publicznej oraz w podziale kompetencji i zadań, pozwalającym na wyznaczenie celów na każdym szczeblu w oparciu o zidentyfikowane potrzeby, zaś środki niezbędne do ich osiągnięcia dobierane z uwzględnieniem kryteriów efektywności ekologicznej i ekonomicznej. Podkreślona została rola Jednostek Samorządu Terytorialnego, w których gestii powinno leżeć racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, pomagającej chronić ludność m. in. przed zanieczyszczeniem powietrza, hałasem, suszą, powodzią oraz presją człowieka na środowisko przyrodnicze. Podkreślone zostało również dążenie do poprawy jakości życia, które powoduje stałą potrzebę rozwoju, co jednak jest możliwe tylko dzięki zrównoważonemu korzystaniu z zasobów przyrodniczych. Istotna jest również rola kształtowania i ochrony krajobrazu, które mają wyraźny wpływ na utrzymanie łączności ekologicznej. W tym zakresie planowanie przestrzenne powinno uwzględniać wszystkie istotne elementy krajobrazu oraz środowiska przyrodniczego, ponieważ tylko w taki sposób możliwe będzie zagwarantowanie prawidłowego utrzymania oraz odbudowy łączności ekologicznej w środowisku przyrodniczym.[14]

[13] Polityka Ekologiczna Państwa 2030, przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" (M.P. 2019 poz. 794)
[14] Ibidem

Planowanie przestrzenne wskazywane jest również w kierunkach interwencji, realizujących cele szczegółowe oraz odpowiadających poszczególnym celom zrównoważonego rozwoju. Rola, jaką pełni planowanie przestrzenne w tych kierunkach przedstawiona została poniżej[15]:

- **Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód** – poprzez m. in. opracowanie i aktualizację dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami oraz działania, obejmujące kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody i ochronę wód morskich;
- **Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania** – poprzez m. in. ograniczenie niskiej emisji, odpowiednie planowanie przestrzenne i ochronę korytarzy i klinów napowietrzających;
- **Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb** – poprzez m. in. utrzymanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, przeciwdziałanie zanieczyszczania gleby i ziemi substancjami mającymi negatywne oddziaływanie na zdrowie ludzi i stan środowiska oraz kierowanie się zasadą pierwszeństwa wtórnego użytkowania przestrzeni w procesach inwestycyjnych, która służy m.in. ograniczeniu zasklepiania powierzchni, prowadzącego do nieprzepuszczania wód opadowych i powietrza., w tym poprzez przekształcanie ich dotychczasowych funkcji. Kluczowe znaczenie dla ochrony gleb przypisuje się zasadom planowania przestrzennego, umożliwiającym ponowne wykorzystanie obszarów poprzemysłowych;
- **Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej** - m. in. poprzez badania dotyczących potencjalnych skutków oddziaływania pól elektromagnetycznych oraz stosowanie instrumentów zapewniających ochronę oraz zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, szczególnie w kontekście planów budowy jądrowych bloków energetycznych;
- **Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu** – m. in. poprzez przeciwdziałanie czynnikom i zjawiskom negatywnie oddziałującym na stan różnorodności biologicznej, do których należą w szczególności: przekształcenia i degradacja siedlisk, zmiany użytkowania terenu, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, zanieczyszczenia środowiska czy rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych, działań zmierzających w kierunku zachowania różnorodności biologicznej, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury oraz projektów dotyczących ochrony in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych;
- **Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej** – m. in. poprzez prowadzenie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- **Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym** – m. in. poprzez zapobieganie wytwarzaniu odpadów, tworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, aby zapewnić przygotowanie odpadów do ponownego użycia, lub recyklingu, zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych z sektora gospodarowania odpadami, przede wszystkim ze składowisk odpadów, wspieranie inwestycji związanych z recyklingiem odpadów, przeróbką i wykorzystaniem surowców z wtórnego obiegu, przedsięwzięcia w zakresie wdrażania gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym na poziomie gminnym oraz prace badawczo-rozwojowe i wdrożeniowe związane z innowacyjnymi technologiami środowiskowymi, dotyczącymi wykorzystania surowców wtórnych i gospodarki odpadami, realizowane m.in. przez podmioty tworzące system nauki i szkolnictwa wyższego oraz ich konsorcja z przemysłem;

[15] Ibidem

- **Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa** – poprzez budowę sprawnego i efektywnego systemu zarządzania i gospodarowania wszystkimi rodzajami surowców mineralnych, w tym surowców wtórnych, w całym łańcuchu wartości oraz posiadanymi przez Polskę zasobami;
- **Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT**;
- **Przeciwdziałanie zmianom klimatu** – m. in. poprzez ograniczenie emisję gazów cieplarnianych, działania na rzecz adaptacji do prognozowanych skutków zmian klimatu, wprowadzanie innowacyjnych technologii, wykorzystania dostępnych źródeł energii, wspierania działań na rzecz produkcji energii ze źródeł odnawialnych, magazynowania energii, rozwoju hybrydowych instalacji OZE;
- **Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych** – m. in. poprzez opracowanie i wdrożenie dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparcie opracowania i wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu dla obszarów zurbanizowanych, budowę niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji (tam, gdzie to uzasadnione ekonomicznie, ekologicznie oraz społecznie), renaturyzację rzek i ich dolin, renaturyzację mokradeł oraz realizacji inwestycji mających na celu ochronę wybrzeża, połączonych z renaturyzacją wybranych fragmentów wybrzeża (wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione, celowe i możliwe) oraz poprzez rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych, zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby, czy zagospodarowanie terenów oraz tworzenie warunków zabudowy obszarów, które są narażone na występowanie powodzi, podtopień oraz erozję brzegów morskich;
- **Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji**;
- **Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania** – m. in. poprzez dokonanie bieżącej oceny efektywności i skuteczności udzielanej pomocy, zidentyfikowanie wszystkich znaczących przedsięwzięć środowiskowych realizowanych z udziałem środków publicznych, koordynację priorytetów inwestycyjnych w obszarze ochrony środowiska czy ułatwienie realizacji projektów zintegrowanych.

Zakres prawny projektu planu ogólnego nie pozwala na wprowadzenie zapisów bezpośrednio zabezpieczających ww. cele. Odnosi się do niech natomiast w sposób pośredni poprzez wyznaczone strefy planistyczne. Ocenia się, że realizacja projektu planu ogólnego wpisuje się w ww. cele oraz pozytywnie wpłynie na ich realizację na szczeblu krajowym.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry[16] (w skrócie PGW Odry) jest dokumentem strategicznym wdrażającym cele i założenia określone w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej). Dokument ten pełni funkcję planistyczną i stanowi podstawę podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych. W planie tym określono ogólne zasady gospodarowania wodami w ujęciu długofalowym, dokonano charakterystyki stanu wód powierzchniowych i podziemnych, wyznaczono cele środowiskowe dla jednolitych części wód oraz obszarów chronionych, a także wskazano działania niezbędne do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód.

Główne strategiczne cele PGW Odry dotyczące ochrony wód to:

- **Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych** – plan PGW Odry zakłada uzyskanie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i chemicznego dla wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych;

[16] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)

- **Zapobieganie pogorszeniu stanu wód powierzchniowych** – jednym z wymogów (wynikającym z Ramowej Dyrektywy Wodnej) jest niedopuszczenie do pogorszenia obecnego stanu wód – zwłaszcza tych, które już osiągają dobry lub bardzo dobry stan;
- **Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych** – cele środowiskowe dla wód podziemnych przewidują osiągnięcie co najmniej dobrego stanu chemicznego oraz ilościowego jednolitych części wód podziemnych; oznacza to potrzebę ochrony tych wód przed zanieczyszczeniem oraz zapewnienie zrównoważonego korzystania z ich zasobów;
- **Zapobieganie pogorszeniu stanu wód podziemnych** – dokument wymaga także zapobiegania pogarszaniu się stanu wód podziemnych, w tym zahamowania narastających trendów zanieczyszczeń chemicznych oraz dewastacji zasobów ilościowych wód;
- **Ochrona ujęć wody pitnej (zasoby wód do picia)** – wśród celów środowiskowych znajduje się dotrzymanie norm i celów ochrony dla obszarów chronionych, w tym m.in. dla obszarów ochronnych ujęć wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- **Ochrona obszarów Natura 2000 i innych chronionych ekosystemów wodnych** – plan PGW Odry nakłada obowiązek zapewnienia odpowiedniej jakości wód także w obszarach chronionych zależnych od wód (np. obszary Natura 2000, rezerwaty hydrologiczne) oraz nienaruszania ich celów ochrony.

Zakres prawny projektu planu ogólnego nie pozwala na wprowadzenie zapisów chroniących jakość wód czy też nakazanie również rozwój infrastruktury sanitarnej (kanalizacji). W swoim zakresie projekt ogranicza ingerencję stref planistycznych mogących potencjalnie prowadzić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych, respektuje konieczność ochrony ujęć wód podziemnych zaopatrujących ludność (ujęcia głębinowe) oraz ich stref ochronnych, nie przewiduje lokalizacji nowych potencjalnie uciążliwych zakładów przemysłowych mogących zanieczyścić GZWP nr 303 „Pradolina Barycz Głogów (E)". Projekt planu ogólnego realizuje tę cel poprzez ograniczenia w zagospodarowaniu terenów szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenie. W projekcie uwzględniono konieczność utrzymania istniejących użytków zielonych i lasów, co sprzyja naturalnej infiltracji wód i zapobiega obniżaniu się poziomu wód gruntowych. Takie ustalenia planistyczne chronią wody podziemne przed degradacją jakościową i ilościową. Reasumując, należy stwierdzić, że projekt jest zgodny z celami ochrony zasobów wodnych określonymi w PGW Odry.

11. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko wynikające z projektowanych stref planistycznych i gminnego standardu urbanistycznego

11.1. Możliwe oddziaływania na elementy środowiska

Część stref planistycznych przewidujących możliwości zabudowy w projekcie planu ogólnego (strefy SW, SJ, SZ, SU, SP, SR) są w znacznej mierze już przekształcone, stąd nowe funkcje spowodują ekspansję postępujących zmian składowych środowiska w części stref planistycznych jeszcze niezabudowanych, stanowiących rezerwę dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Obszary otwartej przestrzeni rolniczej, leśnej i wodnej zachowują swój obecny charakter, zachowujący naturalne elementy środowiska w ramach planowanych stref otwartych (SO).

Proponowane ustalenia projektu planu ogólnego na tym etapie procesu gospodarowania przestrzenią nie powinny spowodować istotnego pogorszenia stanu środowiska gminy. Przewiduje się jednak następujące źródła i typy oddziaływań:

Tabela 7 Przewidywane oddziaływanie na środowisko wynikające z przyjętych rozwiązań projektowanych

Typ / zasięg oddziaływania:	Źródło oddziaływań:
Oddziaływania bezpośrednie	• produkcja ścieków komunalnych i bytowych w ramach stref planistycznych SW, SJ, SZ i SU, • produkcja ścieków przemysłowych w ramach stref planistycznych SP i SR, • wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych związanych z zaopatrzeniem w ciepło, • wzrost powierzchni terenów zabudowanych i utwardzonych w ramach niezabudowanych części stref SW, SJ, SZ, SU, SP, SR.
Oddziaływania pośrednie	• wzrost ilości spływów powierzchniowych z powierzchni terenów nowo zabudowanych i nowo utwardzonych w ramach niezabudowanych części stref SW, SJ, SZ, SU, SP, SR • emisja z silników spalinowych używanych w samochodach i innych urządzeniach używanych przez mieszkańców i użytkowników planowanej zabudowy, • refleks świetlny od ogniw fotowoltaicznych, potencjalnie wpływający na zaburzenie migracji ptaków.
Oddziaływania wtórne	• zanieczyszczenie powierzchni ziemi spowodowane opadami deszczu zanieczyszczonego pyłami i gazami pochodzącymi komunalnego i komunikacyjnego.
Oddziaływania skumulowane	Brak. Rozwiązania przyjęte w planie ogólnym nie intensyfikują w znaczny sposób potencjalnego zagospodarowania terenów przewidzianych pod funkcje mieszkaniowe i związane z aktywność produkcyjną (w tym produkcji z OZE) i usługową. Przyjęte w lanie ogólnym standardy kontynuują politykę przestrzenną w zakresie intensywności zagospodarowania terenów przewidzianych pod zabudowę i zabezpieczają przed procesami, które mogłyby doprowadzić do znacznego zwiększenia oddziaływania istniejącego i planowanego zainwestowania na skutek kumulacji emisji zanieczyszczeń.
Oddziaływania krótkoterminowe	Prace budowlane związane z realizacją infrastruktury i budynków.
Oddziaływania średnioterminowe	Brak.
Oddziaływania długoterminowe	• wzrost powierzchni terenów zabudowanych i utwardzonych w ramach niezabudowanych części stref SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, • zanieczyszczenie gleb związane z wprowadzaniem do ziemi nawozów (strefy planistyczne SO) i związków chemicznych zanieczyszczających gleby (strefy planistyczne SP, SR, SU, SI i SK).
Oddziaływania stałe	• proporcjonalny do skali realizacji nowych obiektów mieszkalnych, gospodarczych, inwentarskich, usługowych, produkcyjnych i magazynowanych wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego, • trwałe przekształcenie powierzchni terenu pod zabudową i utwardzeniami, • pole elektromagnetyczne z istniejących i projektowanych elementów infrastruktury technicznej - linie elektromagnetyczne, sieci trakcyjne, stacje transformatorowe, maszty telefonii komórkowej, • przekształcenie lokalnego otwartego krajobrazu na skutek realizacji farm fotowoltaicznych.
Oddziaływania chwilowe	• uciążliwości powodowane przez prace budowlane w trakcie realizacji zabudowy, • refleks świetlny od ogniw fotowoltaicznych, potencjalnie wpływający na zaburzenie migracji ptaków.
Oddziaływania pozytywne	• regulacja w zakresie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, • wprowadzenie gminnych standardów urbanistycznych chroniące obszary i obiekty zabytkowe, • możliwość zalesiania terenów w ramach stref otwartych (SO) na glebach niskich klas bonitacyjnych, • produkcja energii odnawialnej i w skali globalnej dostęp do tańszej energii elektrycznej na skutek realizacji energetyki z promieniowania słonecznego; • stopniowe ograniczanie energetyki konwencjonalnej na rzecz odnawialnych źródeł energii.
Oddziaływania negatywne	• zmniejszenie wielkości powierzchni nieprzepuszczalnych - ograniczenie infiltracji, • wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych związanych z zaopatrzeniem w ciepło i komunikacją, • wzrost produkcji ścieków w strefach planistycznych przewidzianych pod zabudowę, • przekształcenie lokalnego krajobrazu na skutek realizacji zabudowy i farm fotowoltaicznych.

11.2. Analiza i ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska

Tabela 8 Ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska

Zasób środowiska	Ocena oddziaływania	Charakter oddziaływania
Różnorodność biologiczna	pozytywne	Zmiany przyjęte w projekcie planu ogólnego chronią różnorodność biologiczną poprzez wskazanie kompleksów leśnych do zachowania oraz umożliwienie migracji fauny i flory. Pozostałe składowe nie wpłyną znacząco negatywnie na różnorodność biologiczną obszaru objętego analizą.
Ludność	umiarkowane / brak	Dopuszczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne dotyczące realizacji nowej zabudowy przyczynią się do poprawy jakości życia ludności zamieszkującej gminę pod względem ekonomicznym oraz społecznym. Realizacja tychże kierunków obarczona jest jednak szeregiem zarówno pozytywnych, jak i negatywnych aspektów. W przypadku realizacji zabudowy, związanej z aktywnością gospodarczą (strefy planistyczne SU, SP i SR) zwiększy się emisja zanieczyszczeń, zintensyfikuje się poziom hałasu, wykorzystanie zasobów środowiskowych, czy produkcja odpadów i ścieków. Powstanie obiektów przemysłowych, usługowych bądź kontynuacja eksploatacji powierzchniowej złóż (strefy planistyczne SG) przyczynić może się również do zwiększenia komunikacji samochodowej, co istotnie odbije się na jakości życia mieszkańców. W przypadku zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo-usługowej (strefy planistyczne SW, SJ i SZ) projekt planu ogólnego przewiduje realizację zabudowy o niskiej intensywności, której realizacja nie przyczyni się do pogorszenia jakości życia mieszkańców. Przyjęte w planie ogólnym ograniczenia w zakresie ustaleń gminnego standardu urbanistycznego nawiązują do istniejącej tkanki urbanistycznej miasta jak i tkani ruralistycznej poszczególnych miejscowości w części wiejskiej gminy.
Fauna i flora	umiarkowane / brak	Zainwestowanie terenów ograniczy środowisko życia występującym tam nielicznie pod względem gatunkowym roślinom i zwierzętom. Realizacja nowego zainwestowania, a w szczególności obiektów związanych z produkcją, usługami czy eksploatacją złóż wpłynie negatywnie na występujące gatunki w bezpośrednim otoczeniu. Mimo to projekt planu ogólnego wprowadza rozwiązania, które przyczynią się do zminimalizowania negatywnego wpływu na środowisko rośli i zwierząt. Ograniczenie ekspansji terytorialnej zabudowy (względem obecnie obowiązującego Studium) na tereny rolnicze oraz użytki zielone umożliwi migracje zwierząt, w związku z czym przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Wyznaczone w obszarze gminy tereny pod rozwój odnawialnych źródeł energii, w postaci farm fotowoltaicznych może stanowić potencjalne zagrożenie dla ptaków. Zakłada się jednak, że realizacja tego typu inwestycji, wraz z postulatami zawartymi w niniejszej prognozie nie będzie stanowić znaczącego zagrożenia dla fauny i flory.
Wody powierzchniowe i podziemne	umiarkowane / brak	Niewielka skala przekształceń oraz przyjęte rozwiązania przestrzenne sprawiają, że realizacja ustaleń planu ogólnego nie wpłynie znacząco na zmianę lokalnych warunków wodnych.
Powietrze	pozytywne	Wymogi wyposażenia realizowanych obiektów w wysokosprawne systemy grzewcze pracujące w oparciu o paliwa ekologiczne ustalane na poziomie wojewódzkim w długofalowej perspektywie skutkował będzie brakiem znaczącego wpływu na stan zanieczyszczeń powietrza. Nowe inwestycje i nowi użytkownicy spowodują jednak wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza. Projekt planu ogólnego zakłada również rozwój odnawialnych źródeł energii w postaci farm fotowoltaicznych w wybranych częściach gminy w ramach stref planistycznych SO. Ich realizacja z pewnością przyczyni się do zmniejszenia emisji toksycznych substancji do atmosfery z indywidualnych źródeł energii. Produkcja energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w sposób rozproszony (rozwiązanie prosumenckie) przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii konwencjonalnej, a tym samym do minimalizacji związanych z tym kosztów.
Powierzchnia ziemi	umiarkowane / brak	Skala przekształceń w wyniku rozwiązań przyjętych w planie ogólnym relatywnie do obowiązującego Studium jest niewielka. Ustalone minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki zabudowy i zagospodarowania minimalizują powierzchnię, która ulegnie przekształceniu na skutek realizacji zabudowy. Inwestycje o wielkopowierzchniowym charakterze, wymagając będą jednak znacznych prac niwelacyjnych. Powierzchnia ziemi w ramach niezabudowanych części stref planistycznych SW, SU, SP i SR, a także SG może ulec znacznym przekształceniom.
Krajobraz	umiarkowane / brak	Przyjęte ograniczenia gabarytów planowanej zabudowy określone w gminnym standardzie urbanistycznym sprawiają, że projektowane zainwestowanie będzie nawiązywało do lokalnego charakteru istniejącej zabudowy i korespondowało z już wykształconym krajobrazem miasta i gminy. Otwarty krajobraz ulegnie lokalnym przekształceniom w

		przypadku realizacji farm fotowoltaicznych, składających się z obiektów budowalnych wyróżniających się w krajobrazie.
Klimat	umiarkowane / brak	Lokalny charakter inwestycji gwarantuje brak istotnego oddziaływania na składowe klimatu.
Zasoby naturalne	znaczące oddziaływanie	Wydobycie złóż na obszarze gminy przyczyni się do stopniowego wyeksploatowania i zubożenia gminy w zasoby surowców naturalnych.
Zabytki i dobra materialne	pozytywne	Plan ogólny wprowadza profile funkcjonalne, parametry oraz wskaźniki zabudowy i zagospodarowani terenu chroniące obszary i obiekty zabytkowe.

Tabela 9 Syntetyczna ocena oddziaływania na poszczególne elementy środowiska

Zasób środowiska	Strefy planistyczne				
	SW, SJ, SZ, SU, SR*	SP, SR**	SG	SR***, SN, SC, SO	SK, SI
Różnorodność biologiczna	-, P, U, D	-, B, Z, St	-, B, Z, D	+, B, U, St	-, P, U, D
Człowiek	x	+/-, P, St	x	+, B, St	x
Zwierzęta	-, P, U, St	-, P, U, St	-, P, Z, D	+, B, U, St	-, P, U, St
Rośliny	-, P, U, St	-, P, U, St	-, B, Z, D	+, B, U, St	-, P, U, St
Woda	+/-, P, U, D	+/-, P, U, D	+/-, P, U, D	+, B, U, St	+/-, P, U, D
Powietrza	+/-, P, U, St	+/-, P, U, St	+/-, P, U, St	+, B, U, St	+/-, P, U, St
Powierzchnia ziemi	-, B, U, St	-, B, U, St	-, B, Z, D	+, B, U, St	-, B, U, St
Krajobraz	+, P, U, St	+/-, B, U, St	-, B, Z, D	+, B, U, St	-, P, U, St
Klimat	x	+/-, P, U, St	x	+, P, U, St	x
Zasoby naturalne	x	x	+, B, Z, K	+, B, U, St	x
Zabytki	+, B, Ś, St	+, B, Ś, St	x	+, B, Ś, St	x
Dobra materialne	x	x	x	x	x
Obszary Natura 2000	x	x	x	x	x
*strefy produkcji rolniczej na zapleczu zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej; **strefy produkcji rolniczej związane z wielkotowarową produkcją rolniczą; ***strefy produkcji rolniczej związane ze stawami hodowlanymi					

Legenda:			
Typ oddziaływania:	pozytywne: +	negatywne: -	brak oddziaływania: x
Sposób oddziaływania:	bezpośrednie: B	pośrednie: P	wtórne: W
	skumulowane: S	umiarkowane: U	średnie: Ś
	znaczne: Z	krótkoterminowe: K	długoterminowe: D
	stałe: St		

Podsumowując, wystąpią zarówno negatywne jak i pozytywne skutki dla środowiska wynikające z realizacji zapisów projektu planu ogólnego. Przyjęte ograniczenia w profilach funkcjonalnych poszczególnych stref planistycznych, przyjętych parametrach oraz wskaźnikach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz dodatkowe postulaty zawarte w niniejszej prognozie minimalizują negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi.

11.3 Ocena oddziaływania planowanych farm fotowoltaicznych

W granicach miasta i gminy Ostrzeszów zaplanowano rozwój odnawialnych źródeł energii, w postaci farm fotowoltaicznych, wykorzystujących promieniowanie słoneczne do produkcji energii elektrycznej wraz z niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturą techniczną. Poza strefami gospodarczymi (SP), które wraz z trakcyjnymi zabudowaniami produkcyjnymi, magazynowymi i składowymi dopuszczają także produkcję energii w różnych jej formach, w projekcie planu ogólnego w ramach wybranych stref otwartych (SO) dodano profil dodatkowy w postaci terenu produkcji energii słonecznej (PEF). Tym samym w planach miejscowych dopuszczono ww. przeznaczenie związane z realizacją urządzeń służących do wytwarzania, konwersji, magazynowania i wprowadzania do sieci elektroenergetycznej energii wytworzonej z promieniowania słonecznego. W procesie analizy lokalizacji wyszczególnionych na załączniku graficznym do prognozy pod względem zasadności dopuszczenia planowanych elektrowni słonecznych wzięto pod uwagę przede wszystkim aspekty środowiskowe, czyli obszary objęte ochrona prawną, siedliska przyrodnicze, stanowiące miejsce

zamieszkania dla wielu gatunków cennych zwierząt, chronione gatunki roślin i zwierząt oraz rzeki i cieki wodne, istniejące lasy i zadrzewnia śródpolne (tworzące lokalny ekosystem) oraz odległości od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej.

Lokalizacja analizowanych stref planistycznych SO z dopuszczeniem PEF, wykazała położenie w bezpiecznej odległości od terenów istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej (strefy buforowe w postaci stref planistycznych SR o ekstensywnym zagospodarowaniu albo stref otwartych bez możliwości PEF), obszarów cennych przyrodniczo, jak i miejsc występowania cennych gatunków zwierząt i roślin.

Realizacja elektrowni słonecznych pozwoli na dywersyfikację źródeł energii i zwiększenie niezależności energetycznej gminy. Energia elektryczna wytwarzana przez panele fotowoltaiczne jest energią czystą, przyjazną środowisku i odnawialną. Współcześnie obserwuje się coraz częstsze wykorzystanie terenów zdegradowanych i nieużytków do realizacji tego typu inwestycji, także w Polsce. W przypadku terenów zdegradowanych, nieużytków lub rozległych terenów otwartych, w zależności od typu terenu, farmy fotowoltaiczne przyjąć mogą zróżnicowaną formę – od farm lokalizowanych bezpośrednio na gruncie, jak i na zboczach zwałowisk, po farmy pływające. Zakłada się, że przy prawidłowej eksploatacji elektrownie słoneczne nie będą negatywnie wpływać na środowisko, a przy zastosowaniu współczesnych technologii oraz zabezpieczeń na urządzeniach fotowoltaicznych efekt ich oddziaływania zredukowany będzie do minimum.

Eksploatacja paneli fotowoltaicznych pozytywnie wpłynie na jakość powietrza atmosferycznego, bowiem podczas produkcji energii elektrycznej nie są generowane zanieczyszczenia, jak również panele fotowoltaiczne nie emitują do atmosfery szkodliwych gazów cieplarnianych. Dzięki realizacji elektrowni słonecznych, w tym również indywidualnych mikroinstalacji, w okresie długofalowym zredukowane zostanie wykorzystanie konwencjonalnych źródeł energii opartych na paliwach stałych, w szczególności opartych na węglu i emitujących do atmosfery szkodliwe gazy i pyły. Poprawa jakości powietrza pojawi się zarówno w wymiarze lokalnym (reedukacja konwencjonalnych źródeł energii i ciepła), jak i globalnym (zwiększenie udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych). Ewentualne zanieczyszczenie powietrza i wpływ na środowisko związane będzie wyłącznie z etapem budowy farm fotowoltaicznych i prowadzeniem robót ziemnych i budowlanych. Będzie to oddziaływanie wyłącznie krótkotrwałe i o lokalnym zasięgu.

W zakresie uciążliwości akustycznej nie przewiduje się, aby elektrownia słoneczna mogła trwale przyczyniać się do pogorszenia lokalnego klimatu akustycznego. Ewentualny hałas generowany może być przez infrastrukturę towarzyszącą instalacjom fotowoltaicznym, w tym poprzez np. wentylatory czy chłodnice bądź maszyny budowlane na etapie budowy elektrowni. Wskazać należy ponadto, że teren pod rozwój fotowoltaiki zlokalizowany zostały poza obszarami podlegającymi ochronie akustycznej na podstawie przepisów odrębnych prawa, w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej linii kolejowej.

Realizacja farmy fotowoltaicznej nie wiąże się z koniecznością przeprowadzenia prac, które powodowałyby znaczącą ingerencję w powierzchnię terenu oraz glebę, jak równiej nie spowodują jej zniszczenia. Z powierzchni wyłączone zostaną wyłącznie obszary, na których realizowane będą urządzenia infrastruktury technicznej (np. stacje transformatorowe) oraz drogi. Ewentualne drogi stanowić będą wyłącznie drogi serwisowe pomiędzy rzędami paneli, które nie wymagają specjalnego przygotowania, ponieważ prace serwisowe nie wymagają zastosowania specjalnego sprzętu lub pojazdów. Potencjalne drogi utwardzone mogą być tłuczniem, w związku z czym nie ograniczą one powierzchni biologicznie czynnej terenu. Jednocześnie wskazać należy, że urządzenia fotowoltaiczne nie stwarzają zagrożenia dla występujących pod nimi gleb i wód podziemnych, wobec czego proces likwidacji urządzeń nie wymagać będzie większych przedsięwzięć, mających na celu przywrócenie wartości użytkowych gleb na terenach, na których dotychczas zlokalizowane były farmy fotowoltaiczne. Nie przewiduje się również, aby realizacja paneli przyczyniła się do wysuszania gruntów, ze względu na odstępy między rzędami paneli i kąt ich nachylenia. W przypadku częściowego zacienienia gruntów pod instalacjami zachodzić będzie wolniejsze parowanie wody, co jednocześnie pozwoli na ograniczenie przesuszania gruntów. W przypadku, gdy grunty te porośnięte będą roślinnością trawiastą

lub łąkową wystąpi absorpcja wód. Równocześnie wskazać należy, że realizacja potencjalnych urządzeń fotowoltaicznych nie będzie powodować zubożenia stosunków wodno-gruntowych, a w przypadku opadów woda deszczowa będzie swobodnie spływać po panelach i wsiąkać do gruntów. Poszczególne rzędy paneli rozmieszczone są zazwyczaj w kilkumetrowych odstępach, co umożliwia swobodny spływ wody deszczowej. Jednym z negatywnych skutków realizacji farm fotowoltaicznych może być zmniejszenie powierzchni aktywnej biologicznie, powodujące np. wzrost temperatury przy powierzchni paneli i pod nimi. Nie jest to jednak oddziaływanie na tyle szkodliwe, ze względu na niewielką powierzchnię zajętą przez konstrukcję paneli, odstęp między instalacjami, jak również kąt nachylenia paneli. Powyższe nie powinno w zasadzie dotyczyć gruntów położonych bezpośrednio pod panelami słonecznymi.

Oddziaływaniem, jakie z pewnością pojawi się w obrębie elektrowni słonecznych, będzie zajęcie przez nie znacznej powierzchni terenu. Mimo to nie przewiduje się oddziaływania w tym zakresie, ze względu na zakaz lokalizowania tego typu instalacji w obrębie obszarów chronionych przyrodniczo oraz zapewnienie korytarzy swobodnej migracji zwierząt między skupiskami leśnymi znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie wyznaczonych terenów. Należy jednocześnie zauważyć, że dopuszczone na obszarze gminy strefy z urządzeniami fotowoltaicznymi są zaplanowane jako ekstensywne, co oznacza, że nie dopuszczono do realizacji wielkoobszarowych farm fotowoltaicznych, które mogą znacząco negatywnie wpływać na środowisko. Średnia powierzchnia strefy dopuszczającej lokalizację takiej formy zagospodarowania wynosi ok. 8,5 ha i mieści się w przedziale od 2,1 ha do 23,4 ha. Ze względu na niewielkie gabaryty paneli fotowoltaicznych ich wpływ na krajobraz będzie znikomy. Tego typu instalacje są tak samo proste w montażu, jak i ich demontażu, w związku z czym w przypadku rezygnacji z przedsięwzięcia teren, na którym zlokalizowane będą ogniwa łatwy będzie do rekultywacji i przekształcenia.

Przewiduje się, że obszary pod rozwój farm fotowoltaicznych nie wpłyną znacząco negatywnie na lokalną faunę – ich lokalizację wytyczono na obszarach położonych w bezpiecznej odległości od obszarów cennych przyrodniczo. Ich rozmieszczenie cechuje się rozproszeniem, co sprzyja zachowaniu ciągłości wytyczonych korytarzy ekologicznych. Obszary, na których rozmieszczone będą wolnostojące urządzenia fotowoltaiczne wyznaczone zostały również z uwzględnieniem bezpiecznych buforów terenowych od rzek i potoków, stanowiących istotne lokale ekosystemy przyrodnicze i migracyjne. Wskazane tereny pod lokalizację farm fotowoltaicznych tworzyć mogą barierę dla przemieszczania się zwierząt, jednakże poprzez rozproszenie poszczególnych inwestycji swobodna wędrówka zwierząt nie zostanie ograniczona.

Działalność rolnicza (tj. praca maszyn rolniczych, itp.) oraz stosowane środki ochrony roślin, pestycydy, jak również stosowane zabiegi agrotechniczne powodować mogą również zubożenie liczebności występujących na polach uprawnych gatunków. Praca maszyn rolniczych może ponadto odstraszać zwierzęta oraz wykluczać niektóre gatunki. Lokalizacja na terenach rolnych farm fotowoltaicznych może potencjalnie przyczynić się do zwiększenia udziału terenów zielonych, na obszarach dotychczas podlegających uprawom, co w rezultacie pozytywnie wpłynie na strukturę agrarną tego obszaru. Potencjalne oddziaływanie farm fotowoltaicznych związane będzie ze zmniejszeniem się siedlisk lokalnego, pospolitego ptactwa bądź pozostałych gatunków zwierząt, przebywających na użytkach rolnych. Jednak wpływ paneli fotowoltaicznych na utratę siedlisk w tym przypadku może następować na takiej samej zasadzie, jak pokrywanie pól uprawnych folią, która przyspiesza wegetację roślin.

Za wpływ bezpośredni uważa się znacznie częściej szereg pozytywnych aspektów. W obrębie paneli fotowoltaicznych oraz pod nimi wykształcić mogą się bowiem liczne siedliska łąkowe, trawy i ziołorośla, które sprzyjać będą rozwinięciu się bioróżnorodności, np. owadów, ssaków czy ptaków. Miejsca pod panelami fotowoltaicznymi stanowić mogą ponadto dodatkowe kryjówki i żerowiska dla poszczególnych gatunków zwierząt, w szczególności miejsca te mogą być atrakcyjne dla gadów i płazów, ze względu na wzrost powierzchni porośniętej roślinnością trawiastą, bądź łąkową. Tereny pomiędzy instalacjami będą mogły stanowić również przestrzeń do swobodnej penetracji przez

poszczególne gatunki gadów, płazów, owadów i ssaków, w tym na konstrukcjach urządzeń fotowoltaicznych mają możliwość wytworzyć się liczne gniazda ptaków oraz owadów. Ze względu na ograniczenia lokalizacyjne farmy fotowoltaicznej, w tym zachowane odpowiednie odległości terenu przewidzianego pod lokalizację farmy od ważnych obszarów chronionych, rzek, cieków wodnych oraz korytarzy ekologicznych wskazuje się, że przyszłe przedsięwzięcie nie będzie negatywnie oddziaływać na ten obszar, jak również nie zaburzą jego integralności.

Wpływ realizacji paneli fotowoltaicznych na środowisko przyrodnicze może przyjąć zarówno charakter pośredni, jak i bezpośredni.[17] Wpływ pośredni związany jest z eksploatacją paneli fotowoltaicznych i powodować może utratę siedlisk naturalnych, fragmentację, bądź ich modyfikację. Tego typu kolizje pojawiać mogą się jednak w przypadku wielkopowierzchniowych farm fotowoltaicznych, a zwłaszcza w elektrowniach słonecznych, stosujących zwierciadła lustrzane do kierowania światła na wieże słoneczne. W przypadku dobrze zaprojektowanego projektu fotowoltaicznego, przy zastosowaniu odpowiednich odstępów między instalacjami, a także najnowszych technik, pozwalających na zminimalizowanie ryzyka śmiertelności i kolizji na styku z lokalną zwierzyną i ptactwem takie oddziaływanie nie powinno wystąpić. Przykładem inwestycji, stanowiącej synergię stosowania urządzeń fotowoltaicznych i ochrony zwierząt jest Photovoltaikanlage Kobern-Gondorf w Niemczech, w ramach którego utworzono miejsce atrakcyjne dla ptaków. Obecnie obszar farmy posiada ochronę na prawach rezerwatu dla zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. Współcześnie dąży się do zminimalizowania negatywnego odbioru wizualnego farm fotowoltaicznych, np. poprzez zwiększenie odstępów między rzędami paneli, wprowadzanie między pojedyncze instalacje elementów zieleni, czy również stosowanie rozwiązań hybrydowych, np. agrofotowoltaiki – systemów stanowiących synergię energetyki odnawialnej i rolnictwa (poprzez stosowanie takich konstrukcji urządzeń fotowoltaicznych, pod którymi możliwa jest aktywna gospodarka rolna, czy uprawa roślin). Podobnym rozwiązaniem jest agrofotowoltaika, w ramach której jednocześnie możliwa jest produkcja energii elektrycznej oraz użytkowania ziemi do upraw rolnych, hodowli żywności bądź wypasu zwierząt. Tego typu rozwiązania mają znacznie większy potencjał dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w intensywnie użytkowanych rolniczo obszarach wiejskich, pozwalając na symbiozę obu działalności.

Rysunek 10 Farma fotowoltaiczna Kobern-Gondorf

Źródło: google.maps.com

Rysunek 11 Zastosowanie rozwiązania agrofotowoltaiki w ramach farmy fotowoltaicznej Untermöckenlohe

Źródło: Wikimedia Commons

Ryzykiem związanym z realizacją urządzeń fotowoltaicznych dla ptaków jest przede wszystkim kwestia niepokoju optycznego, mogącego odstraszać i oślepiać ptaki, wywołanego refleksami świetlnymi paneli fotowoltaicznych. Efekt ten dotyczy zarówno ptaków migrujących, jak i tych zatrzymujących się w pobliżu urządzeń. W szczególności możliwe są kolizje ptaków drapieżnych, które wlatywać mogą w pogoni za ofiarą w powierzchnie paneli. Najczęstszą kolizyjność dostrzega się w przypadku ptaków z gatunku sokołowatych. Obecnie brak jest naukowych i literaturowych dowodów

[17] Tryjanowski P., Łuczak A. (2013). *Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze*. [w:] Czysta Energia, nr 1.

wskazujących jednoznacznie na śmiertelność ptaków wywołaną kolizją z panelami fotowoltaicznymi. Najczęściej przywoływane są badanie przeprowadzone w latach 80 w USA o opisane w 1986 r. w artykule autorstwa M. D. McCrary i in.[18]. W badaniu tym wskazano co prawda na śmiertelność i kolizję kilu gatunków zwierząt, jednakże ich przyczyną były wyłącznie konstrukcje luster stosowanych do koncentracji światła słonecznego (tzw. heliostaty) w systemach skoncentrowanej energii słonecznej (Concentrated solar power). W przypadku elektrowni fotowoltaicznych błyszczące powierzchnie paneli mogą powodować ewentualny efekt optyczny, głównie w dużej odległości, dlatego nie zaleca się lokalizować tego typu przedsięwzięć w pobliżu np. lotnisk i tras przelotu samolotów. Połyskujące powierzchnie paneli mogą być ponadto mylone z lustrem wody, co negatywnie wpłynąć może na ptaki, w szczególności ptactwo wodno-błotne. Jednoczesne wskazuje się, że obecnie stosuje się coraz nowsze technologie, które zabezpieczają przed tego typu oddziaływaniem. Jedną z nich jest stosowanie na instalacjach fotowoltaicznych powłok antyrefleksyjnych, które ograniczą efekt odbicia światła, przez co panele fotowoltaiczne nie będą oślepiać przelatujących nad nimi ptaków. Dodatkowo stosowanie powłok antyrefleksyjnych przyczynia się do większej absorbcji energii, co pozytywnie wpływa na zwiększenie produkcji czystej energii elektrycznej. Reasumując, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania elektrowni fotowoltaicznych na środowisko ptaków.

Nie przewiduje się również negatywnego wpływu na chiropterofaunę, głównie ze względu na lokalizację farm fotowoltaicznych na użytkach rolnych, które nie stanowią miejsca schronienia ani miejsca bytowania nietoperzy. Istotnymi obszarami żerowania nietoperzy są przede wszystkim zbiorniki wodne bądź obszary zadrzewione (zwłaszcza starodrzewia), zaś trasy przelotów między kryjówkami, a żerowiskami stanowią głównie elementy krajobrazu, sprzyjające wędrówkom tych ptaków, m. in. szpalery drzew. Aktywność nietoperzy jest wyraźnie mniejsza na obszarach otwartych i ogranicza się głównie do obszarów półotwartych i zadrzewień śródpolnych. Trasy migracji nietoperzy nie są dobrze rozpoznane, zarówno w skali krajowej, jak i lokalnej. Dotychczas w granicach gminy nie sporządzono dodatkowych badań w zakresie rozpoznania nietoperzy oraz informacji na jaką skalę i w jakim zakresie przestrzennym migrują poszczególne gatunki.

Niemniej jednak, analiza Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu dokonana w toku prowadzenia postępowania w trybie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wykazała na możliwość występowania konfliktów pomiędzy planowaną lokalizacją terenów elektrowni słonecznych a obszarami stanowiącymi siedliska i żerowiska gatunków ptaków chronionych. Strefy otwarte (SO) z dopuszczeniem profilu terenów elektrowni wiatrowych stanowią mozaikę pól uprawnych, łąk i nieużytków, będących miejscem bytowania i żerowania gatunków ptaków związanych z krajobrazem rolniczym, w tym m.in.: bielika (*Haliaeetus albicilla*) oraz bociana czarnego (*Ciconia nigra*). Gatunki te objęte są ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Są to także przedstawiciele gatunków stanowiących przedmiot ochrony w ramach sieci Natura 2000 zgodnie z załącznikiem I Dyrektywy Ptasiej. Lokalizacja dużych powierzchni paneli fotowoltaicznych w granicach obszarów żerowisk tych ptaków mogłaby prowadzić do utraty lub przekształcenia siedlisk lęgowych, ograniczenia dostępności przestrzeni żerowiskowych oraz zakłócenia tras przelotów i miejsc odpoczynku. Efektem mogłoby być zmniejszenie liczebności populacji wymienionych gatunków oraz fragmentacja korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. W związku z tym, dla uniknięcia potencjalnych oddziaływań na awifaunę oraz w celu zapewnienia zgodności ustaleń projektu planu ogólnego z zasadą zachowania różnorodności biologicznej, zrezygnowano z lokalizacji terenów elektrowni słonecznych w wybranych strefach otwartych (SO) w obrębach Kochłowy, Rogaszyce, Olszyna Rojów, Szklarka Myślniewska i Jesiona. Rozwiązanie to pozwala na zachowanie ciągłości ekologicznej terenów rolnych, ograniczenie presji na obszary o wysokich walorach przyrodniczych oraz utrzymanie funkcji korytarzy ekologicznych w skali lokalnej i regionalnej.

[18] McCrary M.D., McKernan R.L., Schreiber R.W., Wagner W.D., Sciarrotta T.C. (1986). Avian Mortality at a Solar Energy Power Plant. [w:] Journal of Field Ornithology, nr 57.

Reasumując, biorąc pod uwagę przytoczone argumenty nie przewiduje się, aby lokalizacje elektrowni słonecznych w ramach wybranych stref otwartych (SO) wpłynęły negatywnie na lokalne środowisko.

12. Ocena skutków dla istniejących form ochrony przyrody oraz innych obszarów chronionych

Na obszarze gminy Borów znajduje się jeden obszar objęty formą ochrony przyrody, wymienioną w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody - obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" oraz obiekty objęte formą ochrony przyrody – pomniki przyrody. Ocenę skutków realizacji Studium przedstawiono w formie tabelarycznej w Tabeli 11.

Tabela 10 Ocena skutków dla istniejących form ochrony przyrody oraz innych obszarów chronionych

Formy ochrony	Skutki realizacji planu ogólnego	Ocena skutków	Postulowane dodatkowe ustalenia do planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ograniczające negatywne oddziaływanie na formy ochrony przyrody
Obszar chronionego krajobrazu	Plan ogólny nie wprowadza parametrów i wskaźników zabudowy, które mogłyby wpłynąć negatywnie na zmianę krajobrazu	pozytywne	Brak, z uwagi na brak aktu wykonawczego precyzującego zakres i formę ochrony obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska".
Pomniki przyrody	Plan ogólny uwzględnia lokalizację pomników przyrody wyznaczając strefy planistycznej adekwatne do istniejącego zagospodarowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Tym samym nie wprowadza rozwiązań mogących wpłynąć negatywnie na ich ochronę.	pozytywne	Zakazy oraz nakazy dotyczące zachowania ww. obiektów określone zostały w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
Grunty rolne	- w przypadku realizacji nowych terenów zabudowy nastąpi wyłączenie gruntów rolnych z użytkowania rolniczego; - w przypadku wyłączenia gruntów klas I-III nastąpi trwałe zmniejszenie zasobu gminy w grunty od dobrych klasach bonitacyjnych; - w przypadku realizacji zabudowy dojdzie do trwałego przekształcenia i zniszczenia warstwy glebowej, wzrostu produkcji zanieczyszczeń i odpadów, a w przypadku braku kontroli tych procesów również do zanieczyszczenia gruntów i wód w bezpośrednim otoczeniu; - w przypadku intensywnej gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów sztucznych bądź pestycydów może nastąpić zanieczyszczenie gleby oraz wód podziemnych szkodliwymi związkami chemicznymi;	umiarkowane	- dalszy proces restrukturyzacji rolnictwa, zarówno związanego bezpośrednio z produkcją rolniczą jak i przetwórstwem rolniczym; - utrzymanie dominującego charakteru produkcji rolnej na obszarze większości obrębów; - koncentracja zabudowy obsługującej rolnictwo na terenach zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów, zabudowy usługowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych; - ograniczenie terenów pod zabudowę do granic OUZ, terenów przeznaczonych pod zainwestowanie na podstawie obowiązujących planów miejscowych oraz obszarów w graniach lub sąsiedztwie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyznaczonych na podstawie ustaleń planu ogólnego
Lasy	- brak znaczącego oddziaływania na istniejące zasoby leśne – projekt planu ogólnego podtrzymuje i chroni wszystkie grunty leśne na obszarze gminy; - w przypadku ograniczenia powierzchni gruntów leśnych (wycinka lasów) nastąpiły trwałe zniszczenie drzewostanu, niemniej jednak zapisy studium docelowo chronią istniejące zasoby leśne, jak również zalecają dolesianie gruntów najmniej korzystnych do realizacji innych form zagospodarowania, co prowadzić będzie w takim przypadku do kompensacji przyrodniczej; - ewentualne wykorzystanie lasów do celów rekreacyjnych, ze względu na	umiarkowane	- zachowanie istniejących użytków leśnych; - kształtowanie zwartych kompleksów leśnych m. in. poprzez włączanie w tereny leśne zadrzewień występujących w sąsiedztwie użytków leśnych; - rekreacyjne wykorzystanie lasów poprzez realizację urządzeń turystycznych z parkingami leśnymi (miejsca wypoczynku), dróg leśnych (w tym szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych), zgodnie z ustawą o lasach; - zalesienie trenów o niskich klasach bonitacyjnych (V-VI) lub o średnich spadkach powyżej 15%, z wyłączeniem obszarów chronionych, których przedmiotem ochrony są nieleśne fragmenty przyrody.

	bardzo niski stopień oddziaływania na środowisko, nie spowoduje większych zmian w strukturze ekologicznej lasów;		
Strefy ochronne ujęć wód podziemnych	Plan ogólny uwzględnia strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych. Tym samym nie wprowadza rozwiązań mogących wpłynąć negatywnie na ochronę ujęć.	pozytywne	Obowiązują ograniczenia, nakazy oraz zakazy ustanowione na podstawie przepisów odrębnych w zakresie prawa wodnego;
Jednolite Części Wód	Negatywne oddziaływanie na wody podziemne i powierzchniowe związane będzie z prowadzoną gospodarką wodno-ściekową, gospodarką odpadami, poziomem wnikania zanieczyszczeń do gleb i wód, w tym zanieczyszczeń pochodzących z działalności rolniczej i terenów aktywności gospodarczej (strefy planistyczne SP i SR).	umiarkowane	Należy dążyć do ograniczenia znacząco negatywnych oddziaływań i zagospodarowania umożliwiającego osiągnięcie celów środowiskowych
Strefy ochrony sanitarnej wokół cmentarzy	Ograniczanie planowanego zagospodarowania bezpośrednio w granicach stref ochrony sanitarnej wokół cmentarzy.	brak oddziaływania	W zależności od stopnia zwodociągowania otoczenia cmentarza należy wziąć pod uwagę zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych;
Obiekty i obszary w rejestrze zabytków i gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkim wykazie zabytków	- ochrona istniejącego dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów i obszarów podlegających ochronie konserwatorskiej, - ochrona obszarów podlegających ochronie konserwatorskiej;	pozytywne	Dodatkowe ustalenia ochronę dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej wykraczające poza zakres planu ogólnego

13. Generalna prognoza rozwiązań przestrzennych na formy ochrony przyrody i poza nimi

Tabela 11 Ocena potencjalnego oddziaływania planowanych stref planistycznych

Lp.	Komponenty Środowiska / Strefy planistyczne	rzeźba terenu	gleby	wody powierzchniowe	wody podziemne	fauna	flora	krajobraz	lasy	klimat	akustyka	ludność	obszary chronione środowisko	złoża kopalin
1.	Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), jednorodzinną (SJ) i zagrodową (SZ)													
2.	Strefy usługowe (SU)													
3.	Strefy gospodarcze (SP) i produkcji rolniczej (SR)													
4.	Strefy górnictwa (SG)													
5.	Strefy zieleni i rekreacji (SN), cmentarzy (SC) i strefy otwarte (SO),													
6.	Strefy komunikacyjne (SK) i infrastrukturalne (SI)													

Legenda:

	Zidentyfikowane, znaczące i korzystne oddziaływanie
	Korzystne oddziaływanie
	Oddziaływanie zmienne (korzystne i niekorzystne) lub trudne do zidentyfikowania na etapie planu ogólnego w zależności od przyjętej metody implementacji
	Niekorzystne oddziaływanie
	Zidentyfikowane, znaczące i niekorzystne oddziaływanie
	Brak oddziaływania

Generalnie prognoza rozwiązań przestrzennych na formy ochrony przyrody, jak i poza nimi zawiera zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie. Nie stwierdza się znaczącego negatywnego oddziaływania na życie i zdrowie ludzi. Większość zidentyfikowanych niekorzystnych i znacząco niekorzystnych oddziaływań wiąże się z już istniejącymi sposobami zagospodarowania i struktury funkcjonalno-przestrzennej miast i gminy. Jednocześnie za pozytywne należy uznać ograniczanie antropopresji zabudowy wiążące się z ekspansją przestrzenną na obszary cenne krajobrazowo. W projekcie zaproponowano rozwój funkcjonalny w oparciu o obecne, realne zagospodarowanie gminy. Ponadto, względem obecnie obowiązującego Studium, przyjęto ograniczenia kierunków zagospodarowania przestrzennego, polegające na racjonalizowaniu obszarów pod zabudowania - ograniczono możliwość rozwoju przestrzennego zabudowy na użytkach rolnych, wprowadzając tereny rolnicze, gdzie zakazuje się realizacji budynków o funkcji pozarolniczej, co spowoduje ochronę istniejącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Rozwiązania przyjęte w planie ogólnym nie intensyfikują w znaczny sposób potencjalnego zagospodarowania terenów przewidzianych pod funkcje mieszkaniowe i związane z aktywność produkcyjną (w tym produkcji z OZE) i usługową. Przyjęte w lanie ogólnym standardy kontynuują politykę przestrzenną w zakresie intensywności

zagospodarowania terenów przewidzianych pod zabudowę i zabezpieczają przed procesami, które mogłyby doprowadzić do znacznego zwiększenia oddziaływania istniejącego i planowanego zainwestowania na skutek kumulacji emisji zanieczyszczeń.

14. Ocena zmian w krajobrazie

Jednym z elementów planu ogólnego jest kształtowanie lokalnego krajobrazu zarówno poprzez kształtowanie krajobrazu naturalnego, jak i antropogenicznego. Obszar miasta i gminy podzielony został na strefy planistyczne, w ramach, których realizowane mogą być poszczególne profile funkcjonalne, jak również dla każdej strefy oraz funkcji (przeznaczenia) w niej przewidzianych wprowadzone zostały odrębne zasady kształtowania zabudowy oraz wskaźniki zagospodarowania terenu. Biorąc pod uwagę lokalny krajobraz, złożony z:

- miejskiej jednostki przestrzennej (miasto Ostrzeszów) o nisko intensywnej zabudowie wielorodzinnej oraz średnio intensywnej i nisko intensywnej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z usługami i obiektami produkcyjnymi o gabarytach niedominujących nad historycznym układem urbanistycznym śródmieścia miasta, oraz
- wiejskich jednostek przestrzennych (część wiejska gminy Ostrzeszów) o ekstensywnym sposobie zagospodarowania poszczególnych miejscowości, głównie zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową,

projekt planu ogólnego różnicuje zabudowę oraz sposób, w jaki będzie ona kształtowana w zależności od jej lokalizacji, wpływu na krajobraz przyrodniczy i kulturowy.

Przyjęte w projekcie ograniczenia gabarytów realizowanych budynków i budowli oraz elementów infrastruktury technicznej zapobiegną wprowadzeniu obcych regionalnej tradycji budowlanej elementów do panoramy miasta i gminy Ostrzeszów. Na podstawie analizy numerycznego modelu terenu i numerycznego modelu pokrycia terenu dokonano oceny ustaleń wysokości zabudowy w strefach planistycznych i wysokości istniejącej zabudowy. W efekcie oceniono, że regulacje planu ogólnego nie stoją w sprzeczności z aktualnymi warunkami krajobrazowymi, wysokościami względnymi i bezwzględnymi terenu oraz wysokościami pokrycia terenu – zgodnie z poniższym rysunkiem.

W kontekście obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" wątpliwości może budzić dopuszczenie na obszarze gminy farm fotowoltaicznych. Mając jednak na uwadze sposób zagospodarowani terenu pokrytego panelami fotowoltaicznymi w formie urządzeń o konstrukcji łatwej do montażu i demontażu należy stwierdzić, że rozwiązania projektowe nie spowodują istotnego pogorszenia stanu środowiska w kontekście obszaru chronionego krajobrazu oraz celów jego ochrony na tym etapie planowania przestrzennego. Niemniej na dalszym etapie procesu inwestycyjno-budowalnego należy zwrócić szczególną uwagę na potencjalne zaburzenia otwartego krajobrazu na podstawie rozwiązań przyjętych w miejscowym planie zagospodarowania przestępnego oraz projekcie budowlanym, w tym w projekcie zagospodarowania terenu.

Rysunek 9 Rozmieszczenie przestrzenne istniejących budynków w gminie w podziale na ich wysokość

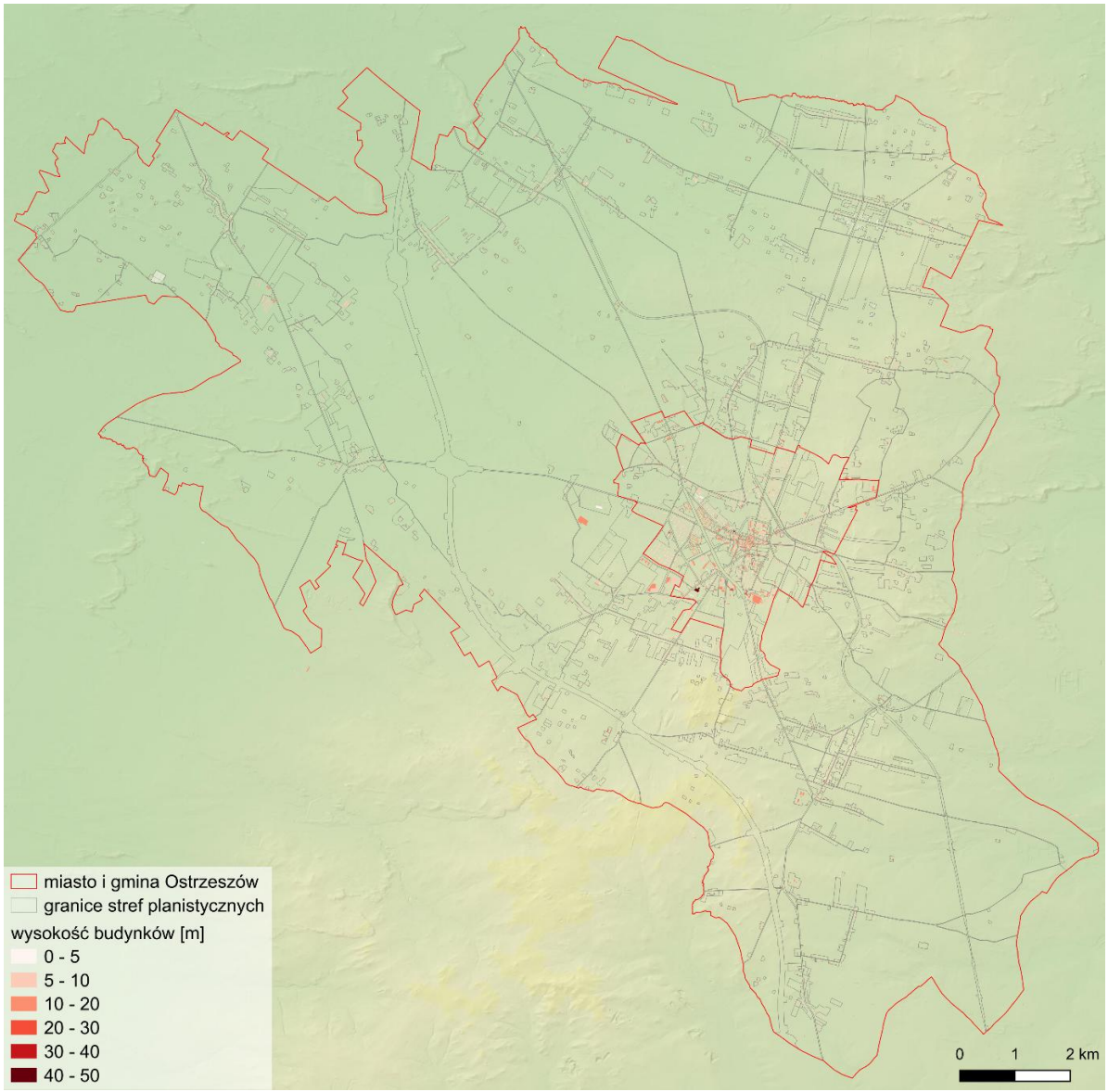

Źródło: opracowanie własne

W kontekście „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego", przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr LI/1000/23 z dnia 27 marca 2023 r. w graniach miasta i gminy Ostrzeszów w obrębie obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska", dla którego „Audyt Krajobrazowy województwa wielkopolskiego" określił rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony obszaru chronionego. W strukturze przestrzennej gminy wyróżniają się liczne parki, lasy, doliny, tereny rolnicze oraz miejsca o znaczeniu kulturowym i historycznym. Na ich obszarze zidentyfikowano m.in.:

- zespół klasztorny sióstr nazaretanek w Ostrzeszowie – akcent krajobrazowy,
- kościół filialny pw. św. Wojciecha w Rojowie – dominanta krajobrazowa,
- park miejski w Ostrzeszowie, tereny leśne, doliny i stawy,
- kompleksy rekreacyjne (stadion, kąpielisko, korty tenisowe, ogródki działkowe).

Wyniki „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego" wskazują, że krajobraz gminy ma wysokie wartości przyrodnicze, kulturowe i estetyczne, wymagające odpowiedniego kształtowania i ochrony w dokumentach planistycznych. Ochrona krajobrazu powinna obejmować zarówno zachowanie jego kompozycji przestrzennej, jak i parametrów użytkowania terenu. Zgodnie z

rekomendacjami Audytu Krajobrazowego, dla gminy Ostrzeszów sformułowano następujące wymogi ochrony krajobrazu:

- ograniczenie przekształcania terenów rolnych i leśnych poprzez wprowadzanie zabudowy wyłącznie w powiązaniu z istniejącymi strukturami osadniczymi,
- ochrona obiektów i obszarów stanowiących wyróżniki krajobrazowe – w szczególności dominant (np. kościoły) i akcentów (np. klasztory, parki) przed zabudową o nadmiernej wysokości lub intensywności,
- dostosowanie intensywności i charakteru zabudowy do skali i gabarytów zabudowy sąsiedniej oraz do istniejącego krajobrazu kulturowego,
- ustalenie maksymalnych wskaźników powierzchni zabudowy i wysokości zabudowy oraz minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej, zróżnicowanych w zależności od charakteru stref (np. tereny leśne, parki, okolice dominant),
- wydzielenie odrębnych stref planistycznych dla obszarów o odmiennym sposobie użytkowania i walorach krajobrazowych, aby uniknąć ujednolicenia parametrów zabudowy i zapewnić adekwatny poziom ochrony,
- ochrona terenów leśnych przed dopuszczeniem zabudowy usługowej, która mogłaby zaburzyć ich funkcję przyrodniczo-krajobrazową.

W kontekście projektu planu ogólnego wymogi te oznaczają konieczność zachowania ładu przestrzennego, kompozycji krajobrazowej i powiązań widokowych w obrębie gminy poprzez wyodrębnienie stref planistycznych dla wskazanych obszarów oraz ich otoczenia, w których zabudowa powinna być ograniczona do form niskiej intensywności, harmonizującej z otoczeniem. Wymogi te zostały zachowane w przedmiotowym projekcie.

15. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W projekcie planu ogólnego przede wszystkim ograniczono obszarowo tereny, które dotychczas wyznaczane zostały pod zabudowę na podstawie obowiązującego Studium, dzięki czemu powiększyła się powierzchnia obszarów o funkcjach przyrodniczych – głównie rolniczych, bądź użytków zielonych. Możliwy rozwój zabudowy przewidziano wyłącznie w granicach lub bezpośrednim sąsiedztwie obszarów o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach OUZ oraz na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Kolejnym rozwiązaniem jest wprowadzenie współczynników w zagospodarowaniu terenów, mających na celu ograniczenie powierzchni terenów utwardzonych i zabudowanych, ograniczeń dotyczących wysokości zabudowy celem ujednolicenia krajobrazu antropogenicznego miasta i gminy, czy postulowane w prognozie zalesiania gruntów niskich klas bonitacyjnych.

W celu uniknięcia bądź ograniczenia negatywnego oddziaływania nowych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska na etapie wdrażania planu ogólnego zaleca się i postuluje o przyjęcie rozwiązań, mających na celu bardziej szczegółowe ograniczenie oddziaływania na środowisko:

- skanalizowanie obszarów zabudowanych oraz terenów, gdzie wprowadza się nową zabudowę,
- podjęcie działań w ramach zapobiegania przed przesuszeniem gleb, m.in.: uzupełnienie krajobrazu rolniczego o nowe zalesienia i zadrzewienia, stosowanie odpowiedniej agrotechniki umożliwiającej poprawę struktury i żyzności gleby,
- ograniczenie wysokości budynków na poszczególnych terenach przeznaczonych pod zabudowę, celem ochrony krajobrazu,

- ograniczenie w zabudowie na strefach otwartych (SO) a w miejscach przerwania ciągłości ekosystemu umożliwić realizację łączników przyrodniczych, np. w formie szpalerów drzew,
- wprowadzać zasady zagospodarowania ścieków w miejscu ich opadu poprzez realizację studni chłonnych, muld, bioswali, naturalnych drenaży, jak również zaleca się wprowadzać parametry i wskaźniki urbanistyczne umożliwiające naturalną kompensację obszarów zabudowanych względem obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych,
- tworzyć system gospodarowania wodami opadowymi i podnosić pojemność retencyjną (zagospodarowanie wód deszczowych w miejscu ich opadu) poprzez zachowanie i kształtowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej,
- wprowadzać i maksymalizować udział zieleni oraz niekubaturowych elementów zagospodarowania przestrzeni publicznych, w tym niecek retencyjnych, fontann, zdrojów ulicznych, kurtyn wodnych,
- dywersyfikować formy zieleni (przydomowa, przyuliczna, osiedlowa, skwery, parki, lasy, etc.) oraz ich wzajemne powiązania,
- rozwijać rozwiązania w zakresie błękitnej i zielonej infrastruktury, zarówno w skali gminnej jak i miejscowej,
- ochraniać obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- kształtować kompaktowe osiedla mieszkaniowe z katalogiem obsługujących funkcji usługowych, zmierzające do redukcji zmotoryzowanych przemieszczeń indywidualnych,
- przystosować obszary komunikacyjne i przestrzenie publiczne do zmian klimatu, m.in. poprzez zagospodarowanie zielenią dającą cień w upalne dni oraz zachowującą wartość retencyjną gruntów w sąsiedztwie,
- promować inwestycje na obszarach już zainwestowanych (brownfields) oraz rekultywację terenów,
- dywersyfikować gospodarkę energetyczną w oparciu o odnawialne źródła energii,
- promować budownictwo ekologiczne.

W kontekście dopuszczenia lokalizacji farm fotowoltaicznych w otwartej przestrzeni rolniczej gminy istotnym będzie zastosowanie ażurowych ogrodzeń umożliwiających swobodną wędrówkę zwierząt między grupowaniami urządzeń instalacji fotowoltaicznych oraz zachowanie jak największego prześwitu pomiędzy dolną częścią panelu fotowoltaicznego umieszczonego na stelażu, a gruntem. Ponadto, na instalacjach fotowoltaicznych wymagać się powinno stosowania powłok antyrefleksyjnych, które ograniczą efekt odbicia światła, przez co panele fotowoltaiczne nie będą oślepiać przelatujących nad nimi ptaków.

16. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego

Rozwiązania alternatywne do przedstawionych w projekcie planu ogólnego polegać mogą na:

- wprowadzeniu innych stref planistycznych;
- zachowaniu obecnych kierunków zagospodarowania przestrzennego z obowiązującego Studium.

Wyznaczenie stref planistycznych poprzedzone zostało szeregiem analiz i stanowi wynikową wniosków z syntezy występujących uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. W związku z powyższym wprowadzenie innych niż wskazane w projekcie planu ogólnego stref planistycznych stanowi alternatywę do obecnie obowiązującego Studium. Biorąc pod uwagę wymogi bilansowania terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, walory turystyczno-krajobrazowe gminy oraz wyznaczenie niezbędnych rezerw terenowych pod rozwój funkcji mieszkaniowej (zgodnych z wynikami ww. bilansowania) stwierdzić można, że rozwiązanie polegające na ograniczeniu terenów przewidzianych pod realizacje zabudowy na rzecz zachowania terenów rolnych jest najlepszym i niemalże jedynym możliwym rozwiązaniem.

Drugie rozwiązanie, polegające na zachowaniu obecnych kierunków zagospodarowania z obowiązującego Studium, przyczynić może się do nieracjonalnego gospodarowania przestrzenią, bez

uwzględnienia współczesnych trendów rozwojowych oraz wyzwań w kontekście ekonomicznym, demograficznym oraz środowiskowym. Wyznaczona w Studium wysoka podaż terenów przeznaczonych pod zabudowę (głównie mieszkaniową) nie odpowiada współczesnym trendom demograficznym i powodować może niezrównoważony rozwój miasta i gminy oraz generować szereg konfliktów przestrzennych w przyszłości. Zachowanie obecnych kierunków zagospodarowania przestrzennego nie wynika z istniejących uwarunkowań i nie stanowi rozwiązania bardziej racjonalnego i korzystniejszego dla środowiska. Jest także sprzeczne z zapotrzebowaniem na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

17. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Z uwagi na fakt, że ustalenia projektu planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wymagać szczególnego monitoringu, analiza skutków realizacji polityki przestrzennej gminy polegać powinna na kontynuacji monitoringu poziomów zanieczyszczeń w poszczególnych składowych środowiska z dotychczasową częstotliwością. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko powinien polegać na:

- analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska - w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, w ramach monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem planu lub w ramach indywidualnych zamówień,
- kontroli i ocenie zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego dokumentu.

Analiza i ocena stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska powinna odnosić się do terenów objętych projektem planu. Wśród badań stanu środowiska, w ramach „Strategicznego programu państwowego monitoringu środowiska na lata 2020-2025" prowadzonego przez Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wyróżnia się monitoring:

- jakości powietrza – poprzez zbieranie informacji i danych dotyczących poziomów substancji w otaczającym powietrzu;
- jakości wody – w zakresie poziomów zanieczyszczeń wód powierzchniowych, wód podziemnych i Morza Bałtyckiego;
- gleby i ziemi – w zakresie chemizmu gleb ornych;
- przyrody - w tym wybrane gatunki ptaków, gatunki i siedliska przyrodnicze wymienione w załącznikach do dyrektywy siedliskowej, a także rzadkie lub szczególnie narażone na wyginiecie w skali kraju gatunki roślin, stan zdrowotny lasów;
- klimatu akustycznego – głównie poprzez strategiczne mapy hałasu i dodatkowe pomiary poziomu hałasu;
- pola elektromagnetycznego – głównie poprzez badanie promieniowania elektromagnetycznego z zakresu częstotliwości radiowych obejmujących pasmo co najmniej 3 MHz – 3 GHz;
- promieniowania jonizującego – pomiary na stacjach wczesnego wyrywania skażeń promieniotwórczych, pomiary wód powierzchniowych i osadów dennych, a także powierzchniowej warstwy gleby.

Skutki realizacji postanowień planu podlegać powinny bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i

programów na środowisko dla monitoringu znaczącego wpływa na środowisko realizacji planów możliwa będzie wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Właściwe organy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego, Starostów Powiatów, zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, klimatu akustycznego, pól elektromagnetycznych i promieniowania jonizującego, zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

W kontekście ustaleń omawianego w prognozie projektu planu ogólnego, szczególnie istotne będzie prowadzenie przez właściwe organy lokalnego monitoringu w zakresie profili funkcjonalnych oraz parametrów i wskaźników, które pozwalają na dokonanie oceny i monitorowania efektów jego realizacji, które nie są bezpośrednio związane z zakresem ochrony środowiska, natomiast pośrednio odnoszą się do zagadnień związanych np. z małą retencją i generalnym kształtowaniem środowiska. Nie są one prawną metodą analizy w zakresie oddziaływania na środowisko, niemniej jednak prowadzenie tego typu badań może dać pełniejszy obraz o zagadnieniach kształtowania środowiska. W związku z czym podane w projekcie planu ogólnego w formie ilościowej parametry i wskaźniki pozwolą na przeanalizowanie skutków poszczególnych działań i wynikające z nich zmiany w środowisku. Analiza zastosowania przyjętych parametrów i wskaźników powinna odbyć się jednorazowo na etapie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

18. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Z uwagi na lokalny zasięg oddziaływania ustaleń projekt planu ogólnego oraz oddalenie obszaru objętego prognozą do granic państwa, transgraniczne oddziaływania na środowisko nie wystąpi.

19. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

1. Podstawa formalno-prawna sporządzenia prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko została przygotowana na podstawie obowiązków wynikających z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku. Dokument musi zawierać m.in.: informacje o celach planu, metodach oceny, przewidywanych skutkach, możliwych oddziaływaniach transgranicznych oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym

2. Przedmiot, cel i zakres prognozy

Prognoza obejmuje cały obszar miasta i gminy Ostrzeszów – granice dokumentu pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy. Jej celem jest ocena, jak plan ogólny wpłynie na środowisko oraz wartości przyrodnicze gminy. Dokument analizuje zarówno obecny stan środowiska, jak i potencjalne zmiany w przypadku realizacji planu lub braku jego wdrożenia

3. Metodyka sporządzenia prognozy

Zastosowano metody badań ilościowych i jakościowych (mixed methods), analizę dokumentów i danych, porównania oraz wizję lokalną. Wykorzystano m.in. dane geologiczne, hydrologiczne, glebowe, klimatyczne oraz dokumenty planistyczne i środowiskowe. Przeprowadzono także analizę spójności planu ogólnego z celami ochrony środowiska na poziomie krajowym i unijnym

4. Informacje o zawartości i celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Plan ogólny składa się z danych przestrzennych, części tekstowej i graficznej. Określa:

- strefy planistyczne (13 typów),
- gminne standardy urbanistyczne,

- parametry i wskaźniki zabudowy (maksymalna intensywność, wysokość, udział powierzchni biologicznie czynnej).

Plan jest zgodny z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i stanowi podstawę dla późniejszych planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy

5. Określenie, analiza i ocena stanu i funkcjonowania środowiska

5.1. Położenie administracyjne i sieć osadnicza

Gmina obejmuje miasto Ostrzeszów oraz tereny wiejskie, które różnią się charakterem zagospodarowania – miejska zabudowa ma niewielką skalę, a tereny wiejskie mają charakter ekstensywny, z przewagą zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej.

5.2. Położenie geograficzne i rzeźba terenu

Gmina leży na Wzgórzach Ostrzeszowskich, które są najwyższymi wzniesieniami w regionie i stanowią wododział zlewni Prosny i Baryczy. Teren jest urozmaicony – występują wzgórza, doliny i łagodne zbocza, silnie kształtowane przez procesy glacjalne

5.3. Warunki wodne

Występują tu cieki powierzchniowe oraz ważne zbiorniki wód podziemnych, w tym GZWP 303 – kluczowy dla zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Ocena jakości wód podziemnych jest dobra, natomiast wody powierzchniowe wykazują miejscami „umiarkowany" lub „poniżej dobrego" stan ekologiczny

5.4. Warunki glebowe

Dominują gleby klas V i VI, co oznacza niewielką wartość rolniczą. Gleby klasy III stanowią tylko ok. 2% powierzchni gruntów rolnych, a klas I i II nie ma wcale. To ogranicza presję na rolnicze tereny wysokiej jakości, ułatwiając prowadzenie inwestycji bez dużego konfliktu z rolnictwem

5.5. Użytkowanie terenu

Największe powierzchnie zajmują:

- użytki rolne – 48,6%,
- lasy i zadrzewienia – 37,3%,
- tereny zabudowane – 3%,
- wody – 1,7%.

Tak wysoki udział lasów pozytywnie wpływa na klimat lokalny, retencję wód i bioróżnorodność

5.6. Warunki klimatyczne

Gmina znajduje się w strefie klimatu przejściowego – z dużą liczbą dni umiarkowanie ciepłych, często pochmurnych, z wpływem mas powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. Klimat sprzyja rolnictwu ekstensywnemu i lasom .

5.7. Zasoby naturalne i formy ochrony przyrody

Cała gmina leży w obrębie obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska", choć nie obowiązują na nim szczegółowe zakazy. W sąsiedztwie znajdują się obszary Natura 2000, m.in. „Jodły Ostrzeszowskie" oraz „Ostoja nad Baryczą", które wymagają zachowania korytarzy ekologicznych i ochrony siedlisk

6–9. Ocena ustaleń projektu planu ogólnego

Kluczowe ustalenia:

1. **Strefy planistyczne** determinują sposób zagospodarowania terenu (mieszkalnictwo, usługi, produkcja, zieleń, komunikacja).
2. **Ograniczenia parametrów zabudowy** mają chronić krajobraz i wartości kulturowe.
3. Plan dostosowuje się do wcześniejszych dokumentów – nie zakłada gwałtownej urbanizacji, a tereny mieszkaniowe wręcz zmniejszono względem Studium

Ocena krajobrazowa

Zastosowane ograniczenia wysokości i intensywności zabudowy pozwalają zachować dotychczasową panoramę i uniknąć wprowadzania obcych elementów architektonicznych. Analizy modelu terenu potwierdzają zgodność planu z warunkami krajobrazowymi gminy

10. Przewidywane oddziaływania na środowisko

Wśród skutków realizacji planu prognoza wymienia oddziaływania **zarówno pozytywne, jak i negatywne**, przy czym większość negatywnych można ograniczyć.

Oddziaływania pozytywne:

- zachowanie większych powierzchni zieleni i lasów,
- uporządkowanie zabudowy w sposób chroniący krajobraz,
- rozwój odnawialnych źródeł energii (szczególnie fotowoltaiki),
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń dzięki zmianom energetycznym,
- lepsza ochrona wód i gleb dzięki ustalonym zasadom.

Oddziaływania negatywne:

- hałas i zapylenie podczas budowy,
- lokalne przekształcenie terenu,
- ryzyko fragmentacji siedlisk,
- możliwy wpływ farm fotowoltaicznych na krajobraz, zwłaszcza w sąsiedztwie obszaru chronionego.

Jednak wprowadzone regulacje minimalizują te ryzyka, a całkowity bilans oddziaływań oceniono jako korzystny lub neutralny

11. Farmy fotowoltaiczne – szczegółowa ocena

Plan przewiduje możliwość lokalizacji farm fotowoltaicznych w strefach otwartych (SO) i gospodarczych (SP). Prognoza ocenia to pozytywnie:

- panele nie emitują zanieczyszczeń,
- redukują emisję gazów cieplarnianych w skali lokalnej i globalnej,
- wpływ negatywny występuje jedynie podczas budowy,
- możliwe jest wykorzystanie terenów zdegradowanych i nieużytków.

Zaleca się unikanie lokalizacji w miejscach wyjątkowo cennych przyrodniczo oraz w przestrzeniach szczególnie eksponowanych krajobrazowo

12. Cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów nadrzędnych

Prognoza analizuje, czy zapisy planu ogólnego są zgodne z głównymi celami ochrony środowiska wynikającymi z polityk Unii Europejskiej, strategii krajowych, wojewódzkich dokumentów środowiskowych, lokalnych planów i programów.

Cele te obejmują przede wszystkim:

Ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu

Utrzymanie ekosystemów, siedlisk i gatunków, a także zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych. Ważne jest również unikanie fragmentacji siedlisk — szczególnie w pobliżu kompleksów leśnych i dolin cieków.

Zachowanie i poprawę jakości powietrza

Dotyczy to przede wszystkim ograniczania emisji z transportu, ogrzewania budynków oraz niektórych działalności gospodarczych.

Ochronę wód powierzchniowych i podziemnych

Szczególnie istotne jest bezpieczeństwo GZWP 303, a także zapobieganie zanieczyszczeniu cieków i rowów odprowadzających wody opadowe.

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią

Czyli ograniczenie tzw. rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze oraz rozwój w oparciu o istniejącą infrastrukturę, co zapobiega nadmiernym przekształceniom terenu.

Promowanie odnawialnych źródeł energii

Celem jest stopniowe zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie udziału czystej energii. Zgodnie z polityką UE plan dopuszcza lokalizację farm fotowoltaicznych.

W ocenie prognozy plan ogólny **jest zgodny** z tymi celami i nie narusza żadnych kluczowych zasad ochrony środowiska.

13. Ocena wpływu planu na realizację celów środowiskowych

Prognoza stwierdza, że plan ogólny **nie wprowadza ustaleń, które mogłyby zagrozić realizacji celów środowiskowych**. W wielu przypadkach wręcz wzmacnia działania ochronne dzięki:

Wprowadzeniu stref planistycznych o określonych parametrach

Ograniczenia dotyczące wysokości zabudowy, jej intensywności, minimalnego udziału zieleni, pozwalają chronić krajobraz, retencję oraz mikroklimat.

Kontroli lokalizacji zabudowy

Plan ogranicza możliwość zabudowy w miejscach potencjalnie konfliktowych, np. na terenach otwartych o dużych wartościach krajobrazowych lub w pobliżu lasów.

Ochronie terenów zielonych

Wprowadzenie stref zieleni i parków, a także nakaz zachowania terenów biologicznie czynnych zwiększa odporność środowiska na zmiany klimatyczne i sprzyja retencji wody.

Rozwojowi OZE

Prognoza ocenia rozwój fotowoltaiki jako korzystny dla realizacji celów klimatycznych — o ile lokalizacja inwestycji będzie przemyślana.

14. Potencjalne konflikty środowiskowe

Prognoza wskazuje, że konflikty mogą, ale **nie muszą** powstać — wszystko zależy od dalszych decyzji inwestycyjnych. Potencjalne punkty sporne to:

Lokalizacja farm fotowoltaicznych

Jeżeli byłyby ulokowane w miejscach szczególnie eksponowanych krajobrazowo lub na terenach o wysokiej bioróżnorodności, mogłyby osłabić walory krajobrazowe lub spowodować fragmentację siedlisk.

Zabudowa w pobliżu korytarzy ekologicznych

Chociaż plan nie dopuszcza intensywnego rozwoju na takich terenach, niektóre formy zabudowy (np. mieszkaniowa rozproszona) mogą utrudnić migracje zwierząt.

Oddziaływania komunikacyjne

Rozwój nowych funkcji zabudowy, w szczególności usługowo-produkcyjnych, może zwiększyć ruch samochodowy, a tym samym emisję hałasu i zanieczyszczeń powietrza.

Prognoza podkreśla jednak, że dzięki regulacjom planu konflikty te można **w dużej mierze kontrolować i ograniczać**.

15. Zgodność planu z krajowymi i regionalnymi dokumentami środowiskowymi

Prognoza przeanalizowała zgodność planu ogólnego z **Polityką Ekologiczną Państwa**, celami Europejskiego Zielonego Ładu, wojewódzkimi programami ochrony środowiska, planami gospodarowania wodami, programami ochrony powietrza.

Plan

- nie narusza żadnych obowiązujących strategicznych celów środowiskowych.
- wpasowuje się w cele polityki klimatycznej i energetycznej.
- pozwala realizować cele retencyjne, przyrodnicze i krajobrazowe.
- nie stwarza ryzyka sprzeczności z planami ochrony wód ani powietrza.

W szczególności doceniono mechanizmy ograniczające chaos przestrzenny, co jest jednym z głównych celów aktualnych reform planistycznych.

16. Zgodność planu z lokalnymi dokumentami planistycznymi

W tej części prognoza analizuje, czy nowy plan ogólny jest spójny z:

- obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania,
- obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania,
- lokalnymi programami rozwoju, np. dotyczącymi ochrony środowiska, mobilności czy infrastruktury.

17. Uwzględnienie ustaleń planu w kolejnych etapach planowania i zarządzania środowiskiem

Prognoza podkreśla, że plan ogólny nie jest ostatnim dokumentem — stanowi **ramy**, które będą rozwijane dalej.

Wskazane działania:

Tworzenie planów miejscowych

Na podstawie stref planistycznych gmina będzie tworzyć plany miejscowe z dokładnymi zapisami dotyczącymi: zieleni, ochrony wód, układu komunikacyjnego, parametrów zabudowy, lokalizacji inwestycji potencjalnie uciążliwych.

Monitoring środowiskowy

Prognoza zaleca monitorowanie: jakości powietrza, jakości wód, wpływu inwestycji na korytarze ekologiczne, realizacji OZE.

Wskazuje, że monitoring pozwoli wcześnie wykryć ewentualne problemy.

Doprecyzowanie zasad dla OZE

Szczególnie istotne będzie precyzyjne określenie miejsc i sposobu realizacji dużych farm fotowoltaicznych — tak, aby nie szkodziły krajobrazowi i przyrodzie.

Zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju

Prognoza rekomenduje, aby wszystkie kolejne decyzje lokalizacyjne były oceniane pod kątem: wpływu na bioróżnorodność, retencji wody, krajobrazu, emisji zanieczyszczeń.

18. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Nie przewiduje się jakichkolwiek transgranicznych oddziaływań – gmina znajduje się zbyt daleko od granicy państwa, a ustalenia planu dotyczą wyłącznie skali lokalnej

Załącznik
do *Prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów*.

OŚWIADCZENIE
o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Oświadczam, że jako jeden ze współautorów i zaraz kierujący zespołem, który opracował *„Prognozę oddziaływania na środowisko do planu ogólnego miasta i gminy Ostrzeszów”* spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ww. ustawy, tj.:

- Ukończyłem studia magisterskie na kierunku gospodarka przestrzenna na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej
- Posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a w tym czasie brałem udział w przygotowaniu co najmniej 5 raportów o odziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognoz oddziaływania na środowisko.

„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”

dr inż. Paweł Pach

dr inż. Paweł Pach
PLANISTA PRZESTRZENNY - URBANISTA
ul. Czereśniowa 2A, 55-003 Wojnowice
tel. 604 709 885

Załącznik nr 1 do uchwały Nr .....

Rady Miejskiej Ostrzeszów

z dnia ..... 2026 r.

Zalacznik1.gml

N
1:10 000

LEGENDA

DANE EWIDENCYJNE:

- obszar miasta i gminy
- obszar obrębu ewidencyjnego
- działka ewidencyjna

OBIEKTY PRZESTRZENNE PLANU OGÓLNEGO:

- obszar objęty planem ogólnym gminy
- OUZ - obszar uzupełnienia zabudowy
- OZS - obszar zabudowy śródmiejskiej

strefy planistyczne:

- SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną
- SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną
- SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową
- SU - strefa usługowa
- SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego
- SP - strefa gospodarcza
- SR - strefa produkcji rolniczej
- SI - strefa infrastrukturalna
- SN - strefa zieleni i rekreacji
- SC - strefa cmentarzy
- SG - strefa górnictwa
- SO - strefa otwarta
- SK - strefa komunikacyjna

OBIEKTY PRZESTRZENNE STANOWIĄCE UWARUNKOWANIA:

formy ochrony przyrody oraz ich otuliny:

- pomnik przyrody
- użytek ekologiczny
- rezerwat przyrody
- obszar chronionego krajobrazu
- park krajobrazowy
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000
- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000

strefy ochronne ujęć wody:

- strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej

tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi oraz udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji:

- teren górniczy
- obszar górniczy
- złoże kopalin

zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej:

- obiekt w rejestrze zabytków
- obiekt w rejestrze zabytków
- obiekt ujęty w gminnej ewidencji zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków
- obiekt/obszar ujęty w gminnej ewidencji zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków
- stanowisko archeologiczne w rejestrze zabytków
- stanowisko archeologiczne ujęte w gminnej ewidencji zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków

tereny zamknięte i ich strefy ochronne:

- tereny zamknięte - kolejowe

grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne:

- grunt leśny
- grunt rolny klas I-III

zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

istniejące i planowane obiekty infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu:

- dworzec autobusowy
- dworzec kolejowy
- planowana droga ekspresowa
- planowana droga wojewódzka
- linia kolejowa
- stacja gazowa
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- strefa kontrolowana ograniczonego zagospodarowania od gazociągu wysokiego ciśnienia
- główny punkt zasilania
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- pas technologiczny ograniczonego zagospodarowania od linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia

opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska:

- siedlisko przyrodnicze
- zbiornik wodny
- korytarz ekologiczny
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych

MAKSYMALNA NADZIEMNA INTENSYWNOŚĆ ZABUDOWY

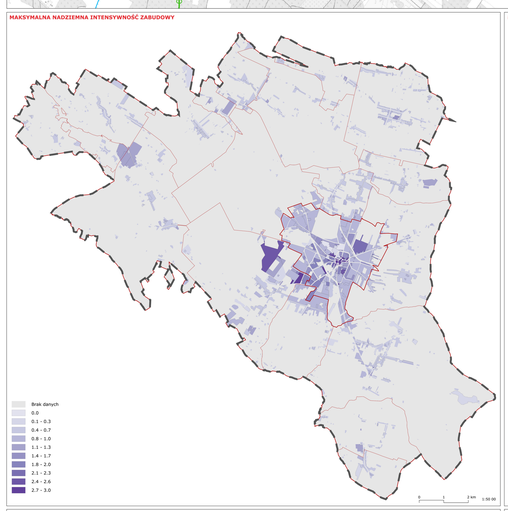

MAKSYMALNA WYSOKOŚĆ ZABUDOWY

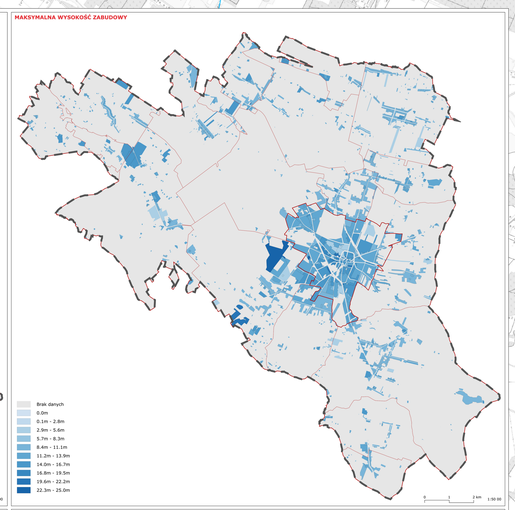

MAKSYMALNY UDZIAŁ POWIERZCHNI ZABUDOWY

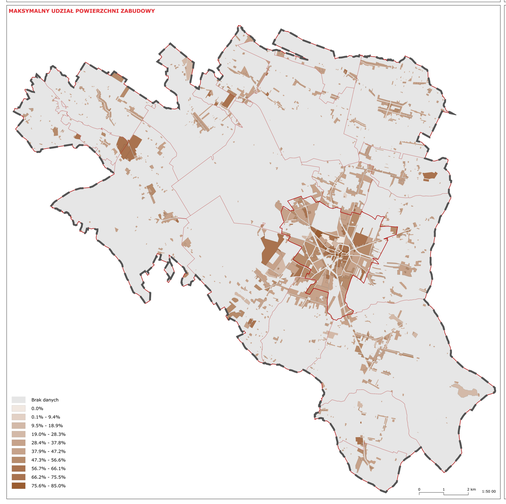

MINIMALNY UDZIAŁ POWIERZCHNI BIOLOGICZNIE CZYNNEJ

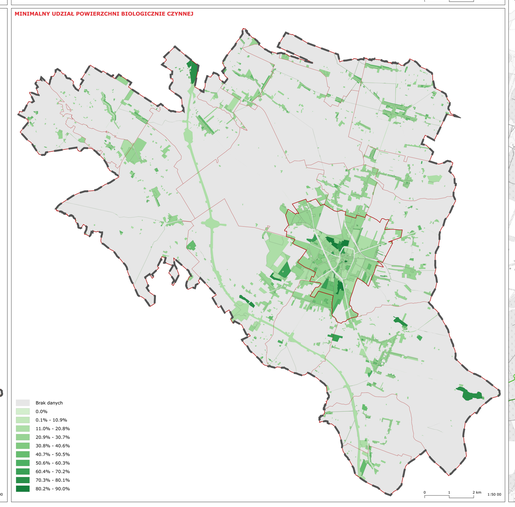

PRACOWNIA PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
3PPROJEKT Paweł Pach
ul. Wincenty Witosa 18/17
45-848 Opole
tel.: (+48 664 759 484)
e-mail: biuro@3pprojekt.pl

CZĘŚĆ GRAFICZNA UZASADNIENIA PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:
dr inż. Paweł Pach
mgr inż. Ewelina Pach
dr inż. Adrian Parzela
mgr inż. Piotr Łaszczek
mgr inż. Klaudia Pupek

SKALA 1:10000

kwiecień 2026 r.

Mapa topograficzna na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych z zasobów Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

CZĘŚĆ GRAFICZNA UZASADNIENIA PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

0 0,5 1 1,5 2 km

UE:B08DC9C9-BAA9-44ED-94E9-7AFE72D94C4E; Projekt